

flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Noul ca fapt revoluționar

Una din cele mai neliniștitoare butade ale fizicii timpului nostru se referă la im-pasul în care ajunge construcția de ra-chete cosmice pe măsură ce vitezele acestora cresc. „Foarte bine, ar fi zis un savant al domeniului, dacă nu ne stă în puteri să construim nave spațiale care să zboare cu viteze tinzând spre viteza lumi-nii, vom ieși din imperiul legilor implaca-bile ale vitezei de 300 000 km/sec. inven-tiv aparate de zbor capabile să dezvolte mai mult de 301 000 km/sec.!”

Intr-adevăr, oamenii înțelepți au în-drăznit în toate timpurile să caute o cale nouă în clipa cind și-au dat seama că aceea pe care se găseau se oprea în-tr-un zid ori ar fi cerut mult prea mare efort ca să fie parcursă. Neînțelepții se tem de schimbare. Cind cineva e împo-triva unei idei radicale, acest cineva luptă, în primul rînd, cu necunoscutul ideii. Noutatea e un examen greu și mulți din oamenii ajunși în situații so-ciale confortabile — indiferent dacă le-au obținut cu merit sau prin jocul împrejură-rilor — nu mai vor examene. Vor ca totul să stea pe loc și confortul de care se bucură să dureze veșnic. Teama de nou-tate e un lucru foarte omenesc, numai că uneori prea e prilejul lenei. Iar leneșul mai mult aleggă, zice un vechi proverb. La Brașov, la întreprinderea de autocam-ioane trebuia achiziționată, la un mo-ment dat, o instalație de matrițare la cald : al cărei preț ajungea la 20 milioane de mărci. Pentru realizarea punții spate a autocamioanelor de mare tonaj, licen-țiatorul a indicat soluția pe care o folo-sea el în mod tradițional. El dispunea de o astfel de instalație, întotdeauna fabri-case punțile-spate prin forjare și avea, se înțelege, o mare experiență — la care nu vroia să renunțe încercînd o altă teh-nologie, pentru că experiența este un bun excepțional și nimeni nu se leapădă de ea ușor. Prin licență, el dădea o teh-nologie foarte convenabilă lui. Asta nu însemna că e unica tehnologie posibilă, ci doar că nu se găsisese încă omul care să afle ceva mai bun, sau nu sosise încă momentul unei schimbări. În chestiunea

punților-spate au existat două poziții : unii au gîndit că experiența licențiatoru-lui e un fapt fundamental, care ne obligă să achiziționăm instalația de ma-trițare, indiferent de preț, fiindcă „scumpul mai mult păgubește”, alții, cu îndemnul inginerului tehnolog șef la sec-toarele calde, Mircea Boghici, și al tova-rășilor săi de muncă, au gîndit că la Bra-șov și anume la întreprinderea de auto-camioane se găsește atîta forță tehnică încît să inventeze o tehnologie nouă, mai ieftină, convenabilă industriei și buzuna-rului nostru și, peste toate, o tehnologie care să garanteze o producție calitativ superioară, de natură a-l convinge pe li-cențiator să-și dea avizul. Nu e nevoie să știi prea multe ca să pricepi ce bătă-lie se dă pe piața internațională a auto-camioanelor și ce valoare are pînă la urmă noutatea și anume acea noutate care este prilejul unor produse mai ief-tine, mai ușoare, mai sigure în exploa-tare. De data aceasta gîndirea nouă a învins. Tehnologiile de la Brașov au pus la punct turnarea punților-spate, procesul fiind complet automatizat și controlat. Controlul calității produselor se face cu un betatron, și el de fabricație româ-nească. Aici nu e vorba numai de eco-nomia de valută, ci de un întreg mod de a concepe munca de crea-ție. Economia de valută e doar rezultatul muncii responsabile și cu o înaltă idee

de viitor. Experiența de la Brașov, căreia i-au urmat și altele, pentru că noul face reacție în lanț, ar trebui cunoscută de toată lumea. Industria are și va avea des-tule nevoi costisitoare, dar cele mai multe din ele pot fi rezolvate ieftin, cu încre-dere în propria-ne înzestrare creatoare. Experiența înaintată nu e numai un cu-vînt care sună frumos, mobilizator. Lingă noi trăiesc și muncesc oameni care chiar asta fac : experiență înaintată ! Uneori ea prețuiește cît niște milioane de uni-tăți-devize, alteori, mai puțin, dar nu e oare un adevăr popular că orice fluviu se naște din lucrul anonim a sute și mii de piraie ? Numai economia de metal, ob-ținută cu noua tehnologie — prin turnare și nu prin forjare — duce la 1 500 tone. Butucii de roți cu două flanșe, care se realizau tradițional prin semiforjarea și apoi prin sudarea a două repere sint fă-cuți, de asemenea, cu o tehnologie nouă, unică în industria de autocamioane a lumii — prin turnare — dar o tehnologie în perfect acord cu voința de afirmare a cadrelor tehnice din Brașov și cu intere-sele majore ale economiei naționale. Consumul de metal este cu 20 procente mai mic, cheltuielile materiale se reduc de trei ori aproape, lucrul e mai judicios, oamenii au astfel posibilitatea unui ciș-tig mai mare, justificat în mai mare mă-sură de munca minții decît aceea a bra-țelor. Autodepășirea nu este numai un cuvînt emoționant ; există destui oameni a căror conduită profesională stă sub steaua autodepășirii. Trebuie să-i cu-noaștem și să-i prețuim pentru asta. Nu este frumos, nu este emoționant cuvîn-tul, dacă nu e și fapt. Probabil că nici unul dintre oamenii care au reușit să-și impună atunci punctul de vedere și să proiecteze noua tehnologie nu a socotit că — în domeniul lor, în chiar zilele acelea — se petrecea un fapt revolu-ționar. Multe revoluții se petrec în tă-cere. Zbuciumul e numai interior și ade-sea rămîne necunoscut.

TUDOR OCTAVIAN ■

MUNCITORII DESPRE EI ÎNȘIȘI

Sub acest titlu publicăm în pag. 2, 4 și 5 două articole și un poem prin care autorii, reprezentanți ai clasei conducătoare a so-cietății, își înfățișează gîndurile lor și ale tovarășilor de muncă, profilul moral al muncitorului revoluționar pătruns de misiunea de avangardă conferită de partidul comunistilor.

Imn patriei

Am călătorit pe corăbii,
in crupa de foc a suplelor
aeronave, cind, inghesuiți
ca puii de dropii in bundă,
in cearcănul catifelelor
nu aveam loc.

Am primit in piept pumnul vintului,
cind aduna talpa țării,
vinzolită pe drumuri răzlețe,
implicind-o in starea de revoluție
a patriei.

Ziarist, am pătruns cu
„liberă trecere”
pînă la zarea de sus
a congreselor,
dar nicăieri ca acolo,
in vagoanele doldora de pachete
poștale,
n-am putut mai clar auzi

grija zidarului înaltă
cît firul cu plumb,
biciul de dor al matrozului
căutind un fărîm înflorit,
ochiul țăranelui învelind
ca o mană, cimpia ;

grenadele griului pocnind de seve,
cintecul fierarului spinzurat
de arborele foalelor,
chipul vintului mingiind.

Acolo mai poți desluși
ecouri de clopote chemind oști,
strigăte de copii săgetați
de osia unui zbor abia început,

Poți stringe la piept decrete
instituind ordine și medalii,
amnistii, bucuria greșiților noștri —
implicindu-se in starea de revoluție
a patriei.

In vagoanele cu pachete poștale,
lingă șapca navetismului dospit,
poți asculta visul cizmei de cauciuc ;
vezi țărani dormitind, visind
păsărea albă cu multe etaje...

Coborîți de pe schele, ca dintr-o
fintină de cer, asemenea unor
voievozi
obosiți, moțăie in șaua trenului,
prin roua timpului aromitoare.

Acolo poți intui starea de revoluție,
starea de muncă,
starea de fericire
a patriei — o dulce speranță arzind
in sufletele noastre cu limpezi ochi !

N. GR. MĂRĂȘANU ■

„Neaua peste tot s-a pus, a venit iarna drăguța...”

TRANSFORMÂND CANTITATEA ÎNTR-O NOUĂ CALITATE

Ieri — simple cîntare de piață, azi — produse de mare complexitate tehnică, competitive pe piața mondială

Un fapt: o întreprindere, „Balanța”, despre care pînă mai ieri multă lume știa că aici se fac pur și simplu cîntare de piață, a fost solicitată de renumite firme străine, specializate în aparate de cîntărit, firme care într-o vreme acopereau o bună parte din necesarul țării noastre în acest domeniu, să colaboreze sub un nume comun. Saltul se datorește firește dezvoltării întreprinderii sibiene. Dar nu este vorba numai de un salt cantitativ, ci mai cu seamă de unul calitativ.

„Construim, este adevărat, ne spune directorul Aurel Ocoș, cîntare clasice, pentru uz gospodăresc, pentru industria alimentară. Lesne de observat că prejudecata avea o bază reală. Am început apoi să facem balanțe semiautomate cu cadran, apoi am construit balanțe cu greutate adițională, iar azi realizăm balanțe optice cu afișajul prețului și al greutății. Sînt cîteva exemple. Anul acesta am asimilat aproape două sute de tipodimensiuni. Lucrul acesta înseamnă în primul rînd o calitate deosebită a produselor noastre. Cum? Priviți acest aparat numit „Terminal de cîntărire, etichetare și marcare”. Funcții noi și multiple, numeroase avantaje: mecanizarea operațiilor, timpul mult mai scurt al efectuării acestora, creșterea calității datelor. Nivel

tehnic ridicat înseamnă calitate. Și la noi, dar mai ales la beneficiar. În raportul prezentat la Conferința Națională, secretarul general al partidului a arătat că sînt necesare, că trebuie făcute mari eforturi pentru a trece de la faza acumulărilor cantitative la o fază nouă, cea a calității. Acest fapt presupune realizarea la un nivel tehnic superior a mașinilor, a utilajelor, care să poată da o productivitate mai ridicată, înseamnă tehnologii noi, reproiectări care să conducă la reducerea consumurilor de materie primă, înseamnă o scurtare a ciclului cercetare—proiectare—producție”.

Inginerul Ioan Popa, șeful filialei Institutului de cercetări pentru mecanică fină și scule, ne spune că filiala, aflîndu-se chiar în mijlocul uzinei, colaborarea cercetare—producție este foarte rodnică. „Noi, cei din cercetare, sîntem cu toții sibieni. Majoritatea am lucrat la „Balanța”, iar faptul că acum ne desfășurăm activitatea în ritmul întreprinderii, cunoscîndu-i adică necesitățile, principalele sale sarcini, ne face mai eficienți, mai productivi. Am să vă dau un exemplu: capul automat de urmărire modernizat. Ani de zile s-a realizat această piesă cu un consum ridicat de metal și unele deficiențe constructive. Era nevoie de el și nu-i

găseam o cale de îmbunătățire. L-am analizat din nou, funcție cu funcție. De aici au rezultat posibilități de a introduce funcții noi, precum și alte soluții pentru realizarea piesei, care au dus la reducerea consumului de metal cu 43 la sută. Un alt exemplu, care vizează o altă latură, cea a reducerii timpului de cîntărire. Întreprinderea a trimis la Combinatul siderurgic de la Galați primele cîntare integrate de bandă, care permit cîntărirea materiei prime în flux continuu, pe bandă, în timp limitat”.

Nicolae Cruciat, maistrul la atelierul de prototipuri al filialei, atelier unde lucrează peste cincizeci de lăcătuși, frezori, strungari, toți cu o înaltă calificare, mărturisea că aici lupta pentru calitate este o chestiune de mare răspundere. Atelierul de prototipuri permite corectarea unor parametri, înlăturarea unor neajunsuri. Este o muncă diversă, lipsită de rutină. Odată, niște coloane pentru dozatoarele unei stații de încercare ale întreprinderii le-au dat multă bătaie de cap, au lucrat ore în plus, au gîndit mai mult pentru ca piesele să iasă ca lumea din mîinile lor. Și să ajungă la atelierul de mecanică fină al „Balanței”, atelier care desăvîrșește calitatea, dacă se poate spune astfel, adică locul unde se realizează loturile zero. Mai exact, de aceste loturi se ocupă o echipă formată din șapte muncitori condusă de lăcătușul Ion Neamțu. „Echipa aceasta, ne spune Ion Neamțu, a fost înființată dintr-o necesitate. Loturile zero se lansau înainte în secția de producție și, în ciuda eforturilor

celor de la prototipuri, în producția de serie mai apăreau necazuri, le-aș spune inerente, dar cei de acolo își pierdeau timpul cu ele în loc să meargă treaba șnur. Desigur, pregătirea acestor loturi ne cere nouă o calificare superioară, mai mult, și o specializare în alte domenii. Cunoaștem și electronică, și optică pentru că la urma urmei nu poți da produse mai bune, mai complexe, dacă nu înveți mai mult. În plus aș vrea să arăt că datorită acestei organizări, a înființării acestei echipe, se scurtează timpul cercetare—producție. Încercăm și noi să scurtăm acest timp fără însă să ne scape măcar un singur șurub de la dispozitivul de afișaj”.

Subliniind faptul că reducerea consumului de metal este o sarcină deosebită a muncitorilor și inginerilor de la „Balanța”, șeful atelierului de proiectare, Klaus Schuster, ne furniza și o cifră edificatoare: în timp ce indicatorul tone/metal la un milion producție globală este la aparatele clasice aproximativ 20, la aparatele noi cifra coboară spectaculos pînă la 5. „Această scădere foarte importantă, adăuga șeful proiectării, se datorește reproiectărilor de produse și de tehnologii, aplicării pe scară largă a unor procedee noi de domeniul nostru, cum ar fi de pildă procedeele turnării sub presiune, stantării automate, suduri în relief. Numai realizarea prin turnare sub presiune a segmentului și suportului central la capul automat dă o economie anuală de metal în valoare de aproape un milion de lei”.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Noi ne facem datoria, dar să și-o facă și controlorii de calitate de la unele întreprinderi cu care colaborăm

În data de 10 decembrie întreprinderea de confecții din Vaslui raporta cu o justificată mîndrie îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a planului anual, urmînd ca pînă la sfîrșitul lunii în curs să se realizeze o producție suplimentară de peste 30 de milioane de lei. Era un prim și prompt răspuns muncitoresc la chemarea patriotică lansată de Conferința Națională a partidului. Iar dacă mai adăugăm și următoarele date, oferite chiar de către directorul întreprinderii, inginerul Boris Ciocoiu, că în ultimii doi ani vasluenii au fost declarați unite fruntaș pe ramură, se subînțelege că ne aflăm într-o întreprindere cu o seamă de rezultate ce nu stau la îndemîna oricui. Continuînd această succintă prezentare, se mai cuvine să spunem că peste 60 la sută din producția totală este destinată exclusiv exportului, sau de ce nu am mai nota și faptul că 80 la sută din producție o reprezintă articole de îmbrăcăminte exterioară pentru copii și adolescenți, cu precădere băieți.

Ei bine, sîmbătă, 17 decembrie, la capătul primei săptămîni de muncă după raportarea îndeplinirii integrale a planului, într-un scurt dialog cu muncitorii brigăzii conduse de Nicolae Croitoru, brigadă situată perma-

nent pe un loc fruntaș în întrecerea socialistă, aveam să notăm următoarele:

„In ceea ce ne privește, ne spunea șeful de brigadă, ne străduim și în cea mai mare parte reușim să aducem produsele noastre la un nivel calitativ nu doar acceptabil, ci chiar exigent, dacă ținem cont că multe dintre ele merg și la export. Asta nu înseamnă că nu există loc pentru mai bine. În ședințele noastre de producție problema numărului unu o reprezintă permanent calitatea. Unele fete, mai tinere, mai fără experiență, neintegrate total în colectivul brigăzii noastre, mai fac și cite o operație mai de mîntuială, drept pentru care talonul lor de calitate este perforat fără nici un fel de îngăduință. Să vă spun ce e cu talonul acesta. La noi s-a introdus metoda ca fiecare muncitoare să aibă pentru o anumită perioadă de timp un talon cu mai multe căsuțe. Dacă de-a lungul a două săptămîni muncitoarea a executat, să zicem, 5 operații greșite, această abatere de la procesul tehnologic este consemnată pe talon, în așa fel încît există o evidență foarte clară a calității muncii depuse. În funcție de numărul pișcăturilor, adică al perforațiilor, retribuția este, bineînțeles, diminuată”.

„Dar de ce nu spui dumneata, mais-

tre, avea să intervină șablonera Veronica Aelenei, cît ne-am chinuit noi ieri cu stofa de la „Argeșeana” ?”

„Ajungeam eu și acolo, dar, mai înainte de a da vina pe alții, să spunem și care este sistemul nostru de a lupta împotriva produselor de slabă calitate. Căci calitatea produsului, confecționarea sa conform devizului, la parametrii de calitate indicați sînt probleme de urmărire atentă și minuțioasă a procesului de producție, urmărirea care se face atît prin controlorii noștri de calitate, dar pe care o fac chiar muncitoarele ce preiau, una de la alta, în flux, produsul. Toată lumea este interesată să nu apară nici un produs cu defecte. Și totuși, trebuie să recunoaștem, se mai întîmplă. Chiar ieri, ca să mă întorc la ce spunea tovarășa Aelenei, am avut mari dificultăți cu o stofă primită de la „Argeșeana” din Pitești. Carouri neuniforme, dungi care deviază în traseu, noduri și găuri în țesătură. Adevărul este că ne-am chinuit foarte mult cu acea stofă. Împreună cu șeful secției, maistrul Vasile Gălan, am întocmit un raport pe care l-am înaintat la conducere. Culmea este că cei de la „Argeșeana”, după ce-l bombardaserăm cu tot felul de reclamații și scrisori redactate de comitetul nostru de partid, sau de către comitetul sindicatului, inclusiv de comitetul oamenilor muncii, se mai redresaseră și ne trimiteau numai stoffe de calitate. Deci se putea! Acum iar au luat-o ca la început! Aceleași necazuri le avem și cu „Crișana”—Oradea,

„Dunăreana”—Giurgiu sau „Victoria”—Iasi. În schimb, cu postavurile și stofele primite de la Buhuși, Brașov și Ploiești este o adevărată plăcere să muncești. Iată, chiar azi avem o stofă din Ploiești, de la întreprinderea „Dorobanțul”, din care facem niște sacouri. Dacă la stofa asta apare un produs cu defect, atunci de vină este numai și numai una dintre muncitoarele noastre. Dar așa ceva nu cred să se întîmple. Ne apropiem de sfîrșitul zilei de muncă și nu avem nici un astfel de produs”.

„Tot vorbești și vorbești, maistre, dar lasă să scrie tovarășul despre cei de la „Argeșeana”, că ieri prea ne-au scos sufletul, nu alta. O operație care dura doar două minute o făceam în zece! Buzunarele, oricît ne-am chinuit noi, au ieșit de parcă le-am fi pus cu furca, iar reverele parcă erau din altă stofă. Tocmai vorbeam și cu tovarășele mele de muncă, Rodica Manole, Romanța Zaharia, Maria Mihai și Lucreția Gologan, că de Anul nou ar trebui să trimitem hainele astea chiar pentru copiii celor de la „Argeșeana”. Să vedem, are să le convină?! Dar ne-am răzgîndit, ca mame ce sîntem, ce vină au copilașii lor? Nici una, bineînțeles. Noi ne facem datoria, dar să și-o facă și unii controlorii de calitate de la întreprinderile cu care colaborăm!”

E un semnal critic care sperăm că va fi recepționat cu promptitudine.

ION POP ARON ■

MUNCITORII DESPRE EI ÎNȘIȘI

Trăim mai bine, muncind mai bine

Eu am să încep într-un mod neobișnuit. Am să încep invitîndu-vă pe toți, dragi cititori, în comuna noastră, la Nehoiu, pe valea Buzăului. De ce îndrăznesc eu să vă fac o asemenea invitație? Pentru că noi, nehoienii, ne mîndrim cu așezarea în care trăim, cu dotările ei moderne care o situează mult mai aproape de condiția orașului decît de cea a satului. Veți putea observa comuna chiar și de la înălțimea etajului zece, căci blocurile ridicate la intrarea în Nehoiu dinspre Buzău, prevăzute cu încălzire centrală și apă caldă, binefaceri socialiste la care bunicii și părinții noștri nici nu visau, numără cîte zece nivele, la parter fiind deschise felurite magazine. În ultima vreme s-a construit mult la noi. Un magazin universal, un spital cu două sute de paturi, creșe, grădinițe și așa mai departe, dovezi elocvente ale faptului că trăim mai bine. Afirmăție valabilă în general și valabilă pentru fiecare familie din Nehoiu în parte, cum ar fi, ca să dau exemplu care mi-e, nu-i așa, cel mai aproape, familia mea. Și noi, adică eu, care lucrez ca muncitoare la secția de finisaj a Fabricii de mobilă, soțul meu, venit la Nehoiu tocmai dinspre Maramureș și stabilit aici definitiv, maistrul, precum și copilul

nostru, locuim tot la bloc, într-un apartament cu două camere dat de întreprindere. Avem tot ce ne trebuie, nu ne putem plînge de nimic. Cu alte cuvinte, trăim bine, iar eu am să vă spun, așa cum mă pricep, și de ce trăim mai bine. Pentru că muncim mai bine.

De cîteva ani, la noi aș pătruns și s-a afirmat industria, în cadrul întreprinderii forestiere de exploatare și transport funcționînd în prezent patru fabrici, între care și cea de mobilă, la care lucrez, ca muncitoare șlefuitoare. Avem un colectiv foarte tînăr, care s-a sudat deprinzînd meseria și învingînd greutățile care, la început, n-au fost mici, mai ales pentru noi, femeile, obișnuite numai cu cratița și scutura-tul velințelor. Pînă și directorul nostru, Ioan Pop, este foarte tînăr, n-a implinit treizeci și cinci de ani. Firește, la început, nu ne-a fost ușor. Făceam destule produse, dar calitatea lor lăsa de dorit. Oricît ne străduiam, aduceam mașini noi, introduceam raționalizări și inovații, dar nu reușeam să devenim competitivi la export. Mobilă de Nehoiu nu reușea să iasă pe alte piețe. Cu timpul însă, pe măsură ce am deprins mai bine meseriile, oamenii urmînd cursuri de calificare sau felurite școli,

pe lîngă colective cu mai multă tradiție și experiență, calitatea s-a îmbunătățit, iar astăzi, după ce Fabrica de mobilă a raportat încheierea planului pe 1977 la 30 octombrie, întregul I.F.E.T. realizînd toți indicatorii planului anual la 6 decembrie, mobilă produsă la Nehoiu a devenit competitivă, răspunzînd celor mai exigente cerințe. Sufrageria „Sirul”, spre exemplu, este foarte solicitată de parteneri din Grecia și Anglia, din Italia și R.F.G., din Austria, U.R.S.S. sau Suedia, cuvintele pe care altădată noi le tipăream pe ambalaje, „Fabricat la Nehoiu”, fiind înlocuite acum cu altele: „Made in Nehoiu, Romania”. Programele adoptate la Conferința Națională a partidului, inițiate de secretarul general al Partidului Comunist Român, ne-au oferit tot atîtea prilejuri de satisfacție și de reflecție. Realizarea lor, posibilă numai prin efortul întregii noastre societăți, deci și prin acela al oamenilor din Nehoiu, va face tot mai deplină grija față de om, rezultatele muncii noastre urmînd, ca și pînă acum, dar într-o măsură sporită, să se întoarcă tot la noi, la oamenii muncii din această țară, producători și proprietari în același timp.

Tot acestui nobil scop îi este închinată și măsura reducerii duratei săptămîinii de lucru, despre care s-a mai vorbit în documentele de partid și de stat, dar care a căpătat la Conferință, noi clarificări, în sensul că întregul

personal muncitor va beneficia pînă în 1980 de reducerea săptămîinii de lucru, în timp ce datele anterioare prevedeau ca abia ceva mai mult de jumătate din totalul personalului să fie cuprins în reducere. Noile prevederi demonstrează că în societatea noastră totul este destinat omului, îmbunătățirii traiului de fiecare zi. Ca o dovadă grăitoare a grijii pe care partidul și statul nostru o arată mamelor și soțiilor, între care, firește, mă includ și pe mine, introducerea săptămîinii de lucru redusă se face mai întîi în sectoarele de activitate în care muncesc femeile.

În colectivul nostru de muncă, fruntaș pe județ, există toate condițiile pentru ca obiectivele cuprinse în documentele Conferinței Naționale să devină cît mai repede fapte. Dealtfel nici odată pînă acum angajamentele noastre n-au rămas vorbe, ci ele s-au transformat de fiecare dată în fapte de muncă și ocazii de satisfacție, ca rod firesc al hărniciei noastre. Aici închei, reamintindu-vă de invitația pe care v-am făcut-o de a poposi la Nehoiu, într-o comună ce urmează să devină curînd centru urban, spre a verifica pusele mele, spre a vă convinge că noi trăim mai bine pentru că am învățat să muncim mai bine.

DORINA SAULIUC ■
muncitoare la secția de finisaj,
Fabrica de mobilă, I.F.E.T. Nehoiu

Arhitectura să reflecte dragostea dintotdeauna a românilor pentru frumos și adevăr

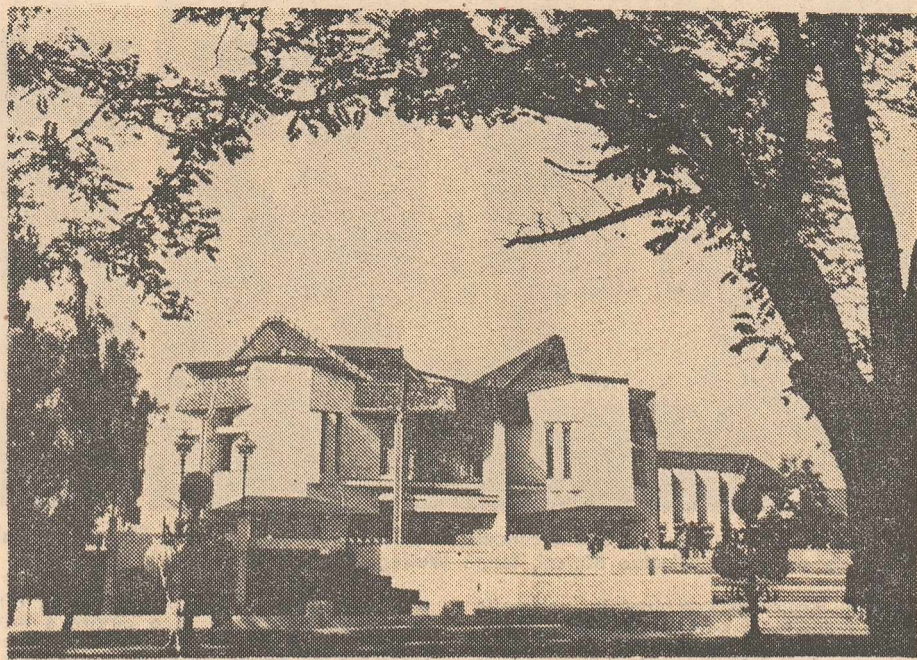
Sedința de sfârșit de an a Uniunii arhitecților din România, reunind într-un colocviu profesional tradițional 350 de specialiști ai domeniului, și-a propus de data aceasta discutarea unei probleme de stringentă actualitate: stilul național în arhitectura contemporană românească.

Evident, problema nu e nouă. Ea constituie obiect de meditație și studiu mai cu seamă în țările unde remodelările urbanistice și ritmul accelerat al construcțiilor tind să transforme într-un timp record spațiul de muncă și viață al unor orașe. Or, din acest punct de vedere, România se află pe primele locuri în lume, construcția de locuințe reprezentând o componentă a programului de creștere mai accentuată a nivelului de trai al poporului, o mărturie elocventă a grijii permanente pe care o acordă partidul locuitorilor de la orașe și sate. Preocuparea, grija și gratitudinea manifestate de țara noastră în acest domeniu au fost din nou afirmate plenar cu ocazia Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român de către cirmaciul destinelor naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „În vederea soluționării mai rapide a problemei locuințelor — a precizat secretarul general al partidului în cuprinsul raportului prezentat cu acest prilej — se prevede construirea suplimentară a încă 190 mii apartamente, astfel încât în acest cincinal se vor realiza, în total, circa un milion de apartamente“.

Înfăptuirea la termen a unui volum atât de urias de construcții reclamă, evident, industrializarea mai accentuată a construcțiilor, prin promovarea sistemelor de construcții și tehnologiilor industrializate cu posibilități sporite de mecanizare și prefabricare. Cum se împacă acest „ritm infernal“ în care tehnica și internaționalizarea soluțiilor arhitectonice se pare că au primul cuvânt, cu sensibilitatea și inventivitatea arhitectului, cu cea de a doua componentă a profesiei: criteriul artistic?

Iată câteva păreri în acest sens, împărtășite revistei noastre de către un specialist în materie, reputatul arhitect, profesor emerit dr. Cezar Lăzărescu, rectorul Institutului de arhitectură „Ion Mincu“ și președintele Uniunii arhitecților din România.

— Personalitatea arhitecturii românești s-a manifestat permanent în cultura noastră și în armonie cu toate creațiile lui artistice, oglindind frumusețea pământului românesc și sensibilitatea cu care ne-am manifestat concepțiile de viață, creînd forme și expresii dedicate omului, numai lui și niciodată unor simboluri abstracte. Ascendența personalitatei multilaterale a societății noastre socialiste în conștiința mii contemporane reclamă tocmai de

Două reușite ale noii noastre arhitecturi: edificiul Teatrului de stat din Tg. Mureș și clădirea hotelului „Oltul“ din Slatina (în fotografia de jos).

aceea un prestigiu sporit arhitecturii naționale, să reprezinte expresia unei noi creativități. Vorbind despre tradiție, specific și stil național trebuie să avem în vedere o situație de fapt: noua orinduire socială, intensul proces de industrializare a țării au determinat schimbarea radicală a comenzi sociale, natura însăși a produsului arhitectural suferind mutații, schimbându-și caracterul individualist într-unul colectiv. Dacă este adevărat că fiecare perioadă istorică este marcată prin anumite programe de arhitectură, epoca noastră va rămâne ilustrată în istorie prin noile cartiere de locuințe, adevărate orașe sub raportul mărimilor.

Plecînd de la înțelegerea tradiției și a specificului național, arhitecții de azi au încercat să găsească un limbaj propriu, noi exprimări estetice care să ne reprezinte. Frumosul spre care tindem astăzi nu constă în dogmatizarea unor canoane depășite, sau în suprapunerea barocă a unor elemente ce nu decurg organic din funcțiuni sau sînt improprii noilor structuri. Căutările pe drumul conturării unei arhitecturi personale, specifice sînt prezente, dar ele s-au manifestat cu precădere în domeniul construcțiilor social-culturale sau administrative: case de cultură, teatre, sedii politice, administrative, magazine universale, hoteluri sau alte dotări turistice.

Iată câteva exemple: încadrîndu-se în atmosfera orașului, casa de cultură de la Sibiu dobindește un caracter re-

prezentativ printr-o volumetrie puternică, o detaliere ponderată și folosirea cu discreție a unor materiale cromatice. Casa de cultură din Suceava evidențiază tendințele creației de arhitectură voit românească. Tot astfel, cea din Baia Mare încearcă prin aceleași metode să dobîndească o expresie plastică specific românească cu o ritmică vie exterioră îmbogățită de o abundență decorativă. O realizare remarcabilă o constituie Teatrul din Tg. Mureș. Plastica volumelor tumultuoasă, capricioasă este menită să redea expresia arhitecturii, scării și sensibilității proprii orașului. Teatrul din Craiova sintetizează o altă spiritualitate, echilibrul, gîndirea și vigoarea ei proprii. Reușite ale genului pot fi considerate și câteva din mai recente sedii politico-administrative. Amintesc, pentru exemplificare, pe cele din Baia Mare, Pitești, Rm. Vilcea, Focșani, Vaslui, Botoșani.

Domeniul în care specificul românesc a putut fi evidențiat cu maximum de intensitate a fost și arhitectura construcțiilor turistice, deoarece prin însuși caracterul lor ansamblurile turistice se pretează la concepții arhitecturale în care preluarea formelor tradiționale pare firească, în măsura în care reușește să redea culoarea locală și să se integreze în cadrul natural. Acoperișurile de șifă, stuf sau olane, după regiunea care o reprezintă, prispe ritmate de stilpi de lemn ciopliți, balustrade, porți, îmbogățesc înfățișarea hanurilor, a cabanelor sau micilor restaurante, aduc o notă pitorească în mijlocul naturii.

— Exemplele și considerațiile dumneavoastră ne obligă la o întrebare firească: de ce în realizarea edificiilor social-culturale au fost încercate și s-au găsit soluții cu rezultate notabile, iar în construcția de locuințe nu sînt încă evidente asemenea realizări?

— Cauzele sînt multiple: în primul rînd ele au fost realizate pe baza unor proiecte unice și, avînd în vedere importanța unor asemenea construcții, s-au folosit în general materiale superioare și mină de lucru de calificare superioară.

Nu e mai puțin adevărat însă că și sistemele industrializate și tipizarea în domeniul construcției de locuințe pot oferi posibilități nelimitate pentru diversificarea, pentru înlăturarea monotoniei, pentru diferențierea fiecărui ansamblu de locuințe. Dar aceasta necesită un număr mai mare de proiecte tip sau refolosibile, care să permită o diversificare funcțională corespunzătoare zonei geografice sau chiar amplasamentului locuințelor. Realizarea ansamblului Dorobanți din București este o dovadă elocventă că, și în condițiile unei industrializări, s-a reușit să se obțină un cadru urban cu o arhitectură variată, cu o amprentă proprie, folosind procedeele compoziționale clasice.

De asemenea, experimentul făcut în București prin construirea unui bloc de locuințe cu elemente inspirate din motivele ornamentale ale arhitecturii noastre populare, precum și a unei expoziții de panouri de fațadă și parapeți de balcoane a demonstrat gama

inepuizabilă a posibilităților pe care le oferă atât industrializarea cît și industria materialelor de construcții în această direcție. Pornind de la constatarea că realizarea unor elemente componente ale construcției cu o decorație specifică, prin metode industrializate, nu ridică probleme tehnice deosebite, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat arhitecților din întreaga țară să-și folosească întreaga lor imaginație, bunul lor gust, pentru realizarea elementelor noi ale arhitecturii contemporane românești, pentru valorificarea bogăției de motive ale artei noastre populare. S-a relevat de asemenea faptul că preluarea și prelucrarea elementelor decorative nu este singura cale de exprimare a arhitecturii contemporane românești.

— În ce măsură deci industrializarea construcțiilor va permite și respectarea criteriului arătat și eforturile pentru realizarea unui stil național?

— În primul rînd trebuie să avem în vedere că specificul orașelor și personalitatea lor s-au format în timp ce istoria a dat o viață proprie multora dintre ele. Păstrarea și dezvoltarea acestei personalități, în tot ceea ce are ea mai caracteristic, este condiția primordială a oricărei evoluții. Dacă dorim să păstrăm aceste vechi tradiții trebuie să dăm dovadă în continuare de același simț al proporțiilor, de același echilibru, care a însoțit toată arta noastră de-a lungul veacurilor; ne referim la dimensiunile volumelor construite sau ale spațiului urban. Valorificarea optimă a teritoriului urban nu trebuie să ducă implicit la exagerarea înălțimii sau lungimii blocurilor de locuințe. Niciodată pereții continui, pe sute de metri și pe înălțimi de zece etaje, pe cele două laturi ale unei străzi, nu vor putea constitui expresia unei arhitecturii naționale.

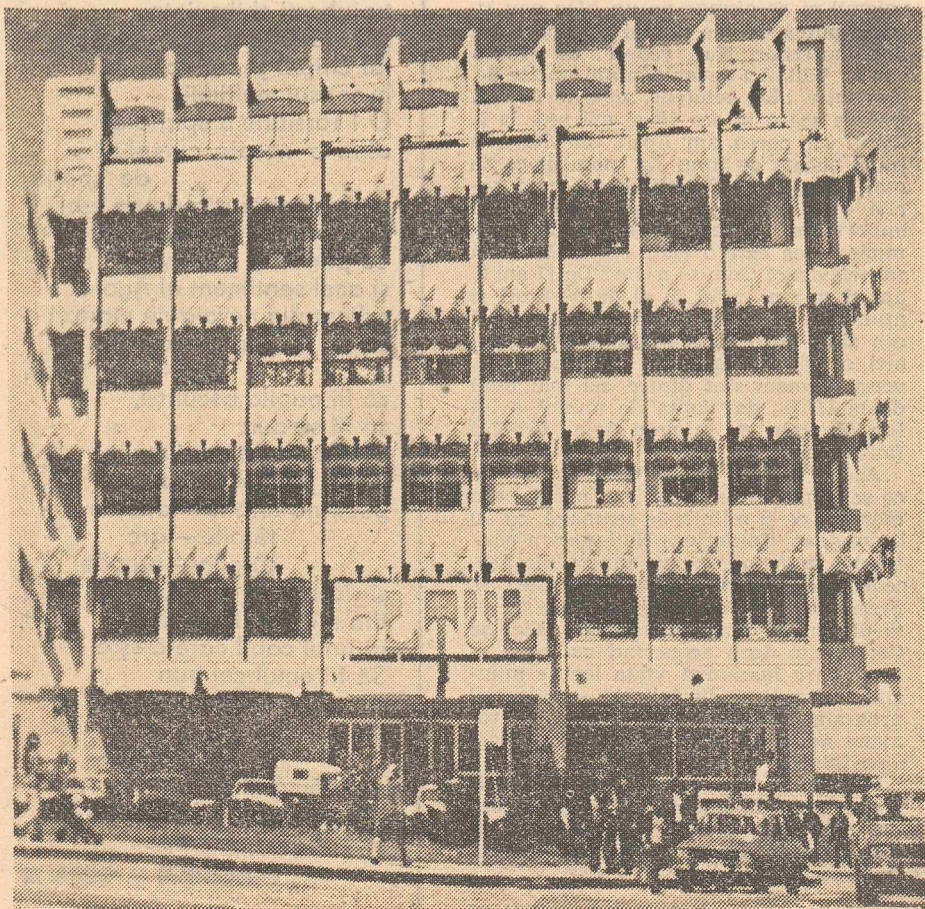
— Sintetiți totuși, după cîte știu, adeptul ideii străzii principale ca mod de utilizare a spațiului edificat.

— În tradiția noastră urbană, strada constituia un element de ordine spațială. Frumosul în arhitectura urbană este rezultatul unei ordini clare și simple, perceptibilă și înțeleasă de cei cărora li se adresează. Dar pentru a dăru personalitate viitoarelor artere trebuie să asigurăm posibilitatea creării unor diversificări volumetrică, a unor alternări de umbre și lumini, de degajări și înălțimi la scara noii noastre arhitecturi urbane. Recentele realizări din București, de pe Calea Dorobanților, Pantelimon, Titulescu sau 1 Mai dovedesc cu prisosință aceasta. Posibilitate de compoziție volumetrică trebuie să existe și în concepția ansamblului, dar și a blocului propriu-zis, prin variația planurilor fațadei, a logiilor și balcoanelor! Aci sînt concentrate cele mai mari resurse de a găsi expresii proprii, personale, creației arhitecturale de locuințe. Tradiția arhitecturii naționale se recomandă prin gingășie, nu prin grandoare.

Vorbînd apoi despre tratarea plastică a fațadelor trebuie să atragem atenția că ea nu se poate opri la folosirea a 2—3 tipuri de panouri mari, vopsite cu vinarom. Recenta expoziție de la Militari a dovedit posibilități tehnice practic nelimitate în tratarea panourilor, a logiilor și balcoanelor. A mai arătat de asemenea posibilitatea placării rosturilor orizontale sau verticale cu unele elemente prefabricate suplimentare care să contribuie la îmbogățirea posibilităților de exprimare plastică. Decorația a însoțit arhitectura noastră populară de-a lungul întregii sale evoluții și a ajuns la formulări artistice deosebite, expresie atât a materialelor folosite cît și a sensibilității proprii poporului român. Ea s-a manifestat de altfel cu caldă și puternică elocvență în toată cultura noastră materială. Reflectare a unei sensibilități proprii culturii noastre actuale, nu trebuie însă să-și găsească exprimare numai în formulări inspirate din arta populară sau din istoria noastră. Nu este posibil ca viața de astăzi să fie ancorată numai în trecut; prezentul este tot atât de bogat în semnificații, iar gîndurile și aspirațiile noastre de viitor reprezintă și ele factori generatori ai exprimărilor artistice.

Toate aceste preocupări trebuie să se înscrie în cadrul aceluiași simț al echilibrului, al bunului-gust, al onestității și lipsei de emfază, al sensibilității și echilibrului specific artei noastre naționale.

LIVIU TIMBUS ■

Pagină frumoasă, cinste cui te tipărește!

Desigur, am putea consemna pur și simplu că în ziua de 18 decembrie, zi în care întreaga țară i-a sărbătorit pe tipografi, la Combinatul poligrafic Casa Școlii s-a desfășurat pentru a treia oară concursul tinerilor tipografi dotat cu trofeul „Cartea de aur”. Desigur, am putea să amintim că atât Comitetul Uniunii sindicatelor din presă, poligrafie și edituri cât și Centrula industriei poligrafice au fost niște organizatori excelenți asigurându-le celor 95 de concurenți condiții corespunzătoare pentru a-și demonstra aptitudinile profesionale. N-ar trebui uitat că tinerii aceștia au fost selecționați dintr-un număr de 3000 de participanți la faza de masă a concursului. Aceasta n-a fost o acțiune izolată, ci a făcut parte dintr-un ansamblu de manifestări inițiate în cinstea Zilei tipografilor, care a inclus, printre altele, și o expoziție de invenții și inovații ale muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor din industria tipografică, precum și o micro-sesiune de comunicări științifice. Ar mai trebui menționat că, spre deosebire de alți ani, dificultatea probelor a crescut astfel încât s-au introdus înainte de proba practică, teste scrise care au dezvăluit cât de larg este orizontul de cunoștințe al tinerilor concurenți. Ajunși aici vom spune că un singur concurent, Mihai Cucușoreanu de la C.P.C.S., a realizat punctajul maxim. Dealtfel, el este unul dintre câștigătorii concursului, alături de Vasile Vîscu (Întreprinderea poligrafică Iași), Vasile Niță (C.P.C.S.), Adam Martin (I.P. Sibiu), Nicolae Răducu (C.P.C.S.). Pentru a doua oară în scurta sa istorie trofeul „Cartea de aur” revine C.P.C.S.

Însă toate aceste informații, reale, fără îndoială, n-ar dezvălui îndeajuns semnificația pe care a căpătat-o concursul pe parcursul a numai trei ani. Nu e vorba numai de o creștere a complexității probelor sau de o creștere a măiestriei tinerilor ajunși în faza finală a întrecerii. „Cartea de aur” nu e o demonstrație gratuită, o etalare a virtuozității doar de dragul obținerii unor aplauze, fără nici o finalitate socială. Dimpotrivă, este vorba de ceva profund și grav care ține de însuși destinul culturii românești. Este lucrul pe care l-au subliniat în cuvinte pline de căldură și tovarășii Ion Găleteanu, directorul centralei tipografice, și Ion Con-

Câștigătorii celei de-a treia ediții a concursului „Cartea de aur” (stînga). Cîțiva colegi ai noștri de literă din tipografie (în ordine, de la stînga la dreapta): Nicolae Marcel, Ioniță Walter, Ion Perșinaru, Valeriu Moraru.
Foto: ELENA GHERA

stantin, directorul Combinatului poligrafic Casa Școlii, și Laurențiu Dragomirescu, președintele sindicatului. Chiar dacă, în alte cuvinte, despre același lucru mi-au vorbit în ziua concursului și meseriași vechi ca Ștefan Barna, șeful secției culegere, inginerul Liviu Cergău de la secția ofset, Stela Rădulescu, șefa secției legătorie, Marin Volintiru sau Maria Cristea de la serviciul personal-învățămînt. Toți aceștia și mulți alții se preocupă să se creeze toate condițiile pentru ca vechile tradiții ale tiparului românesc (să nu uităm că la anul se împlinesc 450 de ani de la înființarea primei tiparnițe la Sibiu) să fie continuate potrivit cerințelor epocii moderne, o epocă mai dinamică, în care răspîndirea informației trebuie făcută rapid și eficient. Aceasta cere nu numai o pregătire ireproșabilă din partea tipografilor, chemați să minuiască mașini din ce în ce mai perfecționate, dar înseamnă și

o renunțare la o specializare îngustă din partea lor precum și la o lărgire a orizontului de cunoștințe pe care îl au. Dețășament de frunte al clasei muncitoare, tipografilor, în aceste condiții ale cincinalului revoluției tehnico-științifice și ale bătăliei pentru calitate, trebuie să fie apti în confruntarea cu problemele noului ivite în meseria lor ca în toate profesiunile. Concursul acesta, un stimulent pentru tinerii tipografi, este o dovadă grăitoare că acei care răspund de schimbul de mîine al tipografilor români s-au îngrijit din vreme ca trecerea de la o generație de meseriași la alta să se facă fără perturbări, pentru ca în minile cititorilor să fie întotdeauna la timp ziare și reviste, cărți apărute în cele mai bune condiții tipografice.

Fiind vorba de o sărbătoare a tipografilor aceste rînduri nu se pot încheia fără a aminti și de acei oameni alături de care

redactorii de la Flacăra lucrează: cei care le culeg și le paginează articolele. Întotdeauna i-am simțit aproape, nu numai precepuți dar și gata să dea o mîină de ajutor, să ofere soluții într-un moment mai dificil. Amintim pe cîțiva dintre ei, cu regretul că nu le putem trece aici numele tuturor: Nicolae Marcel, întotdeauna cu un suris sceptic pe buze, Ion Perșinaru, gata să comenteze mereu un articol care i-a plăcut sau nu. Ioniță Walter și Moraru Valeriu, toți patru paginatori, sau linotipisti Ion Haralambie, Constantin Suru, Alex. Chivoiu, Ludlow-istii Emma Niculescu, Viorel Andreca și Gabriel Blebea, sau maiștrii Milică Stanciu, Gh. Vlăduțescu, Gh. Cameniță și Gh. Tone. Oamenii pentru care profesiunea lor nu este o meserie aleasă la întîmplare, ci o vocație pe care o cultivă demni și responsabil.

A. GEORGE

Înconjurul pămîntului cu tramvaiul

„Mă cheamă, îmi spune, Ursuleanu Gheorghe și am 62 de ani. La I.T.B. am lucrat 34 de ani, 6 luni și 13 zile. Am intrat pe poarta întreprinderii la 11 aprilie 1943, ca încasator, și am plecat, ieșind la pensie, la 21 octombrie 1977 în calitate de șofer de troleibuz. Mă rugați acum să-mi povestesc viața. Iată! La 14—15 ani în fața mea se deschideau raze de viitor: cu ce voi trăi, cum îmi voi câștiga existența? Neavînd eu părinți i-am iubit pe cei adoptivi dar într-o zi a trebuit să-i părăsesc. I-am părăsit într-o duminică frumoasă plecînd în căutarea pîinii proprii de la Dorohoi pînă la Iași. Drumul pe jos a fost plăcut și a durat 3 zile. Iași, Iași, oraș mare, pe cine să cunosc eu acolo? M-am dus în gară căci, știți și dumneavoastră, gara este locul unde se adună oamenii cei mai singuri. Niște ceferiști m-au luat cu ei pe o locomotivă de marfă, mi-au dat să mîncînc și mi-au promis că mă vor transporta gratis pînă la București. Mai dînd eu o lopată de cărbune, mai făcînd pauză, am apucat să văd frumoasele orașe de pe traseu. Mi-a plăcut Poieștiul, mi-ar fi plăcut să am bani și prieteni dispuși să mă ajute ca să mă stabilesc acolo. N-a fost așa, am ajuns la București și un an am fost băiat de prăvălie. Apoi, am reușit la Societatea de transporturi București. Am fost încasator, încasator colector, controlor de linie și în ultimii 13 ani șofer de troleibuz. Cred că munca m-a ajutat să mă ridic, să-mi fac din societate o familie. Cum v-am spus, nu știu dacă ați nîtat, am fost orfan. Eu am lucrat numai schimbul 1 și schimbul acesta se trezește zilnic la ora 2—2,30. Că a fost greu, că a fost ușor, asta-i situația. Sigur că da, și acum, pensionar, mă trezesc la 2 și mă gîndesc la tot ceea ce a fost. Că numai munca te salvează, numai ea te ridică. Că față de o societate atât de dreaptă ca a noastră ai datoria să muncești cinstit și disciplinat mereu. N-am părăsit întreprinderea dintr-un motiv foarte simplu: n-am sperat niciodată să-mi câștig pîinea în afara muncii. Or, și în alte părți așa fi făcut cunoștință cu TOVARĂȘA MUNCĂ. Scrieți chiar așa.”

Ursuleanu Gheorghe mi-a mai spus că are două fete, că aceea mai mare este membră de partid și soțul ei la fel. Nu așa fi relatat, oarecum pe larg, acest destin, destul de obișnuit dealtfel, dar m-am gîndit că la capătul lui stă o mare reușită. Omul s-a realizat, omul a muncit aproape 35 de ani în acel loc, a fost corect și conștiincios, a cunoscut

prea puține nopți pe care le-a dormit de la un capăt la altul. Ursuleanu Gheorghe, omul care a pierdut aproape toate nopțile din viața sa, reprezintă concretetea gîndurilor noastre despre muncă și atașamentul față de locul de muncă.

Prezentul reportaj a plecat de la o împrejurare emoționantă. Întreprinderea de transporturi București își sărbătorește anual pe cei mai vechi și buni oameni. Se face o ședință festivă, vorbesc emoționați taxatori și șoferi de mașini cu burduf, manipulante și conducători de troleibuze avînd numere diferite, brigada și formația de muzică ușoară, ambele ale lor, sînt un program care place, se distribuie insigne de vechime și apoi la sala cantinei se dă o masă. Ajutați și de un vin, din cîte am auzit foarte bun, oamenii nu numai că se destăinuie dar se și cunosc. Află uimiți că au lucrat 35 de ani la aceeași întreprindere și că deși nu s-au cunoscut au avut aceeași viață și aceleași sarcini de plan. În acest fel se explică și faptul că la I.T.B. sînt mulți oameni statornici. Poate că alte întreprinderi se și miră cum de lor le pleacă oamenii după 2—3 ani!

Discut cu încasatoarea Popescu Ana care deși este stabilită în București din 1943 — an în care a și intrat la S.T.B., actualul I.T.B. — ține mîna la gură ca mai toate femeile de la țară, gest de respect pentru o convorbire cu un bărbat. Era grea viața de încasatoare înainte de anul 1945, îmi spune, căci umbrai de la om la om cu geanta de gît „în scopul încasării taxei de călătorie”. Prin 1945 au apărut scaunele pentru încasatori și viața aceasta grea s-a îmbunătățit. 29 de ani a lucrat — pînă în prezent — Popescu Ana la remorcă, adică la clasa a doua. Îi spun că de mai mult timp mă nedumerește, ca să spun doar atât, faptul că la clasa a doua, unde condițiile de călătorit sînt ceva mai grele, sînt încasatoare în vîrstă, muncite, în timp ce la a întâia sînt tinere fete cochet care, cîteodată, simt nevoia să acopere cu ziarul ceea ce nu poate face fusta sau rochia. Calul bătrîn, zice în glumă, este mereu bine pus la muncă, el este superior celui tînăr pentru că este pe deplin valorificat. Dar lucrul acesta are și o temeinică justificare. La clasa întâi ușile sînt deschise și închise de către vatman. La a doua, de încasatoare. Sînt alese deci pentru clasa a doua femeii cu mulți ani de muncă, cu experiență, pentru a pre-

întîmpina accidente. La a doua nu poți să dormi.

„Păi ce să vă spun? N-am plecat de la I.T.B. căci aici s-a construit viața mea. Eu am lucrat tot timpul dimineața, iar soțul, și el vechi I.T.B.-ist, după amiaza. Așa am reușit să creștem trei copii în care am investit dragoste și încredere. De 29 de ani Popescu Ana se scoală la trei dimineața și sigur că te cuprinde o sîntă indignare împotriva cîte unui parazit tînăr deranjat la 6 dimineața de mersul viguros al unei marcarale de mare capacitate. Eu, spune această fiică a muncii, așa am înțeles să răsplătesc partidul și statul pentru tot ceea ce mi s-a dat. Muncind fără să mă gîndesc că e greu.

Muscalu Ion, de asemenea un veteran al instituției de care scriu, a lucrat numai pe autobuze mari. Zice: „Nu am avut niciodată curajul să conduc un autoturism, deși ginerele meu are o Dacie 1300. Cred că dacă aș urca la volanul ei aș ajunge pe un bloc nou și m-ar putea da jos numai mașina roșie a pompierilor. Nu vedeți ce mîini am?” Văd. Au devenit în ani unelte de producție. „Eu, cetățene, zice, mă culc în fiecare seară la ora 18 și mă scol la 1. Ziceți că parcă am lipsit din lume o bună bucată de timp din moment ce de mai bine de 20 de ani dorm toate serile, cînd se petrec totuși atîtea lucruri importante. Corect, nimic de zis, dar munca mea cere o viață sportivă. Dacă am televizor? Cum să n-am? De 17 ani îl am și m-am uitat la el de 5—6 ori și atunci la emisiuni reluate. Aflu însă din ziare tot ce s-a întîmplat, n-aveți nici o grijă în privința asta”. Repet, acești oameni sînt dintre cei mai buni de la I.T.B., dar fapta de muncă a lui Ion Muscalu mi se pare de-a dreptul fantastică.

Acești oameni mi-au spus cu cuvinte ce semănau între ele, și e și normal din moment ce și mîinile le seamănă, că au întîmpinat Conferința Națională a partidului muncind, că nu cunosc alt procedeu de a-și manifesta dragostea și prețuirea față de partid, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decît acoperînd cu fapte — fapte care înseamnă viața lor de muncitori corecți și disciplinați — istoricul program de dezvoltare al națiunii române adoptat la Conferința Națională a partidului.

Mai mult ca oricînd țara noastră are nevoie de oameni care să-și confunde viața cu munca și răspunderea, și iată despre cîțiva dintre ei a vorbit prezentul reportaj!

EUGEN SECELEANU

MUNCITORII

DESPRE EI ÎNȘIȘI

Profil de comunist

Înima ta
pulsează într-un roi de albine
și pulberea ce-ți pudrează
veșmîntul

este purpura noastră.
Tu ești farul
sclipind în colțurile
întunecoase

ale unui cuib de cocori
tu iubești iarba
sub care palpită furtuna
ca să ajungi
exact în inima ființei;
tu iubești chibzuința
și o ridici la rangul de obște
iar chipul ți-e unic
în sensul mulțimii.

O! Torsiune a spiritului
dintr-o nevoie cumplită
de spațiu,

tu desfăci crusta de pe eroi
și descoperi înrudirea lor
cu punctele cardinale
și acel sentiment al Agorei
ridicat din nevoia de martori
Să fii ochiul de esență
mai pură,

să fii pupila ascunsă,
să fii steaua
ce-și întinde aripile
peste pămîntul acesta
păstrînd tălpile — ancore
tălpile — arc
tălpile — arcade
și ridicînd o civilizație
din mugurii fierbinți
ai unui copil care crește
Să fii omul cel bun
și umbra împămîntenită
în dulcele,

caldul veșmînt
și încă să fii
nisipul ascuns în clepsidra
măsurîndu-ne timpul.

GHEORGHE V. DUȚĂ

Gospodărintă împreună cu masele și pentru ele

— Dumneavoastră, tovarășe Radu Bălan, sînteți primar al Timișoarei de numai două luni de zile. Cu alte cuvinte, ați moștenit o situație în general înfloritoare. Aș dori să vă întreb ce aveți de gând să faceți în continuare?

— În privința activității mele viitoare, despre care m-ați întrebat, ideea esențială care mă frământă este aceea de a pune în valoare toată forța de partid a municipiului. Există la ora actuală în Timișoara 47 000 de membri de partid, cuprinși în peste 900 de organizații P.C.R. și 73 000 de uteciști. Avem deci o forță uriașă, pe care dorim s-o antrenăm mai bine în toate sectoarele vieții economice și sociale: dezvoltare economică, mobilarea edilitar-gospodărească a orașului, înfrumusețare, înflorirea vieții spirituale. Avem în vedere, de asemenea, atragerea în continuare a oamenilor muncii, a muncitorilor, intelectualilor, a tuturor cetățenilor spre rezolvarea problemelor vitale ale orașului, pe care să le dezbătă, să le susțină, să le sprijine nemijlocit. Timișoara, desigur, ridică o mulțime de probleme, de o complexitate rareori întâlnită în alte părți! Am deci în vedere amplificarea, valorificarea superioară a experienței acumulate pînă în prezent la nivelul conducerii de partid și de stat a municipiului. Anul acesta, ca să vă dau un exemplu, dat fiind numărul mare de apartamente prevăzute în plan, constructorul și-a propus să rezolve cu prioritate problema locuințelor și să renunțe la unele dotări sociale. Noi n-am fost de acord să le aminăm și, prin forțe proprii, valorificînd posibilități noi din câteva întreprinderi și instituții ale municipiului, am reușit să asigurăm darea la timp în funcțiune a acestor dotări: cantina Liceului de muzică, Liceul industrial nr. 9 (cămin, cantină, 24 săli de clasă, ateliere), căminul Liceului industrial nr. 2, trei grădinițe și creșe. De asemenea, lată o altă problemă care ne preocupă: participarea studenților de la Facultatea de construcții, pentru devansarea dării în funcțiune a unor cămine. Este vorba de exact 2 900 de noi locuri, prevăzute pentru anul 1980 — dar, cu participarea amînită, sperăm să fie gata pînă la începutul viitorului an universitar!

— Știm că între alte probleme ridicate de cetățenii din circumscripția în care sînteți deputat a fost criticată tergiversarea construirii unei stații termice în Piața Ștefan Furtună. Ați promis atunci că la 1 ianuarie 1978 va fi căldură.

— Cetățenii aveau dreptate. Constructorii au neglijat un contract fără mare eficiență economică, însă cu o deosebită valoare civică. Am hotărît luarea și urgentarea lucrărilor astfel încît la 20 decembrie stația aceea a dat căldură și primele bucurii.

— În legătură cu relația deputat-cetățean, ce s-a întîmplat cu celelalte propuneri?

— Numărul propunerilor este de 750. Unele au putut fi rezolvate — cum s-ar zice — în mers, altele sînt în curs de rezolvare. Cîteva se referă la viitor, cum ar fi de exemplu scoaterea tramvaielor de pe Bulevardul 6 Martie, deși abia acum am sistematizat întreaga arteră. O soluție de evitare a zgomotului și trepidărilor va fi înlocuirea în scurtă vreme a tramvaielor vechi cu cele silențioase produse chiar la Timișoara. Concret, propunerile au vizat în general calitatea vieții timișorenilor, a celor 285 000 de locuitori, îndeosebi a celor din noile cartiere, ca și din satele suburbane. Iată un mod de păstrare a legăturii deputaților cu cetățenii: lunar au loc întîlniri între ei „atacîndu-se” toate aspectele muncii și vieții din circumscripție. Am început o largă consultare cu cetățenii din noile cartiere întîi în Calea Șargului, acum în Calea Girocului, curînd în Circumvalațiunii. Oamenii au multe de spus fiindcă ei se confruntă zilnic cu probleme pe care noi, cei de la Primărie, nu le putem cunoaște în întregime. În general criticile lor țin de calitatea transportului în comun, de încălzire, de apă, de salubritate, de aprovizionare și servicii. Vreau să declanșăm o suită de întîlniri ale Primăriei cu colective de oameni ai muncii din unități economice, nu invitîndu-i la sediul nostru ci mergînd noi înșine la locul lor de muncă, urmîndu-le sugestiile, propunerile, observațiile... Sînt chiar curios de rezultatele primelor consultări de acest gen.

— Stimate tovarășe Radu Bălan, inițiativa legătură a Primăriei cu cetățenii rămîne totuși audiență, ca formă legalizată.

— Evident! Conform democrației noastre, conform măsurilor stabilite de conducerea partidului, în spiritul Raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, organele de stat trebuie să mențină o vie și rodnică legătură cu masele de oameni ai muncii. Primăria nu este un organ rupt de realitate, de orașul care i-a dat acest mandat, în primul rînd al gospodăririi. Să vă spun un aspect:

Dialog cu noul primar al Timișoarei, Radu Bălan

cum fiecare activist al consiliului popular municipal coordonează, așadar, răspunde de un șantier de locuințe (în decembrie: 1 124 apartamente noi), au venit unii la mine și mi-au spus că nu au beton, că nu au macarale, sau că nu au zidari. Le-am răspuns că un activist nu constată, ci rezolvă, prompt și eficient!

— Deci, operativitate! ...

— Fără operativitate ar însemna că ne vom petrece ore prețioase citind și răsfoind dosarele, lungind discuțiile inutile. Viața cere decizii rapide, în mers; o scrisoare venită pe adresa Primăriei trebuie soluționată imediat, chiar în ziua primirii, fără prea multe dosarizări și prelungiri de termen. Tot așa am convîngerea că un singur om nu poate rezolva mare lucru, cît ar fi el de priceput. Sînt adeptul muncii colective, al consultărilor permanente. Nu mi-e rușine să întreb colaboratorii de cutare sau cutare lege, de cutare sau cutare obiectiv...

— Încă de la climatul de muncă din acest cabinet, din legăturile prin telefon și... usă, observăm că vă pasionează activitatea la Primărie.

— Da, trebuie să recunosc că, dincolo de împlinirea unei mari îndatoriri, mă atrag complexitatea și importanța muncii de aici, faptul că pot să particip direct la soluționarea multor probleme legate de munca și viața locuitorilor acestui mare oraș al României contemporane. În ritmurile dezvoltării impetuoașe apar concomitent și unele neajunsuri, ele pornind mai ales de la modul în care și noi ne facem datoria... Dacă bunăoară centrul Timișoarei arată ca o grădină, avem încă multe de făcut în cartierele marginase, mai noi și mai vechi. Am stabilit pentru 1978 un program intens de plantații, de flori și pomi, am hotărît deschiderea de noi unități comerciale, de servicii, noi linii de transport în comun, încheierea amenajării parcului sportiv „1 Mai”, con-

struirea unei noi zone de agrement în zona Dumbrăvița.

— Care vă este cea mai mare bucurie a anului încă 1977?

— Cele 5 524 de apartamente, deci bucuria celor 5 524 de familii care în acest an s-au mutat în casă nouă... Vă închipuiți ce satisfacție voi avea în 1978, dat fiindcă numărul bucuriilor trece de 6 000. Acestea, așadar, înainte de toate; nu înainte totuși de hotărîrea oamenilor muncii din consiliul popular municipal de a ne face datoria mai bine, mai aproape de înaltele comenzi sociale-politice stabilite de Conferința Națională a partidului.

— O ultimă întrebare: cum vedeți Timișoara peste cîțiva ani?

— Am vorbit ceva mai devreme despre o anumită tradiție tehnică a timișorenilor. Este momentul să spun că această devenire constituie o preocupare importantă a înșăși conducerii de partid și de stat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a hotărît, cu ocazia uneia dintre memorabilele sale vizite în această parte a țării, ca la Timișoara să fie extinse, să se întărească mai multe ramuri dintre cele de vîrf ale economiei, cum ar fi electrotehnica, electronica, mecanica fină și chimia. După anul 1980 aici se vor da în folosință cîteva noi mari capacități productive — cum ar fi Combinatul petrochimic, dezvoltarea întreprinderii mecanice Timișoara, Fabrica de tractoare, cîteva sere de mare capacitate, dezvoltarea întreprinderii „Azur” (lacuri) și a celei de detergenți etc. — care vor aduce fără îndoială un aport deosebit în economia județului și a țării. Practic, înșpre anii 1982—1983, vom ajunge la dublarea valorii producției globale industriale, comparativ cu anul 1975 — adică la peste 30 de miliarde de lei! În ceea ce privește volumul de investiții, dacă în 1975 el s-a cifrat la 1,6 miliarde, în 1980 va deveni de peste 4,5 miliarde lei. Acest lucru este unul dintre cele care ne preocupă cel mai mult: realizarea necondiționată, deci la timp, a tuturor investițiilor. Astăzi statul își dă bani cît ai nevoie, dar totul e să reușim să punem pe picioare investițiile respective. De acest lucru ține, desigur, și perspectiva de care vreți să vă vorbesc, ca și nivelul general de prosperitate materială și spirituală a cetățenilor orașului. Sîntem deci hotărîți să facem totul pentru realizarea tuturor investițiilor, așa cum sîntem hotărîți să nu precupețim nici un efort pentru ca orașul Timișoara să prospere, să devină din ce în ce mai puternic, mai frumos. Sperăm deci să consolidăm onorantul loc al doilea pe țară între municipiile României socialiste, după Capitală. De va fi așa, vom vedea și tuturor că, într-un fel, exceptînd, de bună seamă, Capitala, „tăt Banatu-l fruncea”, cum spuneau înaintașii noștri...

TEODOR BULZA ■

Timișoara, cel de al doilea oraș al țării, într-una din noile sale infățișări.

MUNCITORII

DESPRE EI ÎNȘIȘI

Oameni de bază cu probleme de bază

Despre strungari se vorbește mult, dar nu se zice decît rareori că meseria aceasta are, între toate, darul de a împlini mai frumos și mai repede conștiința muncitorului și a colectivului din care el face parte. Eu sînt strungar la Întreprinderea de țevi „Republica” din anul 1949 și tot de atunci lucrez în secția I Laminoare. Astăzi, două treimi din oamenii secției au peste 30 de ani iar vîrstnicii — dată eu și cei din generația mea ne putem numi vîrstnici înainte de a împlini 50 de ani — sîntem și din aceștia destui. Ce vreau să arăt vorbind de generații? Vreau să arăt că muncind și trăind ca strungari, avînd, prin urmare, ambiția de a nu rămîne mai prejos decît colegul de la mașina de alături, fiecare din noi am urcat treptele cele mai înalte ale profesiei și, prin asta, am făcut din secția noastră una de bază, cu oameni de bază și probleme de bază. Am putea afirma că am ridicat strungăria la treapta pe care trebuie să stea ea. De aceea, e greu să remarc pe unul sau pe altul din oamenii cu vechime. Ca și mine, mulți au urmat liceul seral, au devenit tehnicieni, maistri. Conștiința muncitorească te obligă să te perfecționezi continuu, să cauți a te remarca prin lucru de mare calitate. Nu-ți vine să muncești prost știind că ai lîngă tine un om care muncește bine. Au fost și oameni care au rămas pe margine. Nu pentru că profesional n-ar fi fost în stare să ajungă muncitori de înaltă calificare, ci pentru că nu s-au ținut de colectiv, nu au urmat drumul pe care îl urma colectivul și care fusese hotărît chiar de colectiv. Conștiința muncitorească este un fapt de care trebuie să ții cont, indiferent de gândurile ai tu în viață. Și astfel, gîndurile tale sînt ale colectivului. De curînd, a fost montată în secție o mașină care face cît zece mașini obișnuite de filetat țevi. Se lucrează în trei schimburi, cîte doi oameni pe mașină în fiecare schimb. Ei se numesc: Petre Dumitru, Ion Negoiță, Gheorghe Neagu, Alexandru Vancu, Mihai Șugubățu și Petre Gheorghe. Sînt stăpîni acestei mașini și trebuie, ca să rămînă prieteni, să depună un interes egal. Nici unul nu poate să zică „eu am hotărît să muncesc mai puțin” fiindcă se autoexclue din colectiv. Ar însemna să muncească ceilalți mai mult și n-ar fi corect. Astfel, toți se simt datori să se perfecționeze, să dea numai producție de calitate superioară, să se cheme niște strungari ai cincinalului revoluției tehnico-științifice, adică niște oameni care fac din profesia lor o problemă de conștiință colectivă. Cînd se lucrează în acord global, chestiunea e și mai limpede: nu vrei să muncești cum hotărăște colectivul, te depărtezi de oamenii și te îndepărtezi de tine, de interesele tale reale. Strungăria a fost o meserie a trecutului și rămîne, sigur, și una a viitorului. Acum am cerut să fie înlocuite și ultimele mașini mai vechi. Cu mașinile perfecționate care urmează să fie montate în secție, va crește și numărul oamenilor preocupați să ajungă între fruntași. Aceasta e o problemă importantă: nu intri în competiție dacă nu te dotezi cu mijloacele tehnice corespunzătoare. Nu poți să pretinzi oamenilor să se autodepășească, dacă ei muncesc în situații tehnice inegale. Conștiința muncitorească este aceea care ne face să acționăm pentru perfecționarea dotării cu mașini, pentru perfecționarea cadrelor. Cu cit e mai puternic colectivul secției noastre, cu atît vom ști să-i creștem mai bine pe tineri. Dealtfel, trebuie să recunosc că tinerii care vin din școlile profesionale sînt foarte bine pregătiți teoretic și că muncind alături de vîrstnici, ajung în cîteva luni muncitori de nădejde. Așa s-a întîmplat cu Mihai Cursuz și cu Florea Pătrașcu, așa cu alții. Aș putea spune că la noi, în secția I Laminoare de la „Republica” istoria creșterii profesionale a fiecărui om este, de fapt, istoria integrării sale în colectiv și a felului în care și-a însușit conduita, gîndirea colectivului, morala lui. Eu sînt tehnician de cîțiva ani, dar cînd trebuie să spun ce sînt și unde muncesc zic la fel ca înainte că sînt strungar la „Republica”.

ION BERCA ■

tehnician, Întreprinderea de țevi „Republica”

CAVALERISMUL CIVIC

Chiar femeile și copiii pot da dovezi de bărbăție cînd e vorba de infractori

Interlocutorii noștri, locotenent-colonel George Schender și căpitanul Teodor Zaharia, din cadrul miliției municipiului Iași, aveau să ne declare încă de la bun început că ei înșiși sînt primii bucuroși și oarecum mirați de promptitudinea cu care liniștitul și blîndul locuitor al Iașului intervine în combaterea elementului infracțional.

„De ce sîntem mirați?! Pentru că, avea să ne răspundă în continuare căpitanul Teodor Zaharia, se știe că moldoveanul este îndeobște fire molcomă, iar combaterea elementului infracțional stradal presupune viteză de reacție, analiză rapidă a situației, curaj și hotărîre. Ei bine, ieșenii, oamenii aceștia foarte calmi, în mod obișnuit blajini, au dovedit mai ales în ultima vreme că pot să intervină bărbătește cînd situația le-o cere. Zic bărbătește, deși nu mă refer numai la bărbați. Cine credeți că l-a adus la miliție pe un vestit hoț de buzunare, pe nume Mihai Velea? Două femei. Pur și simplu nu mi-a venit să cred că două simple femei, muncitoare, au reușit să-l prindă pe pericolosul M. V. exact în clipa cînd acesta fura din buzunarele uneia dintre ele suma de 800 de lei. Le-am întrebat cum de nu s-au temut că M.V. le va lovi. «Cum să ne lovească? Doar toată lumea știa că l-am prins furînd și-l aducem la miliție. Mai mult decît atît, oamenii de pe stradă erau așa de revoltați că noi, femeile, abia am reușit să-l apărăm de furia lor». Cele două femei se numesc Viorica Buliga și Geta Popescu».

Tot în tramvai, la înghesuială, profitînd de aglomerație, a fost prins și Corneliu Pinzaru. Credea că nu-l vede nimeni cum din buzunarul cetățeanului Fănică Virlan scoate un portofel cu acte și cu bani. L-a văzut un copil. A fost dus la miliție de un întreg alai de cetățeni în frunte cu Fănică Virlan care n-a apucat nici pînă azi să afle cine-i băiețelul care l-a zărit pe hoț. Voia neapărat să-i dăruiască puștiului un tort de ciocolată. Nu pentru că i-a salvat banii, ci pentru curajul lui.

Ioan Roman, un alt periculos hoț de buzunare, a fost adus la miliție de către doi cetățeni, Petru Cojocaru și Neculai Tudose, care l-au surprins exercitîndu-si „meseria” într-un autobuz plin ochi de oameni. Ultimul „cadou” pe care ieșenii l-au făcut organelor de miliție se numește Ioan Mistreanu, despre a cărui sosire în Iași lucrătorii de miliție au fost anunțați din timp, dar pe care nu reușeau nicidecum să-l prindă în flagrant delict.

„Ceea ce mă uimește, avea să ne spună lt. colonelul George Schender, este faptul că oamenii îi prind și îi aduc aici, la miliție, fără să fie însoțiți de lucrătorii noștri. Asta vrea să însemne că în Iași oamenii nu se mai tem să înfrunte un infractor, deși despre aceștia circulau tot felul de zvonuri că sînt extrem de violenți. Da, sînt violenți, dar iată că în fața unui grup de cetățeni, chiar și în fața a două simple femei, un infractor violent ca Mihai Velea a trebuit să se dea bătut. Asta mai înseamnă că ne putem sprijini în continuare pe colaborarea dintre noi și astfel de oameni care fac din ce în ce mai mult dovada unui adevărat cavalerism civic”.

VICTOR NIȚĂ ■

Centrul I.C.R.A.L. e la parter, iar la etaj pereții sînt fisurați

După spusele tovarășului Virgil Chițu, șeful Centrului numărul 2 al ICRAL Giulești, reparațiile de locuințe se clasifică, în ordinea urgențelor, în felul următor: 1. să nu plouă în casă; 2. să existe o sobă la care locatarii să se încălzească; 3. să nu bată vîntul prin crăpăturile casei! Pe raza centrului de administrație locativă respectivă există exact 6150 de apartamente proprietate de stat, dintre care peste 2500 au avut nevoie de reparații mai mult sau mai puțin importante în urma seismului de la 4 martie. Fără îndoială sarcina căzută peste lucrătorii centrului a fost una uriașă, mai mult decît neobișnuită, dar tocmai de aceea în sprijinul acestei acțiuni de proporții au intervenit, după un exemplar plan de măsuri stabilit de Comitetul de partid al sectorului 7, o mulțime de întreprinderi și șantiere, care și-au asumat lucrările cele mai grele. Așa sînd lucrurile, nu mică ne-a fost mirarea cînd la redacție ne-a vizitat cetățeanul Petru Dimitrescu, locatar al imobilului din strada Transilvaniei numărul 28, și care ne-a implorat aproape să ne deplasăm la adresa respectivă, pentru a constata o situație cu adevărat inadmisibilă, la mai bine de nouă luni de la cataclismul natural amintit. La fața locului, în afara lui Petru Dimitrescu, am mai stat de vorbă cu familiile Daniel, Ivășchescu, Rădoi și Marian, cu oameni care, toți, au ținut să ne arate zidurile crăpate cît latul unei palme, deplasările zidăriei, vibrațiile înregistrate în podea la trecerea oricărei mașini pe stradă sau chiar la alergătura unui ciine într-o cameră situată la etajul întîii.

Dar, totodată, am aflat o serie întreagă de lucruri care ne-au pus pe gînduri, făcîndu-ne să ne întrebăm dacă situația de fapt este chiar așa de obiectivă pe cît pare.

În primul rînd am constatat că sediul Centrului nr. 2 al ICRAL Giulești se află chiar la parterul imobilului res-

pectiv (construit pe două etaje), situat la colțul dintre străzile Popa Tatu și Transilvaniei. Și totuși, imobilul despre care este vorba nu aparține centrului cu pricina!? Virgil Chițu avea să ne explice într-un fel excepția, dar tot el ne mărturisea că „la cererea locatarilor” s-au efectuat totuși cîteva lucrări de reparații la etajul superior al imobilului. A fost vorba de cinci familii, dar pînă la urmă au rămas două — P. Ivășchescu, președinte al asociației de locatari, și un anume Ion Tatuț, care va merita o atenție sporită din partea noastră. Ne-am întîlnit dealtfel cu sus-numitul cetățean, om care se proclamă președinte al circumscripției de locatari numărul 4 a sectorului 7, posedă o legitimație eliberată de I.D.E.B. după care ar avea dreptul să reprezinte întreprinderea în toate problemele pri-

Un argument pentru „fisurile” din activitatea I.C.R.A.L. — Giulești.

vind distribuția energiei electrice, și care nu este însă decît un pensionar însărcinat cam gratuit cu tot felul de munci obștești. Cetățeanul respectiv a izbutit să-și repare apartamentul într-un timp record (se pare că de acest spațiu „de locuit” au mare nevoie o mulțime de persoane suspecte).

De fapt, locatarii imobilului de pe strada Transilvaniei nr. 28 (sau Popa Tatu nr. 35 — aici e un lucru nelămurit încă, fiindcă e pe colț!) se plîng de ani de zile de situația lor locativă. Au făcut cereri peste cereri în 1975 și 1976, deci înaintea seismului, au revenit cu memorii la ICRAL, la Consiliul popular al sectorului și așa mai departe.

Am fost și la directorul întreprinderii de construcții, reparații și administrație locativă Giulești, tocmai în scopul de a vedea cum simte dumneavoastră problemele și necazurile oamenilor muncii. Lui Alexandru Anca, acesta este numele directorului, i s-a părut însă foarte suspectă prezența noastră în biroul dînsului, întrebîndu-ne pe loc care este interesul nostru în această problemă și dacă avem cumva vreo rudă la adresa respectivă?! La întrebările noastre cu privire la implicarea Centrului nr. 2 în spațiul rezervat Centrului nr. 1, pentru reparațiile parțiale de care am amintit mai sus, Alexandru Anca a refuzat să răspundă. „Ce faceți ancheta acum?!”

DUMITRU GRAUR ■

P.S. La două săptămîni după ancheta descrisă mai sus am revenit în imobilul cu pricina. Am aflat astfel: 1. Ion Tatuț n-a mai fost ales în Comitetul de cetățeni al circumscripției, fiind aspru criticat pentru activitatea sa de către cei pe care îi „reprezintă”; 2. Nici urmă de mișcare din partea ICRAL-ului, situația rămînd deci, din acest punct de vedere, neschimbată. În ceea ce privește ancheta de care ne întrebă tovarășul director Alexandru Anca, ne-am hotărît între timp s-o așternem pe hîrtie.

O scrisoare sosită la redacție

„Fiul meu e mort, iar vinovatul continuă să se ascundă”

La redacție a sosit o scrisoare care ne-a impresionat prin relatarea ei tragică — moartea unui tînar de 19 ani, Lazăr Dănuț — relateare făcută de Paraschiva Lazăr, mama celui dispărut!

„Pe data de 17 iulie 1977, fiul meu se plimba, în jurul orelor 19,00, pe strada Ghirlandei, împreună cu băieții și fete. ...La un moment dat au fost opriți de un grup de trei tineri, în stare de ebrietate, care le-au adresat cuvinte vulgare. Fiul meu, împreună cu Dan Negoescu, și-a continuat drumul cu fetele, Șerban rămînd pe loc și discutînd cu cei trei necunoscuți. La un moment dat, cei trei s-au luat la bătaie iar fiul meu s-a retras cu fetele și se uita la ei cum se bat... Al treilea dintre necunoscuți s-a întors spre fiul meu spunîndu-i: „Mă, voi sînteți prieteni cu ăla?” și, fără nici un motiv, l-a lovit pe fiul meu, trîntindu-l la pămînt unde a căzut în stare de inconștiență. A fost adus de colegii lui pe brațe acasă, unde și-a revenit pentru cîteva momente, spunîndu-mi: „Mami, nu am făcut nimic, nu am zis nimic, de unde să știu eu că vor să mă lovească? Să nu fii supărată pe mine, mami!” După cîteva momente a intrat în comă, pînă la sosirea Salvării. A fost dus la Spitalul nr. 9, la secția de neurochirurgie, a fost operat imediat, i s-a scos hematomul și o bucată de creier. Cu toate intervențiile, fiul meu a decedat, numai la vîrsta de 19 ani, cînd avea viața înaintea și cînd ar fi putut fi util societății. El mort, iar vinovatul continuă să se ascundă. Pe data de 14 august 1977 l-am înmormîntat lîngă tatăl său, decedat acum doi ani... De la acea dată au trecut cîteva luni de zile și pînă în prezent, deși se știe făptașul, nu s-a luat nici o măsură”.

Tragică întîmplare poate fi reconstituită, pînă în cele mai mici amănunte, din dosarul aflat la Procuratura Municipiului București. Se cunoaște ora, se cunosc împrejurările, se știe pînă și cum erau îmbrăcați agresorii, amănunt care nu ni se pare lipsit de importanță, nu atît pentru cercetarea penală, firește, cît pentru profilul moral al făptașilor. Voicu Marian Marcel, cel care l-a lovit

pe Lazăr Dănuț, cauzîndu-i moartea, purta „blugi” albaștri, bluză și un tricou negru cu alb. Ion Oprea etala pantalonii roșii și bluză roz, iar cel de-al treilea, rămas neidentificat, pantalonii maro, „geacă” albastră, tricou albastru cu roșu! Era duminică și „băieții” se pusese la punct cu ceea ce credeau ei că vor rupe inima cartierului Militar, unde s-au petrecut faptele. Numai că Ion Oprea, după cum reiese din declarațiile martorilor oculari, mai avea „la ciorap” și un cuțit cu plăsele din plastic, cu care l-a amenințat pe Șerban Gherasim, punîndu-l pe fugă. Cuțitul devine în declarația lui Oprea „un piepten din plastic”, pierdut în timp ce „eroul”, urmărit de niște cetățeni conștienți, sărea gardurile curților vecine spre a scăpa.

Ce se întîmpla în acest timp cu victima?

Prietenii reveniseră în jurul lui Dănuț, iar o femeie de bine, Maria Puiu, aduce din casă o pernă, așezînd-o sub capul lui Dănuț și-l acoperea cu o pătură. Un șofer oprea mașina și-i făcea respirație artificială, apoi îl transporta la o policlinică și, mai departe, acasă, la mama sa.

Se pune de aceea întrebarea: De ce nu este arestat Voicu Marian Marcel? Pentru că... a dispărut! Cînd? Imediat ce a aflat despre consecințele grave ale gestului său bestial, dar nu mai înainte de a fi dat o primă declarație la miliție.

Revenind la scrisoarea Paraschivei Lazăr ne întrebăm ce răspuns i-am putea da unei mame care cere să se facă dreptate? Că există un dosar cu declarații, că există chiar și avizarea cauzelor decedului fiului ei, făcută de Institutul medico-legal, că există și certificatul Spitalului nr. 9 din care rezultă cauzele tristului sfîrșit, implicit mandatul de aducere lansat pe numele și urmele lui Voicu Marian Marcel.

Dar oare i-ar fi de ajuns unei mame îndurerate răspunsurile acestea? Ne temem că nu, pentru că ea socotește altfel decît oricine, adică cu sufletul sensibil și nu doar cu date obiective, cum ar fi dispariția lui Voicu Marian Marcel. Ea compară și trage concluziile sale. Și aceste concluzii nu sînt greu de înțeles. Dănuț a fost lovit la 17 iulie, ea s-a adresat organelor de miliție chiar a doua zi, iar la 10 august, fiul ei se stîngea din viață. În acest timp Voicu Marian Marcel putea fi reținut sau obligat să nu părăsească orașul. Fugit din București, de la căminul din str. Petrăchești nr. 24, Voicu Marian Marcel nu avea altă posibilitate decît să se ducă la Pitești, la locuința mamei sale din str. Schitului, bloc 129, sc. E, et. 3, ap.

15, cartier Găvana 2, unde s-a și aflat o vreme și de unde avea să ajungă la spitalul din comuna Vedea (!?) ca urmare a trimerii semnate de dr. N. Predescu din Pitești (de ce oare tocmai la Vedea și de ce nu chiar în Pitești?), unde a stat o lună de zile, adică pînă la 15 septembrie necăutat și, firește, negăsit de nimeni. Spicuim din foaia de internare: „nu consumă alcool”. Dar Voicu Marcel declară, la 20 iulie, la miliție, că băuse cu niște prieteni, mai înainte de scandalul cu sfîrșit tragic, 4—5 sticle de vin la cămin (ce-or fi făcut tovarășii însărcinați cu ordinea și disciplina, propriul său tată, cazat în același loc, în acele ore de beție?) și altă sticlă la restaurantul „Gorjului”.

O mamă nerofecită, poate disperată, ca Paraschiva Lazăr, aflînd, din dosarul penal că cel care, cum afirmă ea, i-a ucis fiul, are și el un copil cu o frate din Tulcea, care lucrează la „Stuf”, se poate gîndi că Voicu s-a dus acolo, în căutarea unui adăpost și se miră, desigur, că dintre cei care au cercetat cazul nu s-a gîndit nimeni să-l caute și în orașul de la gurile Dunării. Apoi, pentru această mamă îndurerată este neclar de ce cercetarea organelor de miliție este trimisă Procuraturii la 10 septembrie abia cînd, de fapt, acestea își declinaseră competența (conform prevederilor legale, dealtfel) chiar de la 15 august a.c., adică a doua zi după înmormîntarea lui Dănuț Lazăr? Aurel Mailat, administratorul căminului unde locuia Voicu Marcel și tatăl său, declară că tînarul Voicu știa de decedul lui Dănuț Lazăr și că a fugit prin ușa din spate cînd a aflat vestea. Paraschiva Lazăr, necunoscînd alte legi decît pe cele ale sufletului său cernit, nu poate pricepe de ce un mandat de aducere, emis de Procuratură, nu poate fi executat de miliție și se întrebă cît va putea dura o astfel de situație? Ea vrea să se facă totul pentru ca individul din cauza căruia fiul său și-a curmat firul vieții abia începute să dea socoteală pentru faptele sale.

Pe această cale, facem un apel la cîțitorii „Flacării”, care pot afla sau știu ceva despre Voicu Marian Marcel, să anunțe Procuratura Municipiului București, pe tovarășul Cezar Grigorescu, unde se află cel care s-a făcut vinovat de lovitură cauzatoare de moarte, spre a fi deferit justiției și a-l face să răspundă pentru fapta sa. Acesta credem că ar putea fi răspunsul nostru cel mai potrivit la scrisoarea îndoliată a Paraschivei Lazăr.

GHEORGHE DECEMBRIU ■

Trei piețe noi în sectorul 5, construite cu contribuția întreprinderilor și cu eforturile cetățenilor

El ger smintit și de sus cad fulgi de zăpadă. Parcă n-a mai fost de mult o iarnă ca asta. Împreună cu colegia mea Elena Ghera vizităm câteva piețe agroalimentare din sectorul 5 al Capitalei. În numai o lună, record nemaîntâlnit pînă acum, au fost construite și date în folosință, aici, nu mai puțin de trei piețe agroalimentare: spații mari, acoperite, altele închise pe toate laturile, în care producătorii, de toate categoriile, își pot expune mărfurile, la adăpost, spre a fi vîndute.

Un prim popas, în Piața Sudului, lângă magazinul „BIG” : într-un spațiu acoperit și închis complet, au fost montate 520 de locuri de vînzare. Ion Avram, vînzător la unitatea 282, a întreprinderii de legume și fructe, își aranjează marfa pe mese: struguri mari și proaspeți, de parcă ar fi fost culeși acum, mere ionatane pline de arome și seve, fasole și ceapă, portocale și roșii, cartofi și morcovi, cite și mai cite. Toma Geogia, administratorul pieței, își motivează bucuria prin faptul că, zice el, a fost rezolvată o mare problemă cetățenească: producătorii nu mai sînt nevoiți să stea afară, în ger, în ploaie sau vînt, mărfurile sînt acum păstrate și conservate mai bine, cetățenii își fac cumpărăturile la adăpost, în condiții optime de curățenie. Se speră chiar, în noile condiții, ca piața să fie mai bine aprovizionată, să se găsească aici produse mai variate și de bună calitate, prin aceea că producătorii vor fi atrași de condițiile noi și civilizate de comerț.

Cum a fost posibilă construirea unei asemenea piețe într-un timp atît de scurt?, îl întreb pe tovarășul Ion Măceanu, vicepreședinte al Consiliului de control muncitoresc al sectorului 5, care, aflăm, de mai multe zile și nopți nu a părăsit acest adevărat șantier.

— În principal, prin contribuția esențială a mai multor întreprinderi, cu forțe umane și mecanice, dar și prin contribuția patriotică a cetățenilor din sector. Aș dori să notați sprijinul deosebit al întreprinderilor „Pionierul”, „Dimbovița”, „Automatica”, „Abatorul” și altele. Au lucrat foarte bine echipa de tinichigii, condusă de Ștefan Apetrei, cea de instalatori electrici, de la Cooperativa „Instalatorul”, echipa de betoniști, condusă de maistrul Ionel Ciurdean.

Cea de-a doua piață a fost construită în cartierul Berceni-Sud, un adevărat oraș în municipiul București, dar și un adevărat centru muncitoresc. Înainte, piața funcționa pe un platou cu dale fără scurgere, fără anexe. „Acum, ne relatează Ion Hușanu, activist al comitetului de partid al sectorului 5, care a răspuns de bunul mers al lucrărilor aici, am realizat un platou cu 384 de locuri, din care aproape 100 de locuri sînt într-un spațiu închis. Au fost extinse cele două clădiri care delimitează piața, s-au creat noi spații comerciale: un magazin nou pentru desfacerea produselor de pescărie și altul pentru vînzarea produselor lactate”. Aici, la Piața Berceni, ca și la Piața Progresul, a treia care a fost extinsă cu noi spații comerciale, s-a urmărit în special folosirea cit mai rațională a spațiilor existente, crearea unor spații noi de depozitare a ambalajelor și a mărfurilor. Și aici s-au evidențiat colectivele de la întreprinderea mecanică de utilaj chimic, întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj, Șantierul 2, întreprinderea construcții metalice Popești-Leordeni, Trulul de mecanizare Popești-Leordeni și altele.

— Ne bucurăm nespuse de mult, mărturisirea producătorul Ion Popa, venit la

În toate cele trei piețe cetățenii își fac cumpărăturile la adăpost, în condiții optime.

pieță din Văleni (Dimbovița), pentru noile condiții create, civilizate, în care ne vom desface în viitor produsele. Din cauza frigului, a ploilor, a ninsurilor, mulți dintre noi nici nu mai venim la piață. Acum o să venim în tot timpul, pentru că, datorită noilor condiții, piața va putea funcționa în permanentă, așa cum indica tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ba mai mult, aud că, de la 1 Mai 1978, vom avea aici, la Piața Sudului, chiar și spații pentru cazare. Asta e o treabă foarte bună, pentru care eu nu pot decît să le mulțumesc tovarășilor de la Consiliul popular al sectorului 5.

Aceleși gânduri au ținut să ni le comunice și Olga Mercan, din comuna Cetățeni (Argeș), Tina Vasilescu, alți producători veniți să-și desfacă produsele lor agroalimentare în piețele Sudului, Berceni și Progresul.

Este un început foarte bun, dar din

discuțiile purtate cu tovarășul Nicolae Ganea, prim secretar al comitetului de partid și primar al sectorului 5, am putut afla că această valoroasă inițiativă se înscrie într-un plan de activitate mult mai bogat, care se va continua în viitor, prin realizarea căruia sectorul 5 al Capitalei va fi dotat, pînă în 1980, cu un spital de 700 de paturi și o policlinică pe bulevardul Brăncoveanu, cu o altă piață agroalimentară și un magazin „BIG” în cartierul Giurgiului, un cinematograful în Berceni. Se va moderniza Șoseaua Olteniței, între Piața Sudului și Șoseaua Vitan — Birzești, se va introduce tramvaiul pe această porțiune, se vor crea noi spații comerciale în alte zone ale sectorului, toate aceste obiective în curs de realizare contribuind la ridicarea calității vieții oamenilor.

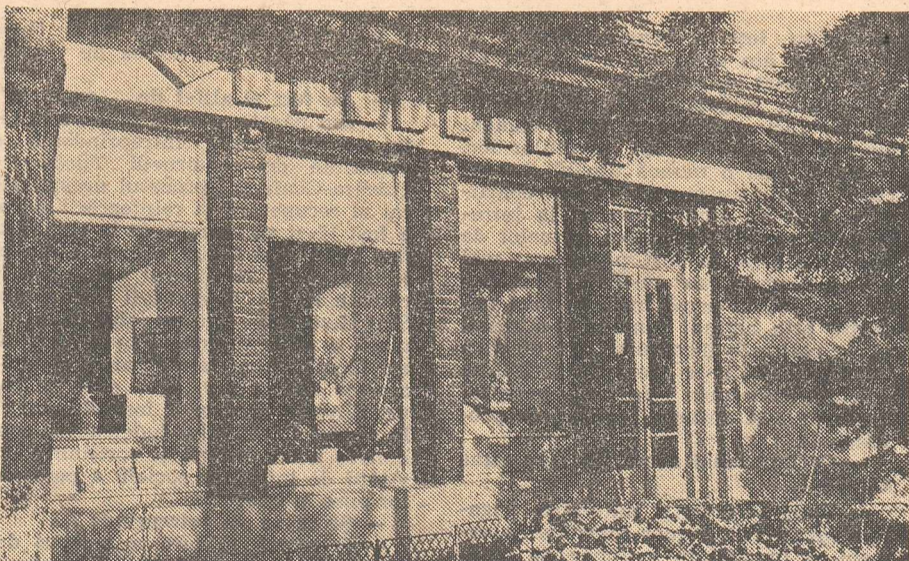
N. GRIGORE ■

Cît de universale sînt magazinele universale?

Sînt bine cunoscute (doar au trecut aproape 30 de ani de cînd au luat ființă!) magazinele universale din mediul rural (centre de comune ori sate) și, de asemenea, aceste unități comerciale reprezintă, în momentul de față, o puternică rețea prin care se desface o gamă foarte variată de produse alimentare, tehnice, electrice, metalo-chimice, tricotate, confecții, încălțăminte etc., rețea în permanentă dezvoltare.

Totuși, am vrut să știm în ce măsură ele corespund nevoilor actuale ale cetățenilor, ținînd seama de faptul că, în prezent, circa 60% din populația țării locuiește în mediul rural. Bine amplasate, la șoselele asfaltate, răspindite în teritoriu după niște obiective, care țin seama de populația așezării, dar și de deplasările pe care oamenii sînt nevoiți să le facă pentru a se aproviziona cu cele trebuitoare (mărfuri curente, de fiecare zi, periodice sau rare) magazinele acestea arată bine pe din afară și multe dintre ele și în interior, unde șefii de unitate sînt buni gospodari și știu cum să-și împartă spațiul, astfel încît chimicalele să nu infesteză întregul magazin (așa cum se întîmplă la Alexeni-Ialomița) sau mobila să nu ocupe jumătate din suprafața comercială (cum am constatat la Hotarele-Ilfov). Mai mult decît atît, putem spune că, în multe locuri, am surprins o preocupare pentru estetica vitrinelor, produsele fiind expuse astfel încît să atragă atenția cumpărătorilor dar, în același timp, să „se suporte” unele pe altele.

Programul 7-11 și 15-19 este apreciat drept corespunzător, atît pentru lunile de vară, cît și pentru cele de iarnă și el nu deranjează nici campaniile proprii agriculturii. Vorbînd însă cu diverși cetățeni, de profesii deosebite, de la țărănul cooperativ la inginerul agronom ori medicul de circumscripție, verificîndu-le opiniile în câteva magazine universale din județele Ialomița, Ilfov și Gorj, am constatat că unele dintre cererile lor, sau din necesitățile vieții cotidiene, nu sînt acoperite. Vom enumera doar cîteva dintre cele trebuitoare în sezonul de toamnă-iarnă cînd, după cum prea bine se știe, gospodarii își fac pregătiri pentru o perioadă mai lungă și imprezibilă în ceea ce privește starea vremii, adică pun murături, fac conserve, taie porc și așa mai departe. Nu s-au găsit borcane de dimensiuni diverse, nu se găsesc mașini de încălzit cu lichid (gaz ori petrol, cum vrei și ziceți), a lipsit și mai lipsește încă sarea (comuna Peștișani-Gorj), uleiul vîrsat (comuna Perieți-Ialomița), zahărul (țărănii și nu numai ei fac dulceturi, marmeladă etc., pentru casă ori pentru copii aflați la studii), frigiderice mici și în rate, existînd, în schimb, altele cu capacități mari, din import, și care nu se vînd decît cu plata integrală, becuri și fasunguri, detergenți, mașini de spălat

Vitrinele sînt frumoase, uneori, chiar dacă damigeana stă alături de detergenți, cîlare pe un aragaz...

rufe și mașini de cusut „Veronica” (dealtfel cu mare publicitate). Curios ni se pare, de pildă, faptul că unele așezări, mai îndepărtate de orașele capitale de județ, cum este Andrășești-Ialomița, sînt aprovizionate cu Deval iar Perieții nu. Grămizile de conserve rezistă, cine știe de cînd, iar dacă vrei să găsești ceva anume trebuie să cauți într-un conglomerat de mărfuri. La Bordselu, același județ, la circa 6 km de Ciocina, poți cumpăra chiar și măsline, covoare persane, frigiderice de orice tip și țărănii spun că gestionarul de acolo „are relații și știe să-și facă meseria”.

La magazinul universal din Malu (Ialomița) aprovizionarea de la „centru” a sosit simbată la orele amiezii. Șeful de unitate venise de acasă pentru a primi marfa. Cu această ocazie, vedem frigiderice stînd afară, în gheață (să fie o predestinare?), lăzi cu biscuiți și surogată de cafea „Unica”, sub cerul liber. Magaziile sînt foarte mici și pline ochi. Adrian Dionisie, gestionarul magazinului, zice că ziua de aprovizionare este marțea (ceea ce ni s-a confirmat și la Centrocop București), că simbată el trebuie să predea nota de comandă. Nu știe ce s-a întîmplat de data aceasta, dar știe că nu este pentru prima oară. Cîțiva sătenii ne informează că nu se prea găsesc confecții călduroase pentru sezon, uniforme pentru copii de vîrstă școlară, jucării, podoabe pentru pomul de iarnă. Nici baterii pentru aparatele de radio

„Sport”, și nici fasunguri. Oamenii preferă frigidericele mici, dar sosesc cele mari. Nu au mai văzut de mulți ani aragazuri cu două ochiuri. Nici brînză, cam de multisor, foi de dafin, scoarță de „merge grozav la țuică fiartă!”), zahăr pudră; concluzia discuției: aprovizionarea este neritimică și nu întotdeauna se primesc mărfurile solicitate, ci altele mai greu vandabile. Altfel, șeful de unitate merge regulat la Slobozia, mînat de cererile oamenilor și de zicala: „ochii care nu se vîd se uită”.

Cu aceste date am revenit la București și l-am vizitat pe tovarășul Romulus Drăguț, coordonator al serviciului de dezvoltare a rețelei din cadrul Uniunii centrale a cooperativei de consum, purtînd, împreună, o amplă discuție cu privire la problemele generale ale acestei activități, dar confruntîndu-ne și constatările (tovarășul Drăguț a avut în acest an peste 200 de zile de teren, dar pe acolo pe unde a fost dînsul tot ce n-am găsit noi se găsea). Nu avem motive să-l contrazicem, dar nici dînsul nu a avut, în ceea ce ne privește. Ne-am dat seama că activitățile instituției numite sînt foarte diversificate, că nu e deloc ușor să organizezi (mai ales în bune condiții) aprovizionarea a peste 11 milioane de cumpărători potențiali, că multe din activitățile înfățișate de tovarășul R. Drăguț se cer a fi corelate cu cele ale unor ministere și mari întreprinderi, dar tot n-am putut înțelege de ce

lipsesc articolele enumerate de noi ca și altele, cum nu am putut fi de acord cu ideea că dacă la Sibiu sau în Gorj, Vaslui ori în alte județe citate de interlocutorul nostru se găsesc de toate, faptul respectiv îi poate satisface pe cetățenii din Ialomița și Ilfov, care nu le găsesc pe teritoriul satelor și comunelor lor. De asemenea, am rămas încă insuficient lămuriți asupra decalajului care există între spațiile construite, afectate magazinelor universale, și locurile de depozitare a mărfurilor. Desigur, viața satelor noastre se îmbogățește de la an la an, poate chiar mai rapid, ceea ce accentuează rămînea în urmă a acestor magazine, în unele locuri din țară, atît în ceea ce privește concepția lor cît și volumul construit, varietatea produselor puse în vînzare (de prea multe ori locuitorii satelor fiind nevoiți să ia drumul orașelor celor mai apropiate pentru a-și satisface nevoile, cu pierdere de timp și cu aglomerarea magazinelor urbane). Părerea noastră este aceea că uniunile județene ale cooperativei de consum sînt, încă, datoare față de cetățeni, cel puțin acolo unde ne-am desfășurat ancheta și că, în ciuda numeroaselor deplasări ale tovarășilor de la „centru”, realitățile neconvenabile continuă să fie mascate ori deplasate spre alte instituții (Ministerul Comerțului Interior, I.C.R.M., I.C.R.A. etc.). Întregul sistem de organizare și funcționare a magazinelor universale ni s-a părut foarte bun dar (să fim iertați că o spunem, o facem însă pentru că o gîndim în urma celor constatate), poate tocmai acesta este motivul care explică de ce se înregistrează încă poticneli în activitatea magazinelor, a U.J.C.C.-urilor: știind că angrenajul este perfect, prea puțină atenție i se mai acordă funcționării sale, iar cînd este vorba despre ministere și întreprinderi, cu care se colaborează, se admite, prea ușor, punctul de vedere al acestora, ori li se „repartizează” întreaga răspundere. („Da, nu sînt fasunguri, dar nu le facem noi”, „Da, nu sînt becuri, deși ar trebui să fie, dar le face Tirgoviștea”, „De acord, nu se găsesc mașini de cusut „Veronica”, dar fabrica nu le livrează” și așa mai departe.)

Mai credem că și în privința testării cerințelor cetățenilor nu se face totul, mergîndu-se pe ideea că ceea ce nu avem azi o să avem peste o săptămînă ori două... ori nouă.

Preocupări majore ale Centrocop-ului cum sînt cele de dată recentă: concursul pentru vitrinieri, concursul de bună servire, de la Sibiu, reprezintă evident inițiative laudabile și utile, dar, atîta vreme cît aprovizionarea nu va fi ritmică, atîta vreme cît cetățeanul va cere, în zadar, sare sau fasunguri și nu le va avea, nici marile acțiuni nu-și vor atinge integral intențiile.

MANOLE CĂRȚAN ■

Tabloul cu maci așteaptă să fie dăruit

Mă aflu într-o fabrică de amoniac a Combinatului de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele. Oameni puțini în jur, pentru că automatizarea atinge aici praguri înalte. Dar oamenii care veghează aceste instalații sînt numai ochi și urechi. Cineva asemenea consumul nervos al unui operator de aici cu acela al unui aviator care traversează Atlanticul. N-am traversat Atlanticul și n-am avut cum să-l contrazic. Cert este că în unele situații limită, oamenii combinatului uită de ei și se aruncă asupra evenimentului, îl controlează și-l stăpinesc pînă ies învingători. În aceste momente, fără să aibă timp de teoretizare, fac dovada unei înalte etici muncitorești, trec adevărate probe de eroism.

Relatează Mihai Cimpoieșu, operator, 42 ani: „Era 9 octombrie 1977, ora 8 și 20 de minute. Plecasem în fabrică să caut un șurub. Doream să remediez o defecțiune la instalația pe care o supravegheam. Deodată, am auzit, așa, un zgomot deosebit. După zece ani, ajungi să distingi orice zgomot străin, să asculti instalația ca și cînd ai asculta bătăile inimii. Eram obligat să știu ce se întîmplă. Am cercetat instalația și am observat o fisură în conducta de gaz cracat.

— Există un pericol?
— În fiecare secundă se putea declanșa o mare explozie. Am alergat la interfon și am anunțat șeful de tură, pe inginerul Dan Teodor. Pe urmă m-am reîntors și, cu un furtun, am încercat să evit explozia.

— Bine, dar viața dumitale era în mare pericol!
— Nu numai a mea. După 5 minute, spărtura ajunsese de la un centimetru la cincisprezece centimetri! Oricare în locul meu trebuia să procedeze la fel, să evite explozia cu orice preț. Acum, că stăm de vorbă, vă fac o rugăminte: să nu faceți mare vîlvă din asta.

Il rog pe inginerul șef Alexandru Pruteanu, care a avut amabilitatea să mă însoțească, să mă conducă la inginerul Dan Teodor. Nu este în fabrică, îmi răspunde el. Bine, dar dv. cunoașteți exact acțiunea întreprinsă de inginerul Dan Teodor? Exact, mă asigură inginerul șef. Atunci, cu voia dv., să zicem că sînteți inginerul Dan Teodor; ce mi-ați putea relatea?

— Am alergat la conducta de gaz cracat, locul indicat de Cimpoieșu și, sincer să fiu, la amîndoi ni se înmuieră picioarele.

— Ce decizii se impuneau în acest moment?

— Prima: să opresc sau să nu opresc fabrica. O oprire numai de o oră înseamnă o pierdere de cîteva zeci de tone de amoniac. Dar oprirea fabricii de amoniac declanșează, la rîndul ei, oprirea altor 4 fabrici! Vă dați seama ce înseamnă să te sperii și să iei o astfel de decizie, încît să oprești gigantul ăsta? Dar vă dați seama ce înseamnă să subapreciezi pericolul și să nu o iei? Înseamnă să produci distrugerii în instalații și, ceea ce e și mai grav, să pui în pericol vieți omenești.

A doua decizie: cum să opresc fabrica? Prin avarie, adică printr-o oprire bruscă, necontrolată, și să produc șocuri termice, de presiune în întreaga fabrică? Sau am timp să fac o oprire controlată? Mi-am asumat răspunderea și am oprit controlat.

— Pericolul devenise totuși iminent!

— Da, dar printr-un curaj specific oamenilor noștri, operatorul Mihai Cimpoieșu a acceptat să supravegheze tot timpul fisura: a adus un furtun cu abur și cu el a evitat aprinderea gazului scurs prin fisură.

În cîteva minute, prîbind forța lui de mobilizare la greu, întregul colectiv, de la muncitor, la inginer șef și pînă la directorul general, a acționat

ca unul singur, dovedind, totodată, calitățile sale umane esențiale: pregătire profesională înaltă, disciplină muncitorească, responsabilitate morală și politică.

Relatează maistrul mecanic Jan Nedelcuță: „Venisem, ca să zic așa, în timpător în fabrică. Maria Ceaușu, dispecer de serviciu, mi-a zis cu îngrijorare: tovarășe maistrule, la dv. e avarie! Am alergat la cracare, l-am văzut pe Cimpoieșu captînd gazul cu furtunul și am înțeles tot. Am trimis repede un șofer cu mașina să aducă oamenii, lăcătuii mai ales, de acasă.”

Chivu, șoferul de serviciu, alerga ca un bolid către satele Islaz, Olteanca, Lița să adune oamenii indiferent unde se aflau, la nuntă sau la petrecere. La ora 10 și 30 de minute, lăcătuii Ion Moțoi, Ștefan Mavru, Creangă Scarlat, Dumitru Botul, Octavian Ghevrec erau în salopete, cu cheile în mîini, la datorie. De la stadion, unde asistau la un derbi teleormănean de fotbal, între Chimia Turnu Măgurele și Unirea Alexandria, au mai sosit cinci sudori: Ion Nae, Ion Sprînceană, Ion Ionescu, Radu Paraschiv și Radu Gheorghe. Într-o tensiune care adună apele pe frunte și accelerează bătăile inimii, timp de 18 ore, fiecare om, aflat în duminica aceea la fabrică, a înscris în cartea sa de muncă încă un fapt de eroism.

După 18 ore, oamenii de la tabloul de comandă, creierul electronic al fabricii, porneau mașinile.

★

Trecem pe sub armături metalice, pe sub o urzeală deasă de țevi, prin care circulă, ca prin niște intestine uriașe, aer, gaz metan și amoniac. Odată, una dintre aceste țevi, cea de colo, arată cu mina inginerul șef Al. Pruteanu, a plesnit! Constantin Moraru, subinginer, 37 ani, se afla aici, la datorie. A fost trîntit la pămînt. Se părea că orice

încercare de a mai fi salvat e zadarnică. Cum să creadă colegii așa ceva? L-au suit în mașină și șoferul a accelerat către spital. Grav, de la Turnu Măgurele, Moraru a fost transportat la București, la Spitalul clinic „Gh. Marinescu”.

Operația, aflu, ca aștepta altele ale eminentului neurochirurg profesor C. Arseni, ajutat atunci de doctorul Vlad Ciurea, despre ale cărui merite am mai vorbit, a reușit în totalitate. Constantin Moraru este de mult în afara de orice pericol.

Stăm de vorbă cu o parte din colegi. De la maistrul Victor Costea aflu că oamenii din fabrică merg la colegul lor și acum; merg tot așa, în grup. Cei care ieșeau din tura de noapte nu mergeau cum ar fi fost firesc acasă ci treceau pe la Moraru și-l conduceau la Policlinica din Turnu Măgurele, la tratament. Trebuie amintit în acest sens: că soția lui, Valentina, a fost un exemplu de dăruire: o lună și jumătate a stat cu el în spital, a dormit pe scaun, l-a îngrijit și vegheat, peste îngrijire și veghea acordată de personalul spitalului.

În orele libere, Mihai Cimpoieșu pictează și m-a invitat să-i văd tablourile. Am acceptat. E vecin de bloc cu familia Moraru. „Costică”, zice Cimpoieșu, vine deseori la mine și mă privește îndelung cum pictez. Îmi face plăcere. L-am rugat să aleagă un tablou pe care apoi să i-l ofer. Inițial și-l alese pe acesta, un peisaj de iarnă exotică. Pe urmă am început să pictez tabloul acesta cu maci. Cînd a plecat de la București, ultima dată, să continue tratamentul, era aproape gata. Mi l-am admirat mult. Aștept să se reîntoarcă și să i-l ofer”.

G. NICOLAE

Societatea, omul și legea

● **Interviu cu tovarășul Eugen Lazăr, procuror șef adjunct al județului Cluj, vicepreședinte al Organizației județene a Asociației juriștilor**

— Cum a înțeles Procuratura sancționarea și pedepsirea celor ce săvîrșesc infracțiuni și încalcă normele de conviețuire socială, în lumina noilor reglementări juridice, a îmbunătățirii legislației, în spiritul definit de secretarul general al partidului în cadrul Raportului prezentat la Conferința Națională?

— Noi dorim să avem cît mai puține acte antisociale, cît mai puțini oameni care comit abateri sau încalcă legile. Pentru asta, alături de alți factori educaționali, Procuratura a desfășurat o activitate deosebit de bogată, în primul rînd pentru a-i împiedica pe oameni, pe tineri, în primul rînd, să comită abateri grave.

— Ne puteți oferi și exemple?
— Desigur. Noi am aplicat ferm principiul că nimeni nu trebuie să rămînă nepedepsit, sustrăgîndu-se de la răspundere față de colectivul de muncă, față de societate și stat pentru încălcarea legilor și normelor de conviețuire socială. Toți cei ce n-au înțeles sensul umanitar al măsurilor și au nesocotit munca educativă, săvîrșind noi abateri, au fost izolați în mod operativ și condamnați exemplar, pe măsura faptelor. Pentru infracțiunea de viol calificat, Birman Ladislau, Bendó Vasile și Bendó Aurel au fost condamnați la 7 ani închisoare, Ion Măluțan și Ion Chioreanu, pentru infracțiunea de tîlhărie comisă la 7 august a.c., la 3 ani și jumătate, Lakatos Gheorghe și Pop Vasile, pentru o infracțiune similară, la 4 și 6 ani. Și exemple se mai pot da...

— Din cite pricep numărul celor

care n-au înțeles sensul umanitar al decretelor din acest an, e restrîns. Ce s-a întîmplat cu ceilalți?

— Avem satisfacția că, prin efortul tuturor factorilor, foarte mulți oameni au fost redați societății, familiilor lor. N-a fost însă o muncă ușoară. La început, unii s-au sustras de la repartizare, alții nu s-au prezentat la întreprinderi pentru întocmirea formelor de angajare, alții au fost preocupați mai mult de „obținerea” de certificate medicale. Pînă la urmă însă, cu mici excepții, prin acțiuni comune, s-a reușit să se realizeze încadrarea lor efectivă în muncă. Tuturor acestor tineri li se deschid, chiar prin lege, toate perspectivele de a-și desăvîrși calificarea profesională.

— Ce fapte mai deosebite v-au atras atenția?

— Receptivitatea și puternica angajare sufletească a unor colective de oameni ai muncii, în acțiunea de recuperare și reintegrare. Cum altfel poate fi apreciată, de pildă, activitatea colectivului de la Tehnofrig? Într-o tinerie care au solicitat să lucreze aici, unii erau lipsiți de bani. Li s-a oferit posibilitatea de a lua masa la cantină cu plata la prima retribuție, dîndu-li-se chiar unele avansuri bănești. M-a impresionat apoi deosebita înțelegere față de propriile opțiuni profesionale. L. A. are 17 ani și e tîmplar. După eliberarea din centrul de reeducare a fost încadrat la Truștil de construcții. După 5 zile a solicitat o nouă repartizare, motivînd că nu-i place meseria învățată la centrul de reeducare. Ne-a spus că vrea să se califice ca strungar și să lucreze la Tehnofrig, chiar în tură cu mama sa. Am intervenit imediat, am găsit toată înțelegerea la cele două unități și acum avem satisfacția că L. A. nu numai că nu mai e o problemă, dar s-a integrat foarte bine în colectivitatea care l-a primit și i-a acordat tot creditul. Sau, un alt exemplu: Ana C. Are 19 ani. A fost reparată la I.C.V.A. Turda, dar după două săptămîni și-a făcut lichidarea mîrturisindu-ne că dorește să se califice. Ajutorul, acordat imediat, a dus la recuperarea unui om. E o certitudine! Aș vrea să evidențiez, în mod deosebit, alături de colectivul de la Tehnofrig,

și pe cele de la Metalul roșu, Napochim, Someșul și Fabrica de sticlărie Turda.

— Au fost și altele de... „exemple”?

— Din păcate, da. De pildă, la Truștil de construcții, întreprinderea de materiale de construcții Turda și la Flacăra-Confecții, procesul acesta delicat al recuperării și reintegrării sociale a fost lăsat să meargă de sine, și așa mai adăuga și faptul că multe din colective și-au considerat misiunea încheiată la ora terminării schimbului. Sînt destul de multe organizații de masă și obștești care la întrebarea „Ce ați făcut pentru reintegrarea socială a acestor tineri” n-ar prea avea ce spune. Situația aceasta a fost discutată și în cadrul colectivului județean de coordonare a organizării și sprijinirii activității de integrare socială a persoanelor puse în libertate.

— Și ce se va întreprinde?

— O primă măsură a început deja să prîndă viață. Am trecut la organizarea unor schimburi de experiență. Tovarășii de la Tehnofrig, de pildă, vor avea foarte multe de spus despre modul cum au sprijinit reintegrarea tinerilor E. M., C. V., P. I., F. G., K. I., iar tovarășii S. David, V. Filip, Gh. Lucaciu, Fr. Boros, Al. Cserei sau ing. Fleșeriu de la „Clujana” despre modul în care au reușit să participe la recuperarea unor tineri.

Bineînțeles, unele organizații de tineret au înțeles deja că munca de integrare e foarte complexă, că înseamnă între altele și antrenarea în activități obștești, organizarea unor activități comune dincolo de programul de lucru, toate acestea realizate cu căldura și tactul cuvenite.

— De la vîrstă de 16 ani și pînă la pensionare, toți cetățenii patriei noastre trebuie să fie încadrați într-o activitate utilă societății...

— Da, avem în acest sens o lege, Legea 25/1976. Neincadrarea într-o muncă utilă generează, în cele mai multe cazuri, parazitism social și, altfel spus, e un pas care favorizează de multe ori anumite abateri sau încălcări ale legii. Or, noi dorim în primul rînd să avem cît mai puține astfel de abateri. Noi vrem să formăm un om nou, multilateral dezvoltat. Vrem să-i facem

o educație cetățenească în spiritul celui al muncii, să-i formăm o conștiință înaintată privind răspunderea față de îndeplinirea îndatoririlor profesionale și obștești.

— Ce s-a făcut pe această linie?

— Împreună cu tovarășii de la Direcția pentru probleme de muncă, ocrotiri sociale și de la miliție, ca ține evidența populației, ne deplasăm des în școli și participăm la adunări cetățenești cu populația din cartiere sau localități. Dialogurile ce le purtăm relevă foarte multe aspecte. An acesta am organizat 80 de astfel de adunări cetățenești, care ne-au dat posibilitatea, apelînd la opinia publică, să soluționăm o foarte mare parte din „cazuri”. Foarte puține au rămas fără soluție găsită cu sprijinul opiniei publice. Doar în 13 situații a trebuit acționăm pe cale judecătorească și s-a-i determina să se încadreze în muncă.

Satisfacția noastră este însă că a reușit în aproape toate cazurile să educăm pe acești tineri chiar la începutul drumului în viață.

— Ce loc ocupă în aceste eforturi explicarea și popularizarea legislației?

— Foarte important! Realitatea e în foarte multe colective acest aspect e neglijat. Pe această linie, Organizația județeană a Asociației juriștilor, face eforturi remarcabile. Pe lângă alte activități, recent, în colaborare cu Consiliul județean al sindicatelor, a editat interesantă foaie volantă intitulată „Societatea, omul și legea”, care popularizează și explică acte normative de larg interes, unele aspecte privind experiența comisiilor de judecată, experiența unor colective privind reintegrarea în muncă precum și unele aspecte privind lărgirea democrației socialiste și participarea oamenilor la făptuirea justiției.

— Ce a însemnat pentru juriștii și jeni recentul forum al comunistilor?

— Am urmărit și noi cu foarte mare interes lucrările Conferinței Naționale în cadrul căreia tovarășul Nico Ceaușescu, secretarul general al Partidului, a făcut importante sublinieri privind necesitatea unor modificări radicale în legislația țării, în concordanță cu evoluția generală a societății. Acestea au pentru noi, procurorii, semnificație deosebită în orientarea activității de prevenire și combatere a manifestărilor antisociale.

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ

Atelierul școală — secție productivă a uzinei

„In acest schimb s-au preluat reacțiile în funcțiune. S-au luat temperaturile din oră în oră și s-au trecut în fișa tehnologică. S-au luat analizele din reactoare și decantoare, iar rezultatele s-au trecut în fișa tehnologică. S-a măturat și s-a spălat în laborator. La ora 16 s-a schimbat șarja la reactorul 2. Predau laboratorul fără lipsuri și defecțiuni. Predat: Pașcu Ileana. Primit: Mihalcea Elena.”

Iată, lapidar, filmul unei zile de muncă, mai precis secvențele derulate în schimbul al II-lea. Durata lui? 6 ore. Eroii? Un șef de schimb, trei operatori, două „ceticiste”, toți elevi. Locul acțiunii? Laboratorul de producție al Grupului școlar de chimie Gheorghe Gheorghiu-Dej. Sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, individual sau în grup, elevii își orientează eforturile în primul rând spre crearea aparatului și instalațiilor necesare procesului de învățămînt din școală. Așa au luat naștere „Amplificatorul de putere în contratimp”, „Standul pentru verificări termotehnice”, „Decada de măsurare și afișare cu becuri”, „Instalația de rectificare amestec binale” ș.a. Instalația „Comandă afișaj numeric” va intra în deferea stadionului municipal, aflat în construcție, „Stabilizatorul autoprotejat” este solicitat în cantități masive de diverse școli din țară și exemplificarea poate continua. Cît despre utilitatea creației elevilor, oricine se poate convinge vizitînd laboratoarele școlii, astăzi bine utilizate.

Marea realizare a colectivului școlii o constituie însă laboratorul de producție. Aici, în locul spațiilor goale și a instalațiilor ce puteau fi, cu ani în urmă, doar privite, și-au făcut apariția două instalații care asigură integral materia primă pentru una din secțiile Combinatului petrochimic Borzești, alte produse solicitate pe platforma indus-

trială. Despre ce este vorba? Abordînd cu seriozitate temele de cercetare date spre studiu cadrelor didactice, colectivul format din prof. ing. Hascsi Zoltan, prof. ing. Daniel Bulhac și prof. Maria Cursaru a reușit să pună la punct instalația de obținere a tiosolului necesară pentru neutralizarea masei de reacție la fabricarea H.C.H.-ului, unul din produsele extrem de solicitate la export. Începînd cu 13 octombrie 1976, ziua în care a fost elaborată prima șarjă, s-a creat nu numai posibilitatea obținerii unui produs, ci și trecerea efectivă a viitorilor petrochimisti la cirma unei instalații cu nimic mai prejos decît cele din combinat. Și, după cite am constatat, ei și-au luat rolul în serios, trecînd cu ușurință de la simpla simulare la procesul de producție.

Dealtfel, maiștrii instructori, conducerea școlii, îmi spune tovarășul Hascsi Zoltan, directorul adjunct, sînt foarte mulțumiți de maturitatea cu care elevii au privit noul lor statut, de conștiințozitatea cu care muncesc. Cuvînte de apreciere se rostesc și din partea combinatului, întreprindere care patronează școala, nici un lot de tiosol nefiind pînă acum respins. Închipuiți-vă numai ce s-ar întîmpla dacă șarjele nu ar fi de calitate sau dacă instalația ar „cădea”. Ar atrage implicit „căderea” secției H.C.H., oprirea producției, deci și a livrărilor la export.

Aceasta nu se poate însă întîmpla pentru că directorul microîntreprinderii chimice (uitasem să consemnez faptul că activitatea practică este organizată pe scheletul a două microîntreprinderi: una cu profil chimic, alta cu profil mecanic), Dan Nichitoiu, elev în ultimul an al Liceului industrial de chimie, este un om energic, cu experiență, prezența lui fiind semnalată în ambele schimburi. Telefonul lui de acasă este cunoscut de toți, de întreg „personalul

muncitor” și, practic, nu este problemă cu care să nu fie la curent. Același lucru se poate spune și despre membrii consiliului de conducere, aleși de adunarea reprezentanților elevilor. Paraschiva Anghel, de pildă, este director adjunct și se ocupă de organizarea producției, de popularizarea activității și a întrecerii socialiste, anunțarea din timp a sarcinilor de plan, de colaborarea cu cealaltă microîntreprindere. Elena Nușu răspunde de planificare și era preocupată de micșorarea numărului elevilor care se ocupă de transport prin introducerea unui elevator care să ușureze munca și realizarea sarcinilor de plan; Maria Munteanu menține legătura permanentă cu cercurile de chimie pentru a vedea necesarul produselor de laborator, obținerea unor substanțe cu un înalt grad de puritate; Aurel Girfu este șeful promoției, Adriana Drăgoi, contabil-șef ș.a.m.d. Fiecare cu atribuții precise, nimeni în afara producției.

Contractul este de 3,2 tone produs sută la sută pe lună (livrarea se face în soluție), dar colectivul s-a angajat să asigure și cite 5 tone. În noiembrie, de exemplu, au expediat 4,5 tone. Avantajul soluției produse de elevi este, spre deosebire de cea care se importa sau se aducea de la alte combinate din țară, că are un preț de cost mai redus, cu 500 lei la fiecare tonă. Or, combinatul din Borzești a contractat pînă acum 200 tone soluție, urmînd ca din februarie anul viitor, prin darea în funcțiune a instalației de Gamacid, necesitățile să crească. Oricine își dă seama că a asigura producția a două secții de bază a unui mare combinat petrochimic nu e deloc ușor. Totuși, elevii răspund admirabil cerințelor, ei executînd toate operațiile, de la aducerea materiei prime în magazie și pînă la punerea vizei de calitate. Elevii sînt laboranți, operatori, controlori de cali-

tate, cei care supraveghează atenți bunul mers al instalațiilor. Și, cum vă aminteam, nu s-a întîmplat vreodată ca o analiză sau o manevră să fie greșită, ca un lot de soluție să fie respins. Viza Teoderei Vartic pe buletinul de calitate este literă de lege, respectată atît de elevi cît și de beneficiari.

Tot la acoperirea unor necesități ale platformei industriale borzeștene se referă și cealaltă creație a cadrelor didactice și a elevilor. Este vorba de „Instalația de regenerare a agentului de răcire”, cu o eficiență, de asemenea, mare. Aceasta deoarece consumul ridicat și cheltuielile cu producerea uleiului sînt mult mai mari decît cele pentru regenerarea lui. Iată de ce ideea regenerării a fost primită cu interes de către toate uzinele platformei industriale. De fapt, cele 250 tone ulei rezidual (care altă dată era aruncat) contractate sînt elocvente. În condițiile în care se pune un accent deosebit pe reducerea consumurilor de materii prime, a combustibililor și energiei, pe valorificarea deșeurilor, regenerarea uleiului în cantități și mai mari este mai mult decît necesară. Dacă adăugăm și faptul că uleiul produs prin regenerare este superior celui inițial în multe privințe (pentru a da doar un exemplu, temperatura de inflamabilitate este de 163 de grade, față de 150), ne putem da seama că el poate fi folosit nu numai ca agent de răcire.

Este meritul lor, al cadrelor didactice care au înțeles că nu este totul să oferi doar noțiuni, ci să crezi posibilitatea aprofundării a cît mai multor cunoștințe (atît teoretice, cît și practice), să stimulezi plăcerea muncii, acomodarea cu programul și exigențele producției în flux continuu.

CORNEL GALBEN ■

Cinci studenți și o șurubelniță

Cinci băieți în jurul unei mese pe care se află o cutie din carton și vreo treizeci-patruzeci obiecte mici, metalice. Rid, glumesc, cite unul apucă într-o mină un obiect din grămadă, pare că îl examinează apoi îl pune la loc. Ion Gheorghe, student anul III, la Facultatea de mecanică a Institutului politehnic din București, după cum se recomandă, îmi explică:

— Așa facem noi practică de vreo trei zile. Am fost puși aici la capătul unei linii de montaj ceasuri pentru mașini de spălat rufe, la ambalaj, adică, să punem obiectele în cutie și, scuzăți, înainte să le atașăm cite patru șuruburi de prindere. Operație ușoară, numai că noi toți avem doar o șurubelniță. Priviți cum lu-

eu... Și îmi arată cum, cu ajutorul unei șalbe de metal, ținute între degetul mare și arătător, reușesc să facă șurubul să alunece în spațiul filetat.

— Da, Ion este un inovator, dar inovația lui n-a fost încă extinsă — intervine unul dintre ceilalți studenți. Așa că eu și încă doi stăm și ne uităm la el și la cel care posedă șurubelnița. Putem să-i și sfătui; dacă greșesc și montează vreun șurub fără filet?

Sigur, sînt glume, dar nici o exagerare. În secția următoare alți studenți din aceeași grupă 532, anul III, Adriana Dumitriu, Elena Florea, Felicia Dumitrescu și Cristian Dumitrescu se adună în jurul meu și privesc curioși dacă notez tot ceea ce îmi spun.

— Vedeți, am venit la 7.30 și abia acum am primit ceva de lucru, adică la ora 11. Să prindem niște șuruburi, o fi importantă și operația aceasta dar pe noi ne interesează totuși altceva.

— Adică?

— Adică de pildă la lucrările de proiect semestrial, majoritatea dintre noi avem manometrul cu silfon. Am auzit că aici, la Întreprinderea de mecanică fină, am putea să vedem așa ceva și ar fi fost nimerit să lucrăm chiar acolo unde se folosește sistemul silfonului, dar...

Împreună cu responsabilul grupei am făcut prezența: lipseau deja 6 studenți.

— Este explicabil într-un fel — declară Ștefan Friesenhan, coleg cu cei de mai sus. Cînd nu ai răspunderi concrete nu te cauți cu luminarea, ba chiar le mai și eviți pe cele care le presupui, dacă, în general n-ai fost un om cu simțul datoriei.

Firește sînt prezente și altfel de optici. La Întreprinderea Vulcan, în secția forje, Cornel Pătuleanu din anul trei al aceleiași facultăți de mecanică, împreună cu Valentin Velea, Petre Loghin și Cornel Lalu, colegi de grupă, au luat

în primire o presă și debavurează niște inele mari scoase dintr-un cuptor de încălzire.

— Ne deprindem cu munca concretă, cu disciplină ei, ne folosește foarte mult la studiul pe viu al tehnologiei de fabricație — declară C. Pătuleanu.

— Aici, la Vulcan, primim un sprijin real din partea muncitorilor și tehnicienilor cu care venim în contact. Maistrul meu de la atelierul de tratamente termice își găsește timp în fiecare zi să stea de vorbă cu mine despre orice probleme îmi vin în minte. De curînd am discutat aspecte ergonomice. Vreau să organizez bine munca atunci cînd voi fi pus să o fac.

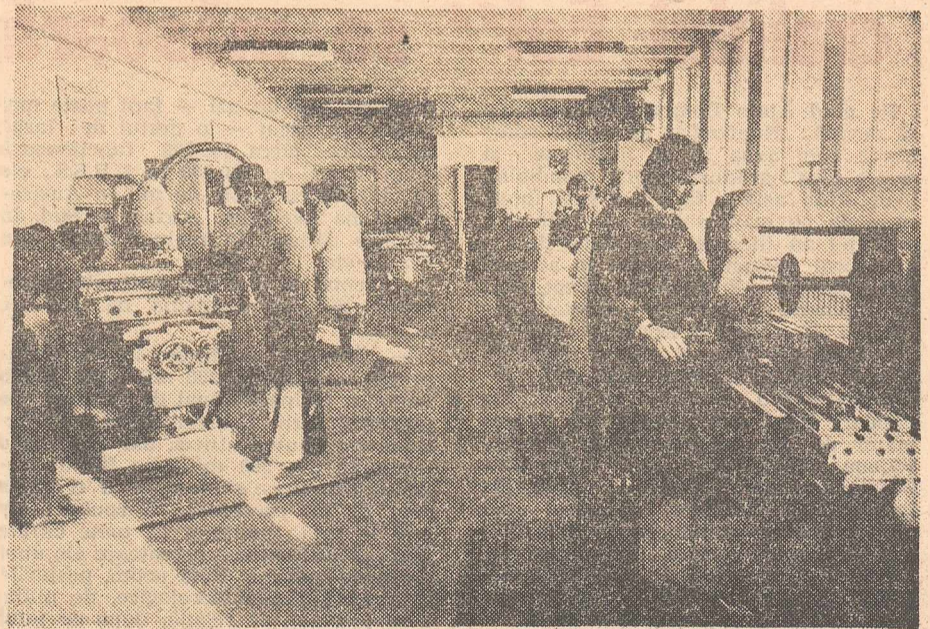
Din păcate nu toți studenții gîndesc la fel: profitînd de absența cadrului didactic, răspunzător de practică, jumătate din numărul de studenți intră în dimineața pe poarta întreprinderii la ora 10 pleaseră (am aflat, mai tirziu, chiar de la decanul facultății, că absenții s-au grăbit să-și procure foile de drum pentru vacanță).

Și tot din păcate, la Institutul de cercetări și proiectări pentru mecanică fină și școli, studenții repartizați aici — și este vorba de cei din anul trei subingineri, adică ultimul an — au profitat cu toții de absența cadrului didactic sub a cărui răspundere se aflau.

— Și nu numai atît — remarcă inginerul Dumitru Niculescu, șeful atelierului de prototipuri. Au fost repartizați și cam la voia întîmplării. Eu am cinci, dar doi au coordonatori la lucrările de diplomă, ingineri de la o întreprindere din Sibiu. Ar fi fost firesc să și-i alegă chiar de aici de unde fac practică. Și perioada: au venit de trei zile, mai stau încă trei, apoi pleacă în vacanță, totmai bine ca să uite ceea ce poate avea continuitate cu temele din următoarele săptămîni. Pentru ei mai ales, că termină facultatea și dau examenul de diplomă, luna de practică trebuie să fie fragmentată.

Lucrări de practică desfășoară studenții de la mecanică, ca și de la alte facultăți, chiar în cadrul laboratoarelor și atelierelor institutului. În mod deosebit studenții din anii IV și V. Și o fac la un nivel ce corespunde actualelor exigențe de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția. Trebuie notat de pildă că există anual planuri de colaborare cu terți prin care se valorifică diverse lucrări executate de către studenți, chiar lucrări de diplomă. Două cifre: 40 de contracte cu o valoare de 5 000 000 lei pentru acest an universitar.

Dar cu studenții din întreprinderi? Întrebarea am adresat-o, firește, tovarășu-

Atelierul de producție al Facultății de mecanică, o dovadă că practica se poate face și așa, adică temeinic, la nivelul exigențelor pregătirii de specialitate.

lui decan al Facultății de mecanică, conferențiar doctor inginer Andrei Manole.

— Sigur că trebuie să vorbim în primul rînd despre faptul că studenții nu beneficiază în întregime de prezența și îndrumarea la practică a cadrelor didactice. Este o situație reală. Există o justificare a ei: aceste cadre au în aceeași perioadă ore de curs.

— Nu s-a putut face o planificare mai bună, care să evite aceste suprapuneri?

— Pentru semestrul doi vom încerca să aplicăm următoarea metodă: la fiecare întreprindere unde avem studenți în practică, și-i avem circa 6 luni pe an, vom repartiza cite trei sau chiar patru cadre didactice astfel încît acestea să-și poată organiza bine timpul și să asigure o prezență permanentă la practică, fiecare cel puțin două zile pe săptămîna. Va fi un efort în plus dar credem că va fi justificat prin rezultate.

— Studenții, unii firește, se plîng că pierd timpul în orle de practică; v-am povestit doar cazul cu cei cinci inși și o singură șurubelniță. Prezența cadrului didactic ar elimina definitiv asemenea situații?

— Da și nu. Experiența de pînă acum ne-a dovedit că unica metodă prin

care studentul aflat în practică poate să valorifice tot potențialul profesional și educativ existent în cadrul colectivelor de muncă o reprezintă angajarea sa directă într-o formație de lucru pe baza unui contract ferm, din care decurg sarcini concrete de producție. Nu spun un lucru nou ci doar îl subliniez. Există și un decret care reglementează angajarea în întreprindere a studentului aflat în practică. Numai că puține unități au sprijinit în sensul de care vorbesc. Avem peste 2 700 de studenți care fac practică și abia 500 sînt angajați.

Și totuși chiar la aceste întreprinderi, maistrul Gheorghe Tiriși de la Vulcan și inginerul Dumitru Niculescu de la institutul amintit, de pildă, conducători direcți ai procesului de producție, declară că integrarea reală a studentului presupune antrenarea nemijlocită a acestuia în procesul muncii, fapt care este bine venit și pentru colectivul în mijlocul căruia vine acesta. Rămîne deci ca la nivelul conducerilor celor două foruri, întreprindere și facultate, să se perfecțeze asemenea sistem, altfel în vigoare de mulți ani.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

Un dispozitiv pentru economisirea energiei electrice la iluminat

LUXOMATUL

Pentru a obține detalii suplimentare, ne-am deplasat, zilele trecute, la Oradea. Prima informație primită a fost dintre cele mai triste, legându-se de dispariția timpurie, într-un tragic accident, a celor doi inventatori, Kosa și Nagy, de pe urma cărora a rămas, între altele, firește, brevetul de invenție numărul 57623/1976, intitulat „Dispozitiv electronic tranzistorizat pentru conectarea și deconectarea automată a iluminatului public în funcție de iluminarea naturală”. Idee și brevet care au stat la baza Luxomatului, la elaborarea căruia au contribuit, prin perfecționări și dezvoltări, câțiva din foștii colegi ai inventatorilor din cadrul I.R.E. Oradea (devenită apoi o secție a I.R.E. Cluj) și, din punct de vedere al producerii propriu-zise, un colectiv al Cooperativei „Teleprecizia” din Oradea, întreprindere care fabrică în prezent, în serie, aparatul respectiv.

La origine, adică urmînd cu fidelitate brevetul de invenție, era vorba despre un dispozitiv de anclanșat și declanșat automat iluminatul artificial în funcție de lumina naturală, pe baza unui nivel prestabilit și fără intervenția vreunui servent. Abordînd un limbaj mai puțin pretențios, dispozitivul gîndit și realizat de Kosa și Nagy pornea iluminatul public odată cu căderea întinericului și îl oprea la venirea zorilor. Prezentînd avantajul recuperării unei cantități de energie electrică, dispozitivul încheșat în prima fază ducea cu el și o serie de neajunsuri, cele mai mari datorîndu-se costului ridicat al pieselor componente, imposibilității utilizării lui în scopuri industriale, datorită lipsei unui temporizator, sensibilității sale, explicabilă prin cea a celei fotosensibile cu care era dotat, la fulgere sau chiar la lumina mai puternică a farurilor unui automobil.

Sesizînd toate aceste minusuri, dar avînd la dispoziție o idee prețioasă, specialiștii de la I.R.E. și de la „Teleprecizia” s-au apucat de perfecționări,

„Luxomatul, avînd ca autori doi ingineri orădeni, Cornel Kosa și Francisc Nagy, este un dispozitiv electronic de aprindere și stingere a iluminatului public în orașe, localități și unități economice. Brevetată și intrată în producția de serie, noua invenție promite să asigure o substanțială economie de energie”. („Flacăra” din 6 octombrie 1977)

înlocuind piesele profesionale folosite la prototip cu produse indigene, prevăzînd dispozitivul cu temporizările necesare, de fapt niște circuite electronice destul de complicate, extinzîndu-i astfel utilizarea la hale industriale, rampe de descărcare, șantiere de construcții și așa mai departe, dîndu-i un nume științific, „D.C.A.I. 220”, și un nume comercial, Luxomat.

Pentru a fi mai explicit, vom cita punctul de vedere al inginerului Traian Copil, șeful secției de distribuție electrică Oradea din cadrul I.R.E. Cluj, opinie exprimată pe temeiul folosirii în unitatea respectivă a Luxomatelor. „Fabricarea în serie a dispozitivelor de comandă automată a început în semestrul doi al anului 1976. S-au livrat în anul respectiv, către diferiți beneficiari, 555 de Luxomate, iar economiile postcalculate se ridică după cifre recent verificate la 524 808 lei”.

Am vizitat secția în care, sub conducerea electronistului Ludovic

Peter și prin inteligența tehnică a unor meseriași foarte tineri, dar cu înaltă calificare, ca Eugenia Potra, Edith Kiss, Vasile Szilaghi sau Mariana Togor, se produce Luxomatul, numai din materiale indigene și la prețul modic de 1680 lei. Capacitatea secției, pentru care cooperativa a școlarizat anume specialiști, ar putea atinge, fără riscuri și fără întîzieri în onorarea cererilor, 350 de Luxomate într-o lună, numai că — ne spune vicepreședintele cooperativei, Vasile Lupo, unul dintre susținătorii pasionați ai aplicării în practică a brevetului de invenție — „aparatul nu este suficient cunoscut, deși am întocmit pliante și le-am răspîndit în toată țara”.

Adevărul e că, în ultima vreme, numărul cererilor sosite la „Teleprecizia”, pe strada Republicii, numărul 28, din Oradea, a sporit, dar el rămîne în continuare insuficient față de marile avantaje economice implicate de utilizarea practică a invenției. Susținută pe toate

căile de organele de partid și de stat ale județului Bihor, fabricarea în serie a Luxomatelor a găsit o desfășurare imediată și promptă în Oradea și în împrejurimi, nu doar în iluminatul public, ci și în cel industrial, la I.C.S. Textila sau la Întreprinderea de tricotaje „Miorița”, de exemplu, dar mai departe noile dispozitive au ajuns greu și într-o cantitate derizorie. Mai multe I.R.E.-uri, primele unități interesate, au solicitat și primit Luxomate, cele din Pitești, Piatra Neamț, Cluj și alte cetăți, au procedat în același mod I.P.L. Suceava și I.A.M.C. Otopeni, I.R.A. București și Trustul petrolului din Ploiești, dar cererea de asemenea dispozitive continuă să fie redusă, în contrast cu acuitatea cu care se pune, în prezent, problema economisirii energiei. Pentru mediul rural, în care, se știe, pierderile de energie electrică sînt încă notabile, nu s-au livrat pînă acum Luxomate, din simplu și omenescul motiv că astfel de solicitări n-au fost expediate pe adresa unității producătoare !?

Folosirea pe scară industrială a Luxomatului a întîrziat nepermis, după părerea noastră. Au existat în această sterilă și costisitoare așteptare unele cauze obiective, legate fie de reorganizarea întreprinderii titulare de brevet, fie de cea a O.S.I.M.-ului, care a acordat brevetul de invenție la 4 noiembrie 1976, dincolo de termenul stabilit de lege la 4 ani, pe baza unui dosar, cit se poate de argumentat care era deus la 5 octombrie 1971 !? Toate acestea sînt, însă, de domeniul trecutului. La ora actuală, cînd aparatul se produce în mod curent, considerăm că este de datorita forului de resort, a Ministerului Energiei Electrice, în primul rînd, ca principalul beneficiar al invenției gîndite și materializate la Oradea, să procedeze la măsuri ferme pentru extinderea aplicării lui, ca dispozitiv cu multiple avantaje pentru economia națională, capabil să raționalizeze consumul de energie electrică și să aducă importante economii de exploatare, contribuind totodată la reducerea substanțială a cheltuielilor valutare.

OIDIU IOANIȚOIA ■

Noi surse de energie

În 1977 „darurile craiului Eol” se măsoară în megawați

Pe cînd Alain Bombard se pregătea să devină „Naufragiat de bună voie” (după cum avea să se intituleze și cartea care i-a adus o glorie mondială), inaugurînd astfel, fără s-o știe, lunga serie de navigații solitare în Atlantic, prietenii au încercat să-l abată de la temerarul proiect, conceput în scopuri pur științifice. Ei invocau, drept contraargument, părerile specialiștilor sceptici. Bombard a exclamat:

— Care specialiști? Într-un domeniu în care nimeni nu are experiență?!

Acest episod amuzant și instructiv totodată ne-a fost amintit, nu întîmplător, de către un pasionat al energiei eoliene, doctorul inginer Gheorghe Cosma, cercetător științific, specialist în mecanica fluidelor, posesorul mai multor brevete românești în domeniul așa-numitelor mașini aeroulice și membru al unor foruri științifice internaționale, printre care prestigioasa Academie de științe din New York.

— Așadar, oare nici în energia eoliană nu există specialiști în adevăratul înțeles al cuvîntului? — l-am întrebant. Și totuși ea este practic contemporană cu civilizația. Papirusurile egiptene ne înfățișau mori de vînt încă în mileniul trei î.e.n....

— ...fără a mai vorbi de corăbii cu pinze. Dar azi înțelegem să folosim în cu totul alt fel „telegarii” lui Eol. Crește continuu interesul pentru sursele neconvenționale de energie, în condițiile crizei mondiale a petrolului și, în general, ale foamei de energie care caracterizează acest sfîrșit de secol. Evident, și țara noastră este direct interesată. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, se impune intensificarea eforturilor „pentru punerea în valoare a unor surse noi, cum sînt energia solară, eoliană, apele termale și altele”.

— Înainte de a vorbi despre cercetările care se desfășoară la noi, ar fi util să le încadrăm în contextul mondial. „Mergem” sau „nu mergem” pe energie eoliană?

— De la bun început, trebuie distinse două categorii de motoare eoliene: mici, adică de 5—10 kW, și mari. Cele

dintii au căpătat azi — fapt poate mai puțin cunoscut — o destul de largă răspîndire: circa 500 000 funcționează doar în S.U.A., 100 000 în U.R.S.S., ele se numără cu zecile de mii în Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud, în insulele daneze, în regiuni izolate din Franța etc.

— Prima și cea mai naturală întrebare: dispune România de... materie primă?

— Vînturile nu lipsesc la noi. Se apreciază la circa 200 milioane MWh energia disipată anual de vînturi pe teritoriul țării. Desigur, doar o fracțiune s-ar putea utiliza, dar chiar și o fracțiune din 200 milioane MWh reprezintă interes, chiar dacă ar fi vorba doar de un procentaj, să spunem, de unu la sută. Subliniez că toate cifrele sînt pur estimative, indicatoare ale unui ordin de mărime. Pînă acum, posturile și observațiile meteorologice, de pildă, s-au orientat, de regulă, după cu totul alte criterii decît cele privind energia eoliană, ele vizau în principal securitatea navigației aeriene etc. Totuși, chiar pe baza datelor existente, apare posibil ca aproximativ 50 la sută din teritoriul țării să beneficieze, în timp, de energie eoliană valorificabilă (vînturi de peste 3 metri pe secundă, peste 3 500 ore pe an).

— Întrebarea care se pune este dacă există o experiență la noi în domeniul folosirii energiei vîntului?

— Să citez doar un exemplu. Doctorul inginer Gheorghe Stoicescu de la Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii, a proiectat și instalat motoare eoliene pentru rulote ale muncitorilor agricoli, precum și pentru pomparea apei; un astfel de motor a funcționat la stațiunea experimentală agricolă Mărculești timp de 12 ani neîntrerupt, dovedindu-și extrema fiabilitate. Există în prezent preocupări pe linia Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru utilizarea motoarelor eoliene la alimentări cu apă pentru adăpat, irigații etc. În prezent, se întreprind la noi cercetări și pe un alt plan, într-un cadru mai organizat decît pînă acum și cu mai

multă eficiență, pentru experimentarea motoarelor eoliene.

— Fără a intra în detaliul acestor cercetări — la care, dealtfel, vom reveni, dată fiind actualitatea lor, precum și implicațiile utile — care ar fi, după părerea dv., perspectiva, cîteva mari linii „de atac”? Ne aflăm abia la început de drum — un drum care ascunde încă multe necunoscute — și orice asemenea discuție nu poate decît stimula progresul.

— În primul rînd se impune cunoașterea cu exactitate a potențialului energetic eolian al țării. Avînd în vedere relativa stabilitate a regimului vînturilor, problema nu comportă mari dificultăți. O a doua direcție principală: studierea și promovarea diverselor utilizări. Iată două exemple. În țara noastră numeroase cătune și alte așezări izolate — tocmai datorită izolării lor — nu pot fi electrificate în mod rentabil. Ar fi cu totul neeconomic de tras kilometri de linii de medie tensiune pentru cîteva case pe vîrf de munte, cantoane de pădure etc. Nici grupurile electrogene nu oferă o soluție satisfăcătoare: ele funcționează cu turații mari și orice reparație cit de cit serioasă necesită cunoștințe de specialitate. Ar fi însă de neînchipuit să se detașeze mecanici pentru fiecare asemenea grup. Chiar dacă unele cătune și așezări izolate vor dispărea cu timpul, datorită urbanizării, sistematizării rurale, procesul va mai dura poate zeci de ani, fără a mai vorbi de acele așezări cu funcție economică bine precizată, cantoane etc., care vor dăinui un timp indefinit. Acestora motoarele eoliene mici le-ar aduce electricitatea: nu numai becul cel de toate noapțile, ci și televizorul, mașina de spălat, frigiderul și alte atribute ale civilizației.

— Dar cînd nu bate vîntul, ce fac oamenii? Vor sta în întineric?

— Firește că nu. Un simplu acumulator, ieftin și fiabil, de tipul celor montate pe autocamion, înmagazinează energie suficientă chiar și pentru o săptămîină „fără vînt”. Firește, nu toate problemele tehnice au fost de acum rezolvate.

— Ce alte folosințe se conturează?

— Un colectiv de la Institutul de cercetări pentru economia comerțului și turismului a elaborat un studiu evidențînd promițătoare posibilități de utilizare în turism.

Ne-am adresat autorilor acestui studiu: Nicolae Ionescu Zlatev, doctor în științe economice, Dumitru Chiriac și Ovidiu Stoian, de la susmenționatul institut. Ei ne-au vorbit despre posibilitatea de acționare prin energie eoliană a instalațiilor de transport pe cablu la pîrțile de schi, iluminarea pîrților, a campingurilor și vilelor izolate, a motelurilor și hanurilor din unele zone de dealuri și de pe litoral, a caselor de vinătoare, refugiiilor, centrelor izolate din zone de munte și a cabanelor turistice, forestiere. De asemenea, interloctorii noștri s-au referit la extragerea de apă pentru uz menajer, bazine, piscine etc. „Precizez — a adăugat tovarășul Nicolae Ionescu Zlatev — că studiul nostru aduce și calcule privind folosirea în scopuri practice, nu abordează problemele doar prin prisma dezideratelor”.

— Exemplele de mai sus — conchide inginerul Cosma — sînt departe de a fi exhaustive. În fine, ca ultimă direcție de „atac” ar trebui citată trecerea la un program de fabricație a motoarelor eoliene, cînd se vor fi acumulat suficiente date experimentale. Aceste motoare — mă refer, din nou, exclusiv la cele mici — nu sînt pretențioase, orice întreprindere industrială normal utilată le-ar putea fabrica. Important este ca prețul să fie accesibil, ceea ce ar putea fi asigurat doar prin producția de serie, stimulată, la rîndul ei, de cererea „pe piață”. Să nu se uite că tocmai datorită acestui fapt faimosul bec al lui Edison, care a costat în primul an de fabricație 95 de cenți, a coborît la 6 cenți în al doilea an și la 5 cenți în al treilea. Contează foarte mult popularizarea, ca să nu spun reclama. Dar aceasta este de acum o problemă a viitorului. Să sperăm apropiat.

Nu începe însă îndoiială că în bătaia pentru noi resurse energetice, în care și țara noastră este angajată, Eol își va aduce contribuția, conferind noi dimensiuni și înțelesuri mitului antic. Tovarășii lui Ulise își închipuiau că el ducea cu sine „argint și aur, daruri de la craiul / mărinos Eol...”, dar ei nu au știut cum să se comporte cu adevăratele daruri ale lui Eol: vînturile. Ce a urmat se știe. Oamenii, secolului XX au învățat însă lecția, ei au aflat că și vîntul poate reprezenta o mare bogăție.

L. NICULESCU ■

Adevărul asupra mormintului lui Nicolae Bălcescu

Exact acum trei decenii Alexandru Balaci tipărea în „Revista Fundațiilor” un articol cu titlul de mai sus. **Licența per sepultura** (autorizația de înhumare) publicată de profesorul italian Gaetano Falzone, de la Universitatea din Palermo, în 1942, venea să contrazică teza oficială de până atunci, acreditată în 1925 cu privire la locul înmormântării lui Nicolae Bălcescu. Era însă o teză născută, cum același autor scria în al său „Jurnal italian” (1973), dintr-o „sublimă ignoranță”.

Ce se întâmplase?
Cercetările, foarte serioase, ale profesorului Nicolae Ionescu, din 1863, trimis de guvernul român al domnitorului Alexandru Ioan Cuza și în urma cărora s-a stabilit definitiv că osemintele lui Bălcescu se află în groapa comună a Minăstirii Cappuccinilor fuseseră uitate în dosarul 601/1863 de la Arhivele Statului din București, deși ele fuseseră publicate, chiar în acel an, de „Monitorul oficial” și de „Românul” lui C. A. Rosetti și retipărite de Gh. Adamescu în „Voința națională” din 1906. Dar cine s-a mai uitat printre fișele îngălbenite ale dosarelor de arhivă ori ale colecțiilor de ziare!

Și astfel, în ianuarie 1920, pășea pe pământul Siciliei un alt căutător al mormintului, uitat ori dispărut, al lui Bălcescu: Alecu Isăceanu. În memoria acestuia însă nu se afla decît nostalgia unor lecții ascultate la Universitatea din Iași, cînd marele Iorga lăsa auditoriul „cu ochii umezi”! Nici un document cercetat. Nimic din ceea ce i-ar fi putut spune încă înainte de a se imbarca pe vaporul care-l va duce spre țărmul italic **locul exact** al înmormântării lui Bălcescu. El se știa din 1852; el fusese confirmat de Nicolae Ionescu în 1863!

Dar Alecu Isăceanu — ca și mulți alții după aceea — porneste de la o premisă greșită care nu-l putea duce decît la... Rotoli! O teză similară va fi acreditată și în 1925. Oameni de inimă vor lua inițiativa ridicării unui monument funerar pe care orice turist îl poate vedea și astăzi în acest cimitir. Pe marmura de Carrara sînt săpate aceste cuvinte: Nella fossa comune no. 15 giace Nicolo Balcesco storico e patriota romeno morto in esilio a Palermo 29 novembre MDCCCLII!

Acest monument funerar străjuiește o groapă unde osemintele lui Nicolae Bălcescu nu s-au aflat niciodată.

În 1942, așa cum aminteam mai sus, profesorul Gaetano Falzone publica **Licența per sepultura**. Documentul vine să confirme ceea ce profesorul Nicolae Ionescu, încă din 1863, documentase prin chitanța eliberată de gardianul Minăstirii Cappuccinilor și anume că trupul lui Bălcescu fusese depus în cimitirul Minăstirii Cappuccinilor. Scriu Petru Iroaie, Elena G. Zane, Alexandru Balaci. Adevărul asupra mormintului lui Bălcescu își face loc cu greu. Nu-i ușor să răstorni un mit... Și în tot acest timp orice pelerin român depune o floare la monumentul de la Rotoli!

Nu s-a întipărit bine în memoria oamenilor acest adevăr pentru că un călugăr, un ziarist și un marinar au lansat nu demult ipoteza mumificării lui Bălcescu. Televiziunea, radio-ul, reviste românești și străine publică știrea. Oare cite decenii vor trebui să treacă, de acum înainte, pentru ca și această atît de falsă fațetă a aceleiași medalii să fie spulberată de adevărul istoric?

„Acesta este trupul neînsuflețit al revoluționarului român Bălcescu” (Westdeutscher Rundfunk Köln).

„Identificarea mumiei lui Bălcescu” („Karpäten rundschaue” — Brașov).

„Acolo am reușit să găsim actele de deces și îmbalsamare din care rezultă că trupul neînsuflețit al lui Bălcescu a fost depus în catacombele subterane ale cimitirului” („Magazin istoric” — București).

Care este adevărul?

Adevărul este unul singur — acela afirmat de profesorul Nicolae Ionescu, în 1863, confirmat de profesorul Gaetano Falzone, în 1942, și reconfirmat de misiunea română de specialiști trimisă la Palermo de Consiliul Culturii și Educației Socialiste în mai—iunie 1977. **Bălcescu a fost înhumat în cimitirul Minăstirii Cappuccinilor într-un mormint individual, exhumat după un număr oarecare de ani și depus în osuarul aflat, după toate probabilitățile, în catacombele subterane ale aceleiași minăstiri.**

Iată cronologia și documentele strict autentice care au stat la baza acestei afirmații:

● În ziua de 17 octombrie 1852 la orele 21, pe o mare agitație, cu multă întîrziere, ancorază în rada portului Palermo vasul „Ercolano”, comandat de căpitanul Francesco Miceli. Avea la bord 174 de călători: nobili și negustori, proprietari și preoți, profesori și marinari, soldați și deținuți. O lume pestriță își făcea loc grăbită pe lângă cel care avea să intre, în acea zi, nu numai pe poarta orașului, dar și în istoria lui.

Signor Balcescu, negoziant, turec! așa l-au înregistrat ziarele „Giornale di Commercio” și „Il Commercio”.

● De pe chei s-a îndreptat, asemenea citorva dintre călători, prin Porta Felice spre largo Santo Spirito. A intrat în stînga pieței pe via Butera și s-a oprit în fața unei clădiri impunătoare pe care scria: **Alla Trinacria — Grande Albergo con bagni!**

Patronul, Salvatore Ragusa, trece, de data aceasta, corect în registrul hotelului

numele călătorului căruia îi înmormîntă chicia camerei nr. 26: **Nicolo Balcesco!** Un servitor, Tommaso Molone, îi va duce bagajul pînă la etajul 2.

Hotelul „Alla Trinacria” construit în 1844 era, în epocă, și mulți ani după aceea, un local de lux, proprietatea principelui de Trabia, care îl concesionase genovezului Salvatore Ragusa. Cea mai elocventă relatare despre acest local foarte elegant situat pe via Butera nr. 31, în imediată vecinătate a splendidului palat al lui Giuseppe Tommasi di Lampedusa, o găsim în cartea baronului neamț Franz Löher, **Sicilia und Neapole**, în care, referindu-se la amintitul hotel, exclamă: „Unde în lume se poate găsi un loc mai splendid!” Această patetică exclamație ni se pare îndreptățită dacă privim imaginea extrasă din antetul foii de corespondență a hotelului folosită în vremea lui Bălcescu.

Dintre numele citite, la întîmplare, în diagrama hotelului pe luna octombrie 1852 — zilele în care Nicolae Bălcescu locuia în camera nr. 26 — amintim pe Odilon Barrot, un atît de cunoscut om politic francez, care ocupa camerele 18 și 19.

Nicolae Bălcescu a locuit la hotelul Trinacria în camera 26 de la etajul II. Hotelul avea în vremea sa cel puțin 56. A plătit 7 tari pe zi, în timp ce limitele tarifare se înscriau între 3 și 10 tari pe zi.

● Nicolae Bălcescu a murit la 29 noiembrie 1852, ora 19.30.

Ofițerul Stării Civile al secțiunii Santa Agata din Palermo, senatorul Pietrataliata, a eliberat o autorizație de înhumare, după trecerea celor 24 de ore stabilite de lege, pentru Minăstirea Cappuccinilor.

● Un „massaro” — (nume propriu sau în traducere: om de serviciu care presta munci necalificate în cimitir și biserică) — este trimis să depună taxa de 12 tari pentru înhumarea în cimitir a lui Bălcescu.

E de reținut un alt amănunt semnificativ: „elemosina” (mila) de 12 tari era o taxă tarifară: absolut pentru toți morții înhumați în cimitir se plătea această sumă! Nu numai atît, dar dintre toate sumele percepute pentru înmormîntare era cea mai mare! (Am găsit și documente pe care scria: gratis perche povero!) Mult mai mare — și cu atît mai semnificativ — decît taxa pentru mumificare.

● Hamalii Vitranio Vincenzo și Tommaso Federico, cu o portanțina (litieră mortuară) îl transportă, trecînd pe la primărie, unde fac declarația de deces și obțin extrasul de moarte, la cimitirul Minăstirii Cappuccinilor.

Astfel se explică, dealtfel, prezența celor doi hamali; intrucît portanțina nu era urmată de un cortegiu de prieteni, cine altcineva ar fi putut face această declarație la primărie? Proprietarul hotelului? Consulul turec? Preotul?

● Gardianul Giovanni da Salemi, de la Minăstirea Cappuccinilor, face pe verso autorizației de înhumare mențiunea primirii taxei de înhumare „per cimitero” (pentru cimitir)!

Cercetînd, în arhiva cimitirului Minăstirii Cappuccinilor din Palermo, sute de autorizații de înhumare, pe o lungă perioadă de timp, am realizat o listă cu categoriile și taxele aferente de înhumare. Se desprind de aici două mari categorii: **per cimitero**, deci pentru cei înhumați în cimitir, și **colotoio**, adică pentru cei mumificați (colotoio = uscarea). Pentru aceștia din urmă existau taxe diferite în funcție de locul pe care-l ocupau (nicchia — în nișe așezate vertical; scaffa di 1, 2, 3... fila — orizontal așezate pe rîndul 1, 2, 3...; cassa — cosciug ladă; per baule — cosciug elegant cu capac arcuit; cassittella — cosciug mic pentru copii). Există și o a treia categorie: depunerea în gropi mari sau mici individuale sau familiale construite în pavaul unora

din culoarele catacombelor (per piccola fossa costruita in scoltura al limitare della Capella del Crocifisso nel corridore nuovo).

Oricine ar fi citit pe verso autorizației de înhumare (Licența per sepultura) a lui Nicolae Bălcescu ar fi știut, imediat, locul înmormîntării marelui dispărut și orice ipoteze fanteziste ar fi fost de la început spulberate. Descoperitorul respectivului document, profesorul Falzone, n-a transcris însemnarea, iar editorul român G. Zane n-a văzut originalul. Canonicul Aloisiu Tăutu o transcrie (într-un articol care n-a circulat în România) fără a-i sesiza importanța.

● Numele lui Bălcescu este menționat și în registrul tuturor decedaților intrați în Minăstirea Cappuccinilor. Trebuie făcută însă precizarea că în arhiva Minăstirii Cappuccinilor există două registre distincte: unul — **Registro delli Morti, Religiosi, e Secolari, sepolti in questa Sepultura de' Cappuccini di Palermo cominciando dal anno 1845 a tutto dicembre 1857** și altul **Registro alfabetato dei cadaveri esistenti nelle catacombe dal 1734 al 1881**. În timp ce primul este registrul general al tuturor morților intrați în minăstire, cel de-al doilea și fără traducere ar spune că este numai al cadavrelor din catacombe, adică din locul de depunere al mumiiilor!

În registrul general, cadavrele înhumați în cimitir sînt însemnate cu semnul +. Numele lui Bălcescu și al tuturor celor însemnați cu + nu figurează în cel de-al doilea registru.

Pentru mai multă siguranță am făcut și următoarea verificare (pe sute de cazuri): ce scrie pe verso autorizației de înhumare la cei notați cu semnul + și la cei fără. Rezultatul a fost din nou edificator: la toți cei cu semnul + scria: **per cimitero!** iar la toți cei fără acest semn, și deci și toți din registrul de cadavre depuse în catacombe, scria: **colotoio**, adică mumificare!

Este o nouă dovadă, dacă mai era nevoie de una, a faptului că Bălcescu a fost înhumat în cimitir și nu mumificat.

L-am cunoscut personal pe marinarul Șerban Gheorghiu — un mare iubitor de poezie și un pasionat al aflării mormintului lui Bălcescu — și pe Lo Cicero Giuseppe de la Rotoli; ambii susțin că mumia respectivă era singura care ar fi putut fi Bălcescu... pentru că era în haine garibaldiene (?!), or avea o „căciulă din blană de oaie” tipic românească. Nimic mai fals: nu numai că nu era din blană de oaie ci din postav, dar nici căciulă nu era, ci mai degrabă un potcap! Și de cînd impresia produsă de niște haine și o căciulă, foarte asemănătoare în epocă, poate avea prioritate în fața unei cercetări științifice bazate pe documente de arhivă? Cu fotografia color a mumiei respective dată de tovarășul Gheorghiu ne-a fost foarte ușor s-o descoperim într-unul din culoarele din catacombe. Expertiza științifică, executată cu toată rigurozitatea de dr. Cantemir Rîșcutia, binecunoscut antropolog și cercetător la Institutul „Victor Babeș” din București, a infirmat posibilitatea ca mumia propusă să fie cadavrul lui Nicolae Bălcescu: „în ce privește diagnoza de vîrstă pe baza sinostazării suturilor ectocraniene situația se prezintă mai clară: Nicolae Bălcescu a decedat la vîrsta de 33 de ani. La această etate în majoritatea cazurilor sutura sagitală este sinostazată complet pe porțiunile S₁, S₂ și S₃ și parțial pe porțiunea S₄. Craniul mumiei semnalate de ofițerul de marină Șerban Gheorghiu prezintă sutura sagitală **complet nesinostazată**... Această demonstrează că individul mumificat a avut o etate în jurul a 20 de ani. După Todd și Lyon sinostaza la S₁ începe la 20 de ani și se încheie la 29 de ani, S₂ și S₃ începe să se osifice la 21 de ani și sfîrșește la 26 de ani, iar S₄ începe sinostazarea la 26 de ani și o încheie la 29 de ani. Deci în general la vîrsta de 29 de ani (ori Bălcescu a decedat la 33 de ani!)

sutura sagitală este complet sinostazată!” Dr. Cantemir Rîșcutia respinge ipoteza tovarășului Gheorghiu și prin studiul indicilor faciali.

Dar ipoteza mumificării lui Bălcescu nu este nici cel puțin o noutate.

A susținut-o în 1937 dr. Alexandru Culcer din Cluj-Napoca în „Viața studentescă”. Mumia propusă atunci s-a dovedit a fi a lui Pietro Muso (avem datele exacte primite de la Copenhaga unde se află tabloul pictat de L. A. Rony).

A susținut-o călugărul de la Cappuccini în emisiunea televiziunii vest-germane din 15 aprilie 1976. „Magazin istoric” reproduce un pasaj din scrisoarea ing. N. Canja care a vizionat la Erlangen această emisiune. Noi vom reproduce un pasaj din scrisoarea pe care redactorul secției literatură și cultură de la Westdeutscher Rundfunk din Köln — realizatorul acestei emisiuni — o adresează, la cererea acestuia, dr.-ului Michael Kroner de la „Karpäten rundschaue” din Brașov: „Este sigur că N. Bălcescu a fost înmormîntat în catacombele din Palermo. Aceasta reiese și din registrele care sînt depozitate în arhiva Minăstirii Cappuccinilor. În tot cazul în catacombe se află 8000 de cadavre. **Din această cauză eu consider ca imposibil să se mai poată identifica astăzi cadavrul lui Bălcescu!**” Atunci, fie-ne permisă întrebarea, ce s-a văzut la televizor, dacă însuși redactorul acestei emisiuni face o asemenea declarație? Apoi, la Palermo, nici unul din călugării cu care am stat de vorbă, inclusiv superiorul conventului, padre Francesco Trapani, nu ne-au arătat o mumie Bălcescu. Dacă într-adevăr ea exista nimic n-ar fi fost mai simplu (de vreme ce numele lui Bălcescu este înscris și în pilantul minăstirii vîndut la intrare) decît să ne conducă direct la ea!?!?

A susținut-o un prieten al dr. Michael Kroner, arhitectul Robert Kisch din Wupperthal, care ne-a procurat și textul cartonașului agățat de... mumia lui Bălcescu. (Pe care însă nu l-am găsit, la Palermo, de mina sau gitul nici unei mumii).

Ceea ce nu se observă în toată această avalanșă de mumii este că fiecare propune altă mumie!

Continuarea cercetărilor la Palermo pentru aflarea în osuar a rămășițelor pămîntesti ale lui Bălcescu se impune. Nu trebuie uitat că un mare cunoscător al subsolului palermitan, Rosario La Duca, afirmă că osuarul este o cameră în pereții căruia se află nișe — locuri — în care sînt introduse cadavrele sau osemintele pînă la completare, apoi se zidesc. Canonicul A. Tăutu scrie despre opt osuare! Deși învaluit în mister — mergînd pînă la negarea existenței lor — noi le-am putut localiza documentar și fizic în catacombele de la Minăstirea Cappuccinilor.

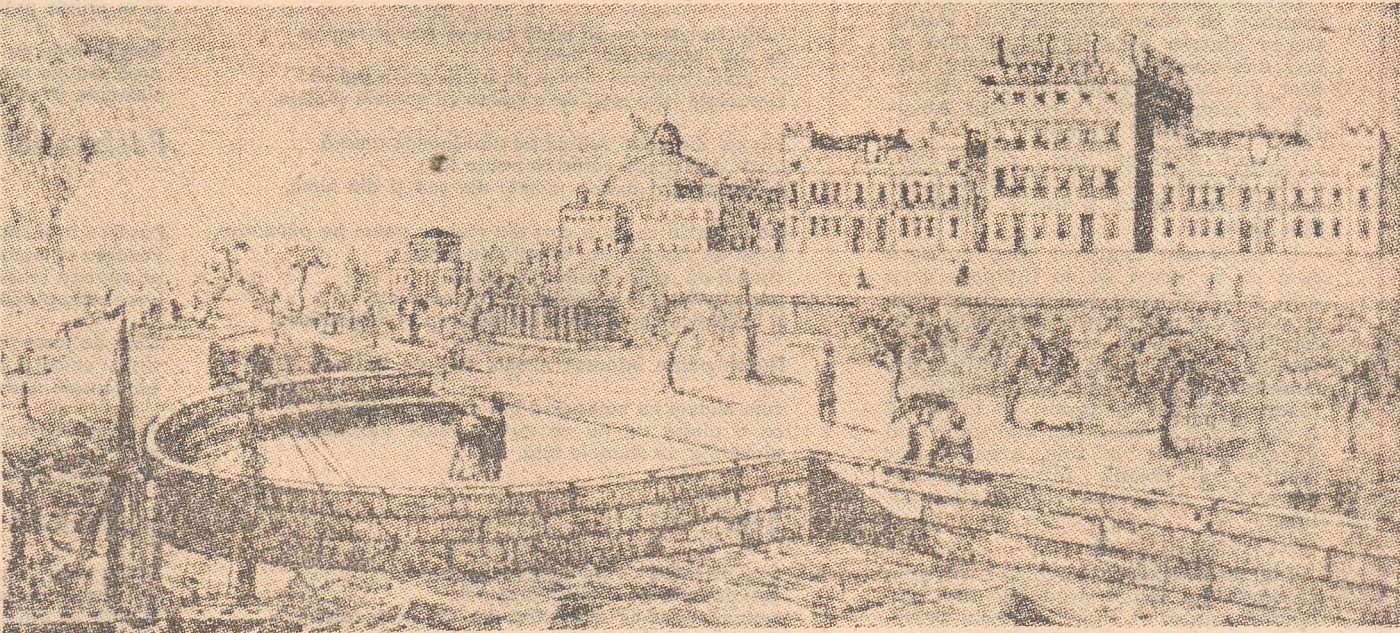
Iar dacă cineva mai are dubii asupra documentelor se pot studia liniștit în continuare oricite mumii: s-ar putea cere filmul „Die Kalakomben von Palermo” și expertiza mumia văzută acolo.

Mult mai importantă ar fi investigația în arhiva Minăstirii Cappuccinilor pentru aflarea actului de exhumare și a locului de depunere în osuar.

La 125 de ani de la moartea lui Bălcescu se cuvine să aducem prinosul nostru de recunoștință.

Mormintul părinților săi — fost la biserică Icoanei din București — este dispărut; al fiului său, Bonifaciu Florescu — fost la Minăstirea Tigănești — este, de asemenea, dispărut. La Palermo un monument funerar străjuiește o groapă unde osemintele sale nu s-au aflat niciodată. Pe nici o casă din București nu există o placă care să arate trecătorului unde s-a născut marile om politic și cărturar Nicolae Bălcescu. Opera lui, în ediție academică, a apărut cu volumul IV (1964) și I (1974). Din zece în zece ani un volum. E prea mult!

HORIA NESTORESCU-BĂLCEȘTI

Hotelul „Alla Trinacria”, ultimul popas al lui Nicolae Bălcescu.

Cu anul cel efervescent 1977, în Apr

GOANA AURULUI

Grav, cu gravitatea aceea trupeșă pe care o simte tot omul când se ivește cazul de-a glăsuie statistic, primarul Abrudului, pe numele său Ștefan David, zice că în anii '50, pe când nu mai era el miner și devenea ce neam de neamul lui nu visa, adică primar, prin oraș trecea în medie o mașină pe săptămână. Din care rezultă că uneori puteau să treacă mai multe și, altelei, săptămâni și poate luni întregi, pe străzile strâmte și abrupte ale capitalei moților nu urca, afară de oameni și de căruțe, nimic, nici un automobil, nici un autocamion.

Vă rog dar să vă imaginați ce oraș e acela pe unde nu se îndeamnă a umbla nici un străin, cum se trăiește aici, cum se moare aici, ce se petrece cu timpul, cum stă timpul agățat de turlele a șase biserici și tremură când încep clopotele să lovească aerul tare de munte, ca să cheme lumea la ispășirea păcatelor. Ca și cum se puteau naște păcate într-un loc în care nu se mai întâmpla de multă vreme nimic, mai exact de pe vremea aurului și a legendelor sale.

La recensământ, Abrudul a numărat 5218 locuitori. Din aceștia, 1877 sînt elevi. Mai bine de 1000 de oameni sînt pensionari. Numărul femeilor îl întrecu cu aproape 800 pe al bărbaților. Tot socotind, ajungem să descoperim că în Abrud, în grupa zisă activă nu mai rămîn decît cel mult 1000 de perechi de brațe de gospodari, răzlețite și ele în niște cooperative meșteșugărești. Un oraș unde se socotesc 1800 taurine, 1200 oi, 400 porcine, unde se află 209 abonați radio și 425 tv, un cinematograful cu 225 locuri și o rețea de câteva biblioteci cu un total de 46441 volume. În fine, un oraș cam ciudat, ale cărui date statistice nu pot fi rotunjite, fiindcă lumea lui e atît de mică și de măsurată încît nimeni nu-și poate permite să numere o casă în plus sau în minus. Asta e casa lui cutare, al 426-lea televizor este și el al lui cutare, om cunoscut bine chiar și pentru aceea că se îndărătnicește să stea fără televizor, o slujbă ivită în plus e hărăzită lui cutare, care e la rînd sau care cine știe ce drepturi anume are. Un oraș fără secrete, fără drame și bucurii ascunse, un oraș unde oamenii ies vara la cositul finului pe munții dimprejur, jumătate săteni — jumătate funcționari, meșteri în felurite meserii, profesori, într-un cuvînt, orășeni. Multe, foarte multe case au pluce memoriale. Aici s-au întîlnit Bălcescu și cu Iancu, dincolo au stat în pivniță, încătușați, Horia și Cloșca, mai încolo s-au întrunit membrii societății culturale „Astra”. Nu e stradă să nu evoce fapte grozave ale istoriei și ale patriotismului ardelenilor, nu e loc fără amintirea unei tragedii, nu e treaptă pe care să nu se fi auzit pașii bărbaților mari ai Transilvaniei anului 1848, ai anilor grei dinainte, ai celor sumbri de după revoluție: Ion Buteanu, Timotei Cipariu, Gheorghe Barițiu, Ioan Dragoș, Ioan Șuluțiu, Petru Dobra, Alexandru Ciura. Abrud — urbe culturală, unde a oprit Bela Bartok să cunoască folclorul moțesc, urbe unde se face școală sănătoasă și de unde anual un procent de 30% din totalul bacalaureaților merge la facultate.

Drumul aurului trecînd prin Abrud, mulțime de case erau circiumi. Aurul trecea dintr-o mină într-alta, fără să dea nici speranță, nici bunăstare moților din oraș ori din preajmă. Uimitor cît metal prețios a cunoscut Abrudul și cît de sărac a rămas.

În anul 1975 am făcut cîteva fotografii în piața centrală a orașului. Era toamna, spre prînz și nu se vedea picior de om.

O parte din cetățenii care auziseră cum că ar urma să se întîmple ceva prin locurile astea priveau chestiunea cu oarecare scepticism. Primarul Ștefan Vaida cunoștea el ceva de niște investiții, miner fiind, din tată în fiu, cunoștea virtutea munților metaliferi, fusese informat de faptul că urmau a fi construite în urbea lui mai multe mii de apartamente, în fine, avea destule motive să creadă într-o schimbare mare. Dar de crezut, credea cu îndoielă.

★

Inginerul Nicolae Zăvoianu, director al sectorului tehnic-producție în Combinatul minier al cuprului Roșia Poeni, privește pe fereastra biroului său și

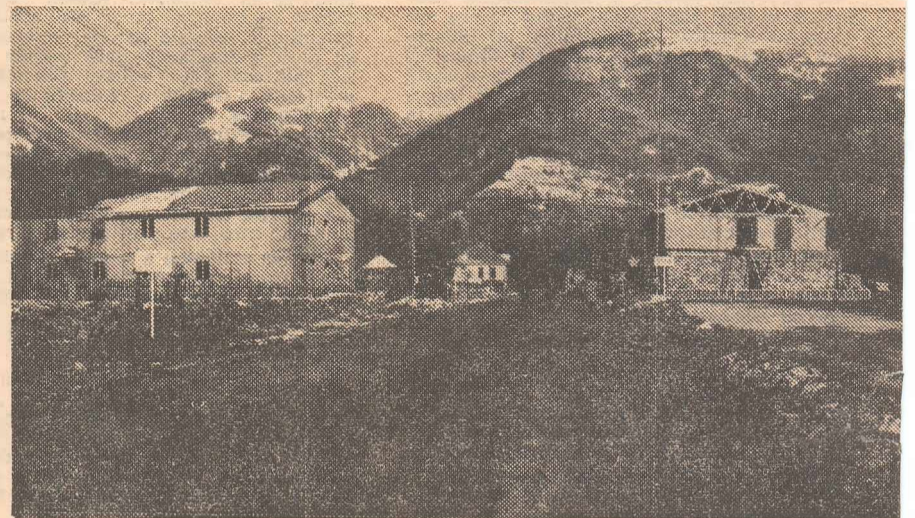
vede piața Abrudului. Clădirea în care s-au instalat de cîteva luni administrația și conducerea Combinatului a fost școală. O școală transilvană bătrînă, cu ziduri groase, reci, clădite să dureze și să vîre spaimă sacră în școlari.

De pe fereastră se vede peticul de asfalt unde înnebunesc autobuzele încercînd să afle un loc, din care, pline cu moși, să poată pleca mai departe, peste munți. Apoi Poșta, niște magazine, Primăria, hotelul și, firește, una din biserici. În navele laterale, după o dreaptă chibzuință între cele sfinte și cele pămîntești, au fost instalate o librărie, o cofetărie, un magazin cu dresuri femeiești. În dreapta, pe lîngă hotel, urcă strada Horia. În 1950, pe strada Horia trecea, în medie, o mașină pe săptămînă. Acum, frecîndu-se aproape de ziduri, obligînd oamenii să intre în curți în zilele cu gheață și polei, tunînd și zbciumînd pămîntul cu zecile lor de tone, trec zilnic sute de mașini de tot soiul.

„I-am năucit cu mașinile noastre, spune inginerul Zăvoianu. Sînt zile cînd am un sentiment confuz, de vinovăție și de speranță deodată. Văd atîtea bătrîne și atîția bătrîni care sperau să-și ducă ultimele zile în liniștea unui oraș în agonie și iată-i, ferindu-se de camioane, dormind agitat, cu hurelul motoarelor veșnic în urechi. Ei aud de colo o vorbă, de dincoace alta, dar ce se petrece cu Abrudul și cu zona aceasta nu știu. Am impresia că în sinea lor gîndesc așa: mai durează puțin și totul o să fie ca înainte”.

Pe usă intră soții Cimpeanu, din Lupșa. Vor să se angajeze, prin transfer, la Combinatul minier al cuprului. Zilnic, zeci de oameni fac cereri de angajare și cererile lor au un caracter aparte: ei specifică acolo că vor să se întoarcă acasă, că sînt moși plecați la lucru în țară, dar acum, că Apusenii lor revin la viață, vor să muncească aici. Și-au făcut un rost, și-au făcut case, în Valea Jiului, în Banat, dar îi cheamă glasul munților lor.

„Au prioritate cei din Abrud și din zonă, spune inginerul Zăvoianu. Mă uit la fiecare cerere, o citesc de două ori, văd omul și chibzuiesc. Ce începem noi aici nu e numai un șantier gigantic. E o întoarcere de țară. Tăra moților. Mă mai lupt să-mi aduc oamenii cu care am deschis alte șantiere. Nu e ușor, fiindcă de oameni buni nu se lipsește nimeni, însă tare mi-ar fi de folos frații Săcăleanu și Alexandru Nădejde. Lucrează la Sebeș și sînt moldoveni de felul lor. Moldovenii

Șantierul noii exploatare cuprifere începe, ca oricare șantier, cu cî

ăștia sînt mineri extraordinari. Robuști, cu mare poftă de muncă. Vor să se afirme. Mi-ar fi de trebuință și Mihai Nicodim, care e un as în mecanică. Nu e foreză, excavator, bulldozer pe care să nu le mesterească bine. Cînd mă mut cu totul pe un șantier nou, la oameni mă gîndesc mai întîi: aici ar fi nevoie de inginerul Ioan Ivașcu îmi zic, aici de Nicolae Pinteau, care e artificier, de Ioan Malanca, minier vestit. Și tot așa. Ca într-o gospodărie: lucruri puține, dar judecată multă”.

Intră un tînăr și Nicolae Zăvoianu îl privește fix, multă vreme, pînă ce tînărul, descumpănit, lasă privirea în jos. După ce pleacă, avînd cererea de angajare semnată, inginerul precizează: „Nu-mi plac cei care zîmbesc strîmb. Am eu o măsură la oameni și nu m-a înșelat niciodată. Să zîmbească drept, dacă au chef. Un om cu ascunzișuri e în stare să strice o echipă întregă”.

★

Aurel Sîntimbrean și Bazil Roman lucrează la o carte privind mineritul aurifer în Apuseni. Sîntimbrean este inginer șef la Exploatarea minieră Roșia Montană, iar Bazil Roman pensionar. Acesta din urmă a avut, în urmă cu niște zeci de ani, ideea de a pune pe o peliculă fotografică întreg procesul tehnologic al extragerii aurului, așa cum îl practicau căutătorii individuali, moșii aceia săraci de care se leagă versurile: munții noștri aur

poartă, noi cersim din poartă-n poartă. Fotografiiile sînt de o cruzime a acvărului cum n-am mai cunoscut-o opera fotografică a nici unui profesionist al genului de aici ori de pe ai rea. Imagini cutremurătoare în vermul lor vor mai fi existînd, dar a e vorba de serii, de tot procesul. Vădem copii gușați, crescuți cu apă bnavă, cărînd coșurile cu minereu, copii care de cînd se nasc nu știu a ceva decît piatră și piatră, vedem bătrîni ostentînd pe șaitroc ori pușci cu țevă de soc și apă rece roca fierbîntă la foc de trunchi de brîntocmai ca pe vremea cînd minere prin Roșia romanii. Nu e vorba a de o tehnologie, cît de un mod de supraviețui într-o natură unde de piatră e bogată. Paginile scrise de Sîntimbrean pînă azi se referă la bogă unică din vechime a munților auriferi Cam sfîrșindu-se aurul după două-t milenii de supt, iată că munții dau iveală, pentru folosul omului mode metale altădată ignorate. Practic, Apusenii ar trebui cernuți fir cu fir să-și dezvăluie adîncă, uriașă, necercata lor bogăție. E puțin probabil omul să le dea vreodată de capăt. Cu să-i dai unui munte de capăt?

★

Încearcă totuși să faci lucrul acesta, începînd cu anul 1970. Întreprind probe de prospecțiuni și explorări geologice Hunedoara, prin secția din Abrud. Cunoște aici cîțiva tineri ca lucrînd în condiții pe care nu

Tracia

Iubiți Tracia — nu vă uitați cum se scurge rugina de pe popoarele lumii;
— iubiți-i mijlocul mincat de istorie ca în palmă clipește Istru roșu de-a valma cu oameni și stele.

Vin cai din codri suflînd pe nări lumină amară traciilor stau drepti călări în patria lor;
nu poate să-i azvirle nimeni din șea și din lume.

Iubiți Tracia ce nu a curs din nici un poem pe pămînturi plină de vigoare sau obosită de luptă cîmpia dă roată marilor popoare,
pune în mișcare moriștile de pe morminte și le dedică suflul din toată puterea ei magnetică...

Nu se poate întoarce nimeni cu fața de la zi și de la noapte

cum nimeni nu cutează a trăi decît între ai săi ca o piatră de riu ce nu se poate desprinde niciodată de muntele tată.

Șezi

Șezi pe iarbă ca pe magneti naturali
șezi departe de hohotul orașului,
meteorit vrednic alunecînd din cer peste pietrele riului.

Șezi cît mai aproape de pămînt
în marile lui canale se ascultă viața;
se rupe timpul în zi și în noapte
și se prinde putere pentru mers.

Șezi și fierbi cu fața la aștrii străvechi
urcă soarele precum vulturul în munții Orăștiei
elemente de sprijin pentru planetă.

Pasărea în Munții Carpați

Lui Dimitrie Stelaru

Pasărea în munții Carpați adoarme
Pasărea în munții Carpați e o răstignire ciudată
pe zăpada înaltă a piscurilor
trece umbra pămîntului flămîndă.

Care de toamnă sus pe cer scîrție
vin cu calcarul alb în poală
frumoasele noastre ființe de dor.

Pasărea în Munții Carpați adoarme
acolo își clocește ouăle și gîndurile
între pini pitici sloboziți din planetă.

Scene mari de pămînt

Scene mari de pămînt cutreieră lumea
de susul și de josul universului picură sudoare
vulturii ies din carnea roză a muntelui
străfulgerați de lumina soarelui mare.

Se poate
de lumină
montat su
pus să no

Sub timp
să se apr
ei bat cu
și se intr

— Hei —
ce-o mai
— ciudat

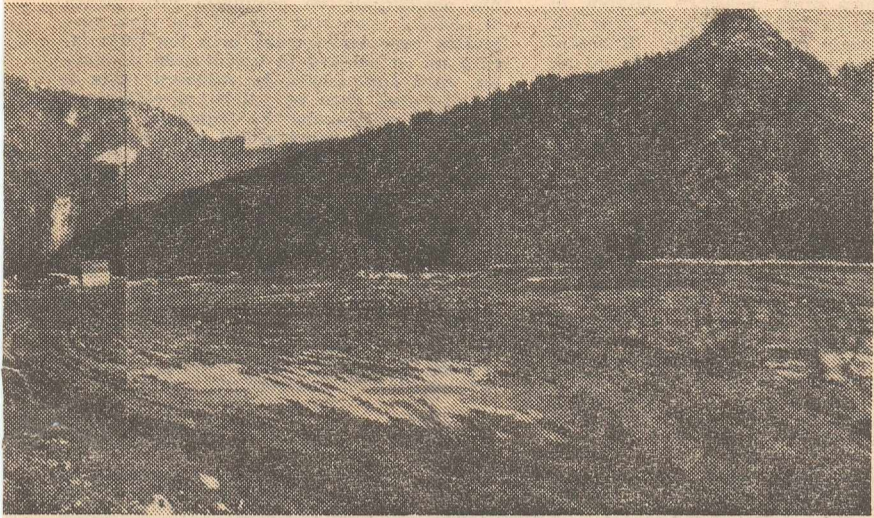
Zăpezi

Marile ză
Cu ochiur
marile ză

Visul a c
a crăpat
s-a arăta
și colindă
desface r
calcarul
și poemul
vorbind s

i începe

APĂ CUPRU!

ridicate în mare grabă, proiectate pe fundalul maiestuos al naturii

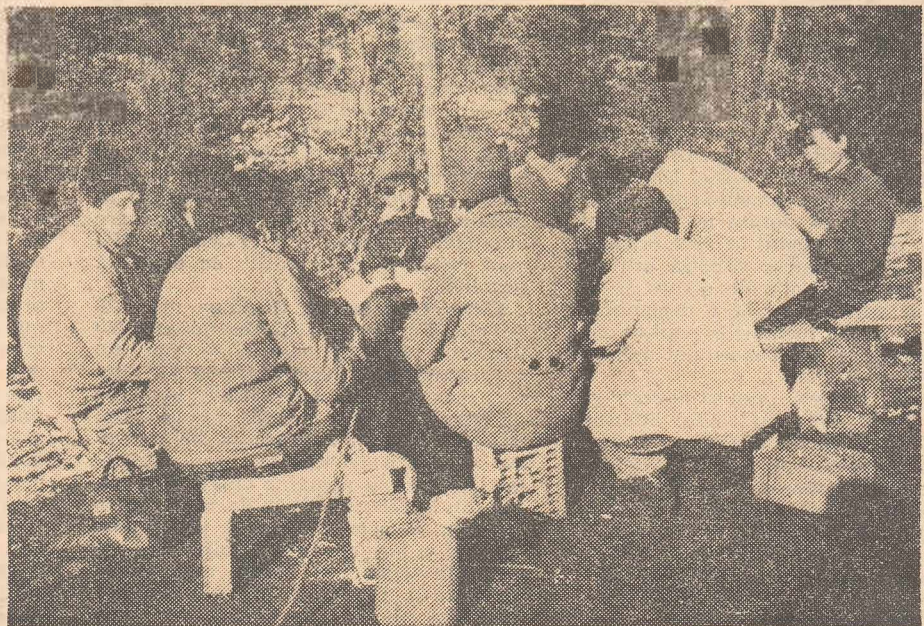
... să le numim decât „de geolog“ sunem totuși, reușesc să dea o lue de specialitate cu merite excepționale. (Să-l cunoști neapărat pe Man-mi-a zis Nicolae Zăvoianu. Băieții se formează aici or să fie niște tineri extraordinari. Eu nici nu pri-cum a putut tinerelul ăsta de nta să învețe și să știe atâtea.) Tinerii deci Aurel Manta, din județul Pra-a — căsătorit și stabilit la Abrud —, xa Lărinț Șuluțiu, din Roșia Mon-i, Tonel Alexandru Georgescu, din u, Teodor Laslău și Ioan Bughei Sălaj. Primii trei sînt geologi și neri și s-au căsătorit cu fete din ud, ceilalți sînt tehnicieni. Scriu unde vine fiecare și cum își fac ilie fiindcă e important. Cum se e, niște oameni care trag spre Abrud. adică să se stabilească aici. Cu foarte rare excepții, puțini oa-ii au mai venit să-și țină casă în ul moșilor, și asta de la război în- ce. Din Abrud mai cu seamă se a. Acum, în Abrud mai cu seamă vine. S-a dat în folosință un bloc 30 apartamente, cu destinație de a urgență, pentru beneficiar și ructor — ambii legați prin inte- excepționale de edificarea Com- tului minier al cuprului. Pînă în se vor construi cam 1 000, din cele e 3 200 apartamente planificate a idica în oraș și în zonă. Nu e vor- numai de Abrud, cum bine băgați seamă, ci de o întinsă regiune a enilor. Primarul Ștefan Vaide,

care pînă anul trecut sau, mai exact, pînă la publicarea decretului din 21 mai 1977, prin care se hotărăște realizarea impresionantă investiții miniere din Roșia Poeni, începea toate se- dințele de consiliu orașenesc avînd pe ordinea de zi grijile și succesele în- vătămîntului abrudan — fiindcă asta era, la urma urmei, toată averea ora- șului, mîntea bună a celor 1 800 de șco- larii, mai bine de o treime din popu- lație — primarul, prin urmare, abia de-și mai aduce acum aminte de che- stionile școlilor. „Să-și vadă singuri de ce-au nevoie“. Și astfel, aceste chestiuni au ajuns la punctul al doilea al discu- ților, la al treilea, la al nu știu cîtelea. Cu doi ani înaintea vîrstei pensiei, pri- marul se trezește cu niște probleme vrednice de un oraș muncitoresc cu 20—30 de mii de suflete și nu suflete oarecare, ci oameni porniți să schimbe fața locului. Cînd tinerii geologi s-au căsătorit la Abrud și și-au îndreptat privirea spre Munții Apuseni, au făcut-o pentru că știau cei dintîi de soartă bună li așteaptă pe moși. În cei șapte ani, cît au durat studiile de prospec- tare și exploatare, în anii care urmează — fiindcă lucrul geologului odată început în munții metaliferi va conti- nua ani și ani — băieții aceștia și alții asemeni lor, specialiști și muncitori, au făcut o cercetare extrem de minu- țioasă a străfundurilor munților, rea- lizînd la Roșia Poeni o rețea de galerii și foraje, la 50 și la 100 m distanță între acestea care, reprezentată în spa- țiu, ar semăna foarte bine cu structu- ra metalică — de fier beton — a unui bloc gigantic. S-a forat în rocă tare pînă la 1 200 m adîncime, lucru ce vor- bește deodată de asprimea muncii mi- nerului, de prețul sublim în strădanie și chiar sudoare omenească al fiecărui gram de metal. Risipitorii metalului, indiferent de-i fier sau cupru, toți cei care socot că o tonă mai mult sau mai puțin nu contează, ar putea să știe că nu contează numai tona dar și gra- mul, că o bogăție trebuie cu alît mai mult păstrată, chibzuită, cîntărită, cu cît este ori pare a fi mai mare. Cînd vezi bara de piatră scoasă prin foraj din buricele muntelui, cînd îi simți în mînă rotunjimea și greutatea, cînd rea- lizezi că lucrul acela vine din cea mai adîncă adîncime și că prețul cunoaș- terii este o enormă cantitate de mun- că, auzi munții icnind la greu impre- ună cu omul.

Abrudul, înainte de a se fi terminat șoseaua asfaltată care-l străbate și de a se fi realizat un orar complex al curselor I.T.A., se slujea în principal de „mocăniță“. Trenul pe linie îngu- stă făcea cinci-șase ceasuri bune pînă la drumurile mari ale țării, arătîndu-i turistului o lume blajină, negrăbită, o lume de carte poștală, unde era mai convenabil să fii turist decît localnic.

Acum, mașini și camioane grele stră- bat în goană cele cîteva drumuri care vin spre Abrud și pleacă din el, „mo- cănița“ are abia cîteva călători, cîți se nimeresc prin apropiere-i, urmînd ca în curînd să transporte numai măr- furi. Aici, la Abrud, prima problemă a constructorilor a fost aceea de a nu strica orașul. E drept să spunem că și voinde ei n-ar fi reușit să procedeze altfel, deoarece autocamioanele super- grele, care urmează a intra curînd în lucru, nici nu se pot strecura pe uli- țele subțiri ale acestui orașel pașnic și parcă buimac de tot ce se petrece cu el. E în lucru o șosea ocolitoare de cîteva kilometri și, cu excepția cîtorva locuri, unde demolările sînt absolut necesare, orașul își va păstra pecetea lui de tîrg al aurului. Într-o margine începe construcția blocurilor de locuin- țe, de toate dotările acestora va bene- ficia și urbea veche. Pentru femeile minerilor se construiesc trei filaturi, la Abrud, la Baia de Arieș și la Cîm- peni, barajul în lucru la Cîmpeni-Mi- hăiești — fiindcă mineritul se face cu apă multă — cu milioanele de tone de rocă și pămînt dislocate de lu- cru unor oameni care căutau de mun- că de la o zi la alta. Orașul Abrud este alimentat cu un izvor de apă potabilă — în folosință încă de pe vremea ro- manilor — care abia de ține cîteva sute de case. E în lucru o conductă care va aduce apă de la 20 km depăr- tare, din masivul Vulcan. De fapt, a- cum, la cîteva luni după ce a fost pusă pe vechea școală firma Combinatului minier al cuprului Roșia Poeni și s-a turnat în pardoseala nouă tradiționala urare a minerilor „Noroc bun!“ — pu- tem spune că ne găsim în pragul mar- rii schimbări. Se deschid drumuri, în cîteva puncte din regiune s-a trecut la faza „organizare de șantier“, Tru- stul de construcții montaj minier își organizează munca după tipicul bun vădit în alte mari investiții de am- ploare. E marea pregătire pentru pri- mărirea anului 1978, cînd va avea loc, efectiv, schimbarea.

La punctul Mișca, unde se ridică în grabă barăcile constructorilor, fotogra- fiez clipa de răgaz a unui grup de muncitori care, chiar în mijlocul unui drum, acum prea puțin bătut, au pus masa pe niște lăzi și mîncîncă tăcut pită și slănă trecută prin flacăra. Pă- mîntul în jurul lor e răscolit de ro- țile grele ale mașinilor și utilajelor, cele cîteva barăci abia ridicate de ei se proiectează modest pe munții mari din jur, parcă apăsați de greutatea minereurilor adunate în pîntece. Bufetul turistic, așezat pito- resc lîngă străvechea minăstire Mișca,

Pur și simplu un prinz pe șantier (Fotografiile autorului)

și-a sporit vînzarea în ultimele două luni de cîteva ori, pe drum se mai văd încă țărani și, mai ales, țărânci bătri- ne, pline de dăsași. Camioane butu- cănoase cară uriașe cantități de mate- riale și cei cîteva muncitori mîncîncă tîhnit, ca și cum prînzul lor modest e singurul fapt important pe lume în clipele acelea. Și poate chiar așa și este, fiindcă tot ce se întîmplă acum în Apuseni e ca să le fie traiul întreg și așezat, să fie pita mai proaspătă și slana mai aleasă cu carne și legume. Trecem pe lîngă grupul de muncitori și Nicolae Zăvoianu zice „bună ziua“ și „poftă bună“. Mai e cu noi și conta- bilul șef Ovanez Ghinea, de asemenea om cu numeroase șantiere „la activ“. Urmează a primi transferul de la Deva în cîteva zile, dar a venit să cunoască, pe cît posibil mai devreme, munca de aici. Cei doi, Zăvoianu și Ghinea Ova- nez, sînt de cîteva ceasuri împreună, acesta e unul din nenumăratele dru- muri ale zilei, vor minca poate spre seară, poate noaptea, mîncare gătită de ei, de bărbați. Se gîndesc să se stabilească definitiv în Abrud, Zăvoia- nu are niște planuri anume cu familia sa, spune că Deva nu mai e curată ca odinioară, că dimineața găsește pe ma- șină un strat de cenușă gros și că trebuie să se retragă în Apuseni cu toții. Deocamdată, conducerea e răz- lețită, directorul general Agop Agopi- an face drumuri multe în Capitală, cu treburile mari ale investiției, drumuri destule sînt și spre Alba Iulia, unde Comitetul județean Alba al P.C.R. are toată ziua ușile deschise la probleme- le Combinatului minier, ziua e lungă și plină de drumuri.

„Ieri, spune inginerul Zăvoianu, am venit de la București și am trecut pe acasă, prin Deva, să-mi văd soția și copiii. S-au obișnuit cu felul meu de viață, ne înțelegem bine, știu cu toții că muncim nu cît ni se cere, ci cît trebuie. Așa a fost și la Sebeș — de unde am plecat spre Abrud — așa va mai fi și în alte părți, după ce ne vom în- cheia treaba aici. Radu al meu are 11 ani, iar Cristina 6. I-am sărutat, i-am întrebat ce lecții au și ne-am luat ră- mas bun. Ca mine sînt atîția. Cîteva ani de relativă stabilitate a vieții de familie și iarăși drumurile, șantierele, oamenii noi, grijile noi. Mă întreb se- rios, din ce în ce mai serios, și nu găsesc un răspuns mulțumitor: ce-i face oare pe niște oameni, care cîștigă mai bine în locul pe care-l părăsesc decît în locul cel nou unde se duc, să-și lase rostul așezat și s-o ia de la capăt? Cînd am venit aici și am vă- zut, comparativ cu alte locuri, ce ră- masă în urmă e zona, am simțit în mine o durere și m-am gîndit că nu sînt împăcat dacă nu se schimbă fața pămîntului, ca să trăiască și moșul viața pe care o merită. Ca mine simt toți. În cîteva ani, regiunea va avea zece mii de muncitori industriali, va avea drumuri bune, o aprovizionare ritmică și îndestulătoare și orașul A- brud va fi cu adevărat oraș“.

TUDOR OCTAVIAN ■

riului secet pe dinăuntru
rile unui cazan uriaș
șelor și în muguri
ă pentru aștri.

e cald și umblă forța lăuntrică
citorii somnoroși de pe riuri
stîlpii de flacăra
nii la aruncatul pietrelor în cer.

de pămînt sînt legătura
re mașini și abur cu pămîntii
ătură de sînge cu fluturii.

ecă pe lumină
magma albă
lesc vederile planetei.

ările omenești
se intră în soare
mătorilor tineri
riurile subterane;
somnul adînc
tă la față
se face mai pur
lor intîlnii.

VALERIU BARGĂU ■

Paradisul pietonilor

Decembrie. Dimineață aspră. Ger tare. Cer senin. Zgomotele pașilor pe trotuare se aud ca împuscăturile. Aerul are rezonanță de pian deschis și dezacordat. Lămuzinele alunecă pe asfaltul acoperit cu o peliculă subțire de gheață și derapează ușor la fiecare mișcare de volan. La fiecare frână bruscă sau accelerare nervoasă. Un bărbat în vîrstă traversează — în diagonală — Calea Victoriei, aproape de biserică Albă, spre strada Nufierilor. Ușor girbovit și absent, trăgînd după sine o plasă. Mașinile alunecă împrejurul lui ca peștii pe fundul apelor, îl ocolesc, îl protejează. Contravenientul de dimineață e un om bintuit de insomnii, un pensionar cuprins de febra cumpărăturilor de dimineață, care vrea să se simtă util dincolo de zeci de ani de muncă, alergînd după carne, după roșii, după ardei, după portocale, banane sau după piine proaspătă. Se numește Lazăr Alfred și a scăpat, de data aceasta, printr-o minune de la un accident. „Vă rog să mă iertați. E prima oară cînd traversez prin loc interzis”.

La fel se întîmplă și cu Filofteia Grigore care aleargă prin mijlocul Căii Victoriei în papuci și în halat albastru cu nasturi săriți, învelită într-o maramă subțire ca să cumpere țigări Carpați pentru „domnii directori” de la „reparații”. Care „reparații”, tovarășă? Parcă dumneavoastră nu știți... că întotdeauna se găsește ceva de reparat pe lumea asta. După buletin, Filofteia Grigore locuiește pe Șos. Giurgiului, e căsătorită și are 5 copii. Sigur că se găsește mereu ceva de reparat pe lumea asta, dar o viață de om aruncată în stradă, printre mașini care circulă în sens unic, la ora exactă a condicilor de prezență în instituții și în instituite, poate fi de nereparat. Și Filofteia Grigore, admonestată de organele de ordine, își continuă drumul pe trecerea marcată de pietoni, alergînd într-un suflet după țigările lui „domnii directori”. Încă o victimă a „datoriei” înțelese pe ușa din dos.

Pe bulevardul Gheorghe Gheorghiu Dej, în apropiere de intersecția cu strada Hasdeu, doi bărbați eleganți traversează ștrengărește, ca niște elevi de liceu puși pe pozne, prin loc nemarcat, printre lămuzine, autocare O.N.T. și troleibuze superlong, spre chioscul unde se vind mititei. E adevărat că mirosul puternic de condimente și de muștar răscolește abisurile sucurilor gastrice, pe deasupra tuturor norilor de gaze țigări prin țevile de eșapament și cei doi, Constantin Rădoi din strada Roșia Montană și Călin Arion din strada V. A. Urechia, n-au re-

zistat tentației. Dar de aici și pînă la acest plonjon pe bulevard, printre „fiarele” dezlanțuite cu mii de cai putere și cu cilindri numărați în centimetri cubi, gata oricînd la o corrida singeroasă, e un drum care trece prin rațiune și în orice caz marcat cu linii albe, ca să bată la ochi, pentru o traversare permisă, sigură și civilizată, de pe o parte pe alta a străzii. Nu de pe o parte pe alta a vieții! E colosal cit de ușor, cit de stupid riscă unii oameni să interzică cursul vieții lor, printr-un loc unde mașinile circulă cu 60 de kilometri pe oră și unde o frînă, oricît de violentă, își face efectul pînă la 36 metri! Pentru niște mititei cu muștar, în margine de bulevard și în picioare!

Intr-una din intersecțiile de la Arcul de Triumf e liniște de amiază. Soare puternic. Închizi ochii de atîta lumină. O mașină Dacia 1300 cu numărul 9-B-7469 se apropie vertiginos de locul marcat pentru trecerea de pietoni. Pe trotuar, îndrăznind să se gîndească la traversare, un om în vîrstă. O frînă lungă și mașina galbenă oprește înaintea marcajului de trecere pentru pietoni. Conducătorul auto se apleacă ușor și-l invită pe bătrînul Radu Oprîșan, din strada Bitoliei, să traverseze. Bătrînul e uimit. Nu-i vine să creadă și are impresia că își bate joc cineva de el. Totuși, pentru că gestul de polițete al omului de la volan se repetă, Radu Oprîșan coboară de pe trotuar și trece ușor, schiopătînd, girbovit, prin fața mașinii, scoțîndu-și pălăria din cap, aplecîndu-se în semn de mulțumire, de omagiu și se îndreaptă iluminat spre parcul Herăstrău. Omul din Dacia 1300 galbenă apasă pe accelerator și continuă drumul pe Șoseaua Kiseleff. Iată fotografia la minut a unuia din rarele gesturi de polițete comise pe partea carosabilă a vieții!

Trec bulevardul Mărășești, înotînd printre autovehicule, un bătrîn și o bătrînă. Fac cîțiva pași, se reîntorc, cînd se reîntorc îi șterge o mașină în viteză; înaintea ei, aproape orbește și altă mașină îi ocolește în ultimul moment. Tresar. Intră în derută. Nu-și vorbește dar se scapă din mină și se prind iar, strîns, unul de celălalt. Fac din nou cîțiva pași spre mijlocul străzii. Îi dezechilibrează o mașină a salvării care alunecă în vacarmul sirenei. Bătrînii dau să se întorc. E prea tîrziu. Prin spatele lor trece vînd o coloană de autoturisme. Cîțiva pietoni s-au adunat pe marginea bordurii și-i privesc cu inima strînsă. Dar nimeni nu îndrăznește să alerge printre mașini ca să-i ajute să traverseze, chiar și printr-un loc interzis! „De la o vîrstă, spune

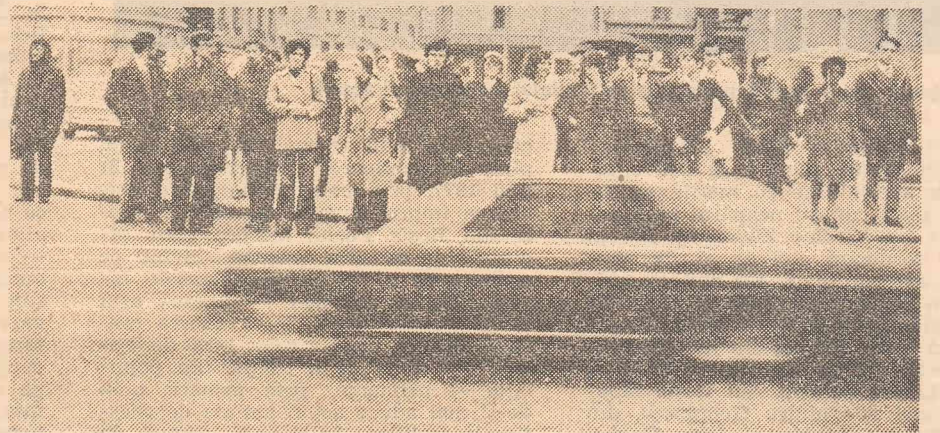
cineva, e greu să traversezi pînă și strada”. Bătrînul ridică în sîrșit bastonul. Dar se dezechilibrează și e gata să alunece sub roțile unui „Fiat” care claxonază. Bătrînă îl ajută să-și mențină echilibrul. Cînd ridică privirile spre stradă, bătrînul nu mai are ochelari. Atunci, femeia se apleacă și pipăie caldarimul. Îi cade însă plasa cu roșii și cartofii din mină. În cîteva clipe roșiile și cartofii se rostogolesc printre roțile mașinilor. Cineva trece cu mașina pe lingă bordură și le strigă violent: „Moartea vă caută pe-acasă și voi umblați pe străzi!” „D-apoi, ne caută și ne tot caută dar s-a făcut de nu știu de cite ori pînă acum că nu ne găsește”. Un elev se apropie de bătrîni și le întinde ochelarii spartii. Ei se numesc Valeria și Avram Pop, domiciliu la strada Sebastian și sînt invitați la prînz la unul din copiii lor. „Cîți copii aveți?” „Opt”. „Și n-a venit nici unul să vă conducă pînă acasă?” „D-apoi, ei sînt ocupați, au alte treburi”. „Cîți ani aveți?” Femeia răspunde: 81. Bătrînul răspunde: 84. Sînt întrebați: De ce nu traversați pe locul marcat pentru trecere de pietoni? Amîndoi declară că nu vîd și nu aud bine. Bătrînul e aproape orb, iar femeia are un timpan spart! Ce poți să le faci? Toată lumea ridică din umeri și pleacă mai departe. S-ar fi putut produce ușor un accident. Cei 8 copii ai bătrînilor Valeria și Avram Pop s-ar fi putut trezi dintr-o dată fără părinți. Sînt oameni care de la o anumită vîrstă încolo nu mai pot merge singuri pe stradă, în plină iarnă, infirmi și neputincioși. Trebuie ajutați. Și cine să-i ajute dacă nu chiar propriii lor copii?

În intersecția complicată din piața Kogălniceanu, microbuzul 34-B-8986 circulînd pe banda 1 surprinde și accidentează mortal o femeie care traversează din spre strada Plevnei, prin loc nemarcat

pentru pietoni. Victima accidentului rămîne deocamdată neidentificată „neavînd nici un act asupra ei”. Procesul verbal completat la fața locului consemnează următoarele semnalmente: înălțime 1,48 metri, vîrstă aproximativ 50-55 de ani, părul negru, îmbrăcată cu un palton cu guler de blană gălbuie”. În timp ce pe șoseaua Olteniței un bărbat în stare avansată de ebrietate se culcă pur și simplu în mijlocul drumului, încercînd să tragă un somn și este lovit mortal de un autobuz încărcat de pasageri. Două secvențe care vorbesc de la sine despre dimensiunea tragică a nerespectării regulilor elementare de circulație pentru pietoni.

Iată numai cîteva din delicturile cotidiene ale pietonilor pe partea carosabilă a vieții. Prin amabilitatea serviciului circulației din cadrul Inspectoratului miliției municipiului București aflăm că 62 la sută din accidentele de circulație înregistrate în ultimul timp sînt comise din vina pietonilor care traversează prin loc interzis, care nu se asigură la traversarea drumului, care traversează la culoarea roșie a semaforului, care se cațără și călătoresc pe scara mijloacelor de transport în comun, care consumă alcool și circulă pe străzi în stare de ebrietate. Publicăm aceste rînduri ca un avertisment posibil pentru toți cei care știu că dintr-un obicei mai mult sau mai puțin frecvent încalcă regulile elementare de circulație, pentru a-și sporii atenția și pentru a se comporta pe stradă în mod civilizată. Tutozur ne place mersul pe jos, mișcarea în aer liber, dar libertatea aceasta de a circula într-un oraș de proporții Bucureștiului impune totuși niște legi care trebuie respectate, indiferent de urgența problemelor și preocupărilor zilnice.

A. DOHOTARU ■

De la paradis la infern nu e decît un pas, grăbit uneori, ca în secvența de față surprinsă de Elena Ghera

Pentru cei certați cu munca, Brașovul nu este un oraș primitiv

Brașovul este, fără doar și poate, unul dintre acele orașe care, din punct de vedere industrial sau turistic, exercită o permanentă atracție pentru oamenii de toate vîrstele și categoriile. Zilnic vin și pleacă din Brașov sute și chiar mii de oameni. Printre cei veniți să-și facă un rost în viață, prin muncă cinstită, sau printre cei veniți să-și încarce sufletul cu inegalabila frumusețe a munților, se amestecă, nu de puține ori, și oameni fără nici un căpătîi, certați cu cele mai elementare norme de conviețuire socială, tineri sau vîrstnici alunecați pe panta unei vieți ușurate, capabili să comită oricînd acte antisociale, amenințînd și poluînd viața acestui oraș al muncii și al turismului.

În urmă cu cîteva zile, în pragul deschiderii sezonului de iarnă, i-am însoțit în munca lor de prevenire, depistare și combatere a unor astfel de indivizi pe căpitani Mihai Efta, Nicolae Neagu, pe locotenenții majori Nicolae Jitaru și Ion Ghita din cadrul Inspectoratului județean de miliție. Dar, înainte de a transcrie constatările noastre, se cuvine să notăm un amănunt revelator pentru modul în care organele de miliție stăpînesc situația într-un oraș cu un trafic atît de divers și de intens: în cursul zilei de 6 decembrie, pe străzile și în localurile publice ale Brașovului nu a fost consemnat nici un eveniment antisocial.

Revenind asupra „cunostințelor” pe care ni le-a prilejuit raidul amintit, realizat cu cei patru ofițeri ai Inspectoratului județean de miliție, vom aminti pe: Elena Barna, 19 ani, din comuna Bodești, județul Neamț. Încălțată cu un fel de soșoni, fără ciorapi, îmbrăcată cu o fustă de stambă, o bluză subțire și cu un fel de haină care aducea la pîndesiu de primăvară. E. B. aterizase, în urmă cu o zi, în Brașov cu un autocamion, mai exact spus cu un sofer care a cules-o din Roman. Nu avea asupra ei nici un fel de act, după cum nici bani. Claudia Petronela Pirtac, 14

ani și jumătate, trăind în concubinaj de peste un an de zile cu Mihai Pluteanu, amîndoi din Iași, a fost surprinsă furind dintr-o alimentară cu auto-servire. Este elevă, la seral, a Școlii generale nr. 5 din Iași, dar nu știe numele nici unui profesor. N-au avut șansa de-a sta în Brașov mai mult de o zi și o noapte.

Ana Mihai din comuna Tilișca, județul Sibiu, își face veacul de bună vreme prin Brașov. De cîtă vreme? De vreo doi ani. Am găsit-o în Poiana Brașov, cu concubinul său, Gigi Biscoveanu, casier la discoteca TELEFERIC. Locuiesc împreună la MONTANA, netulburată de nimeni, deși țînăra cu pasiuni meridionale și cu nostalgii alpine nu lucrează nicăieri și n-are viză de flotant. Au, în schimb, deja un copil. Se numește Corado Cezar Biscoveanu. Îi cresc bunicii dinspre tată, iar mămica lui — preocupată doar de silueta și de prezența ei prin localuri — dorește să-i schimbe numele în Darie. Cît despre crai-tălicul casier, singurul lucru „limpede” pe care ni l-a putut spune în legătură cu acest mod de însurătoare montană îl transcriem întocmai: „NU cred că este chiar atît de negativă problema”.

Elena Gîjoaie din Cîmpina are 28 de ani și n-are viză de flotant. Nu lucrează. Nu știe nici ea — sau nu se grăbește să mărturisească — din ce trăiește. Stă în Brașov, la Ion Chiriac, pe strada Lungă, nr. 24. Altă pasare călătoare ademenită de periferia morală a frumosului oraș... Aceleași periferii îi aparține și Florin Cristea din Săcele, un tînar de 19 ani, condamnat de curînd pentru parazitism, scandal și alte asemenea „bijuterii” ale cărții de vizită. Pînă acum mai mult a furat decît a muncit. Și nu se poate spune că nu i s-a oferit posibilitatea de a trăi și de a munci onest, respectabil. A avut însă mereu prietenii care l-au atras numai spre rele. Ne spune, printre altele, că are „niște părinți for-

midabili”. Numai că tatăl său mai plătește încă și acum de pe urma unui furt de 40 000 de lei, pentru care fiul a și executat penultimă sa condamnare. Fiindcă, mai înainte ca tatăl să fi achitat suma respectivă, Florin se și decise din nou pentru o viață necinstită. Numai să muncească se decide greu. „Poate mi-ar place să muncesc ceva...” ne-a spus, ca într-un dialog profund, mai mult cu sine însuși, despre această lume din care cel mai mult îi plac caii — pe care nu o dată îi lua la plimbare din grajdurile stăpînitorilor, în niște galopuri nebune, ca să-i abandoneze aiurea — și despre această viață în care, la urma urmei, a furat destul.

Gheorghe Nedelcu, zis Jumară, este de aceeași vîrstă. A fost condamnat de mai multe ori pentru furturi. Din păcate, se pare că cea mai puternică influență asupra lui a avut-o un frate mai mare — infractor recidivist. În iarnă trecută G. N. a fost ajutat să se încadreze într-o muncă cinstită. Nu și-a abandonat însă vechile apucături. De altfel, numai faptul că la vîrsta lui apucăturile rele au devenit deja vechi este pe cît de grăitor, pe atît de dramatic. Zilnic își găsea „de lucru” numai prin cafenele și localuri. Așa a ajuns la o nouă condamnare.

Rosvita Herbert, 20 de ani, din comuna Hărman, condamnată pentru prostituție, grațiată în vara acestui an, nu vrea cu nici un chip să se încadreze în cîmpul muncii. Împreună cu o veche prietenă, Ioana Șerban, din comuna Redea, județul Olt, a fost surprinsă în compania unor cetățeni străini. Afirmă cu un aer îndobitocit că îi vine greu să muncească. Elisabeta Bako, din Sighișoara, a poposit doar două zile în Brașov. A fost depistată, dar, adusă la sediul miliției, în stare de ebrietate fiind, a început să injure și să vorbească urît, încercînd să intimideze prin nebunie simulată. Organele de miliție din Sighișoara au confirmat telefonic că E.B. este fără ocupație, practic prostituția și simulează nebunia. Vom insista însă cu prezentarea mai pe larg a numelui Gheorghe Teslaru, 30 de ani, cu domiciliul stabil în Brașov. Băiat prezentabil, Teslaru suferă, după cum chiar el mărturisește, de patima barbutului. Fost conductor de tren, apoi revizor contabil în cadrul regiona-

lei C.F.R.-Brașov, delapidază suma de 20 000 de lei pentru a-i juca la barbut. Condamnat la doi ani și 8 luni de închisoare, este eliberat în 13 octombrie 1976, cu exact 6 zile înainte de aniversarea a 7 ani de la căsătoria sa cu Rozalia Teslaru, împreună cu care are o fetiță de 6 ani. A încercat să muncească în cîteva întreprinderi dar s-a lăsat prăgubaș, adică din nou a căzut în patima barbutului, împrumutîndu-se de 9 500 de lei de la cei doi frați ai săi, vînzîndu-și verigheta și amanetînd-o pe cea a soției. Pentru a face rost de bani, a vîndut numitului Victor Delcea haină de blană a soției cu suma de 1 500 lei, urmînd să o răscumpere cu suma de 2 200 de lei, ceea ce înseamnă că plătea o camătă de 700 de lei. Gh. Teslaru a fost surprins în data de 3 decembrie cînd de la Gheorghe Anghel, zis Croitoru, și Fanea Drăgan, montator la „Tractorul”, a ridicat suma de 500 lei, plus un ghiul de aur, plus un ceas de mină. „Barbutul, avea să ni se destăinuie Gheorghe Teslaru, a ajuns o adevărată escrocherie (oare, după părerea sa, barbutul a fost vreo dată un joc cinstit? — n.n.). Au apărut zaruri cu magnetită cu care „măcaraua” (operația prin care un naiv începe să fie curățat după ce în prealabil a fost incurajat) este asigurată sută la sută. O pereche de zaruri cu magnetită costă pînă la 4 000 de lei. A apărut, dar eu încă nu am văzut, chiar și o macara electronică fabricată la Iași, o adevărată minune tehnică (!!!) prin care zarurile, falsificate, sînt comandate de la distanță. O astfel de macara se spune că ar costa cam 100 000 de lei”. Pentru știrea eventualilor viitori naivi, sau victime ale „măcaralei” să anunțăm că marii barbugii ai Brașovului sînt, pe lingă Teslaru, Adrian Linaru și Mihai Moașă.

Adăugînd acestor nume alte cîteva 10 sau 15 persoane care au fost surprinse de-a lungul a două zile exact în clipa în care comiteau diverse infracțiuni, am putea încheia aceste succinte însemnări cu concluzia că, pentru oamenii certați cu munca și cu morala societății noastre, Brașovul — vestit prin ospitalitatea localnicilor — nu este cituși de puțin un oraș primitiv.

VICTOR NIȚA ■
DORIN GHERGHINESCU ■

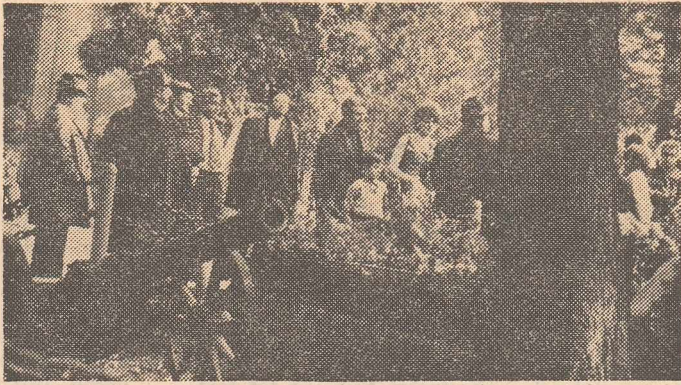
Ne numim **Nagy Ioan** și **Pil-der Heinrich** și lucrăm la întreprinderea de sticlărie și faianță din Sighișoara. Am absolvit un curs de calificare de patru luni în meseria de instalatori de încălziri centrale și instalații sanitare, la București, la Centrul de pregătire a cadrelor din Șoseaua Olteniței numărul 194, în perioada 1 noiembrie 1975 — 1 martie 1976 și respectiv 1 martie 1976 — 1 iulie 1976. De atunci a trecut peste un an și jumătate și noi nu am primit încă diploma de calificare, cu toate insistențele noastre, cu toate intervențiile făcute de întreprinderea în care lucrăm.

În ziua de 20 iunie 1975, un delegat al Cooperativei „Solidaritatea” din Gura Humorului, județul Suceava, mi-a primit câteva fotografii pentru a le mări și a face din ele tablouri color. În luna următoare am primit o scrisoare prin care mi s-a cerut să plătesc suma de 110 lei către secția FOTOMARIT-COLOR a cooperativei amintite. În 1976 expediez trei scrisori pentru a le aminti să-mi trimită lucrarea promisă, dar nu primesc nici un răspuns. În iunie a.c., reclam situația la conducerea cooperativei și, în sfârșit, pe 11 iulie primesc ultimul răspuns: „cele reclamate sînt reale și lucrătorii secției foto-mărit au fost criticați pentru acest aspect; s-a planificat pentru perioada 15—30 iulie executarea tabloului dv. și expedierea lui. Vă cerem scuze pentru întârziere”. Și cu scuzele astea am rămas pînă în ziua de astăzi! Înțeleg, secția a fost criticată de către conducere, dar conducerea cooperativei de către cine va fi criticată? (**Constantin Mireanu, Moinești, Bacău**)

Sînt unul dintre cei 200 de cîștigători ai concursului „Memoria Independenței”. Acest lucru se poate vedea în revista „Magazin istoric” din august a.c., unde scrie clar că am primit premiul al VII-lea. Eram foarte bucuros că sînt și eu printre acești fericiți, dar fericiții mi-a fost spulberată întrucît pînă în prezent încă n-am intrat în posesia premiului. În „Magazin istoric” se arată: cei ce nu pot să se deplaseze la București, vor primi prin poșta obiectele care constituie premiul. Nu le-am primit. (**Vasile Turcanu, Drăgășani, jud. Vilcea**)

Am cumpărat la data de 16 iulie a.c. o măsuță de la unitatea de mărfuri industriale nr. 60 Vulcan, Hunedoara. După dezambalarea ei la domiciliu, am constatat mai multe defecțiuni de ordin estetic și de calitate a materialului. Încercînd s-o schimb, mi s-a răspuns că la unitate acest gen de măsuțe s-a epuizat și că trebuie să mă adresez fabricii. M-am adresat întreprinderii de prelucrare a lemnului din Caracal, de unde mi s-a răspuns, printr-o adresă din septembrie, să restituie măsuța prin coletărie, urmînd să primesc alta, bună. M-am conformat. Deși am mai revenit în același sens, pînă astăzi nu am primit nimic. (**George Valea, strada Oituz, bloc 10, ap. nr. 12, Petroșani**)

Mă numesc **Chintescu Florea** și sînt profesor la Liceul de mecanică Piatra Olt. În primele zile din septembrie am fost supus unor analize medicale pentru completarea fișei periodice de sănătate în vederea începerii noului an școlar. Una dintre probe — recoltare de sînge pentru RBW — am realizat-o la circa sanitară a comunei Piatra. Cum în 1973 suferisem de hepatită epidemică, fiind internat atunci la Spitalul de boli contagioase Colentina, am informat asupra acestui fapt (era obligația mea) și am fost supus analizei cu instrumentarul special pentru foștii bolnavi de icter infecțios. La sfîrșitul lui octombrie am fost internat la Spitalul de boli infecțioase Slatina, cu diagnosticul hepatită virală acută, „virus de seringă”. În ultimii ani acesta a fost singurul contact cu seringa și nici intervenții stomatologice n-am avut. Consecința: spitalizare îndelungată, concediu medical de foarte lungă durată și o periculoasă tendință de cronicizare a bolii, cu un șir de urmări dintre cele mai neplăcute. Originea bolii mele se află astfel în respectarea cu totul formală a dispoziției de a avea instrumentar special pentru bolnavii de hepatită, dar fără să știe, unii, că rațiunea de existență a acestuia este de a fi sterilizat

De la Brad mai sus, către inima Apusenilor, într-un loc dăruit de natură cu priveliști incintătoare, se află Tebea, nume cu ecou în inima fiecărui român. Aici, în dulcele peisaj colinar care incintă ochiul și desfată sufletul, odihnesc Avram Iancu și alți conducători ai Revoluției de la 1848 din Ardeal, frunțași ai luptei românilor pentru recunoașterea și dobîndirea drepturilor lor naționale.

În condiții aparte datorită rezistenței virusului, nu de a-i recontamina pe foștii bolnavi. Sînt conștient că evenimentul relatat nu e cu totul excepțional, că „se mai întîmplă”, dar tocmai de aceea asupra lui trebuie atrasă în mod serios atenția, fiindcă este posibil să nu se mai întîmple, dacă se pune doza de conștiință profesională inerentă unei meserii născute din grija pentru om. Oricum, Direcția sanitară a județului Olt, centrele antiepidemice de pe lângă Policlinica teritorială ar trebui să se intereseze de cauzele care au determinat numărul mare de îmbolnăviri de hepatită epidemică în comuna Piatra Olt în acest an, cauze care nu par a fi tocmai străine de practici de felul celor amintite. Și un **multumesc**, din inimă, minunatului colectiv condus de medicul primar dr. Iuliu Postolache de la Spitalul de boli infecțioase Slatina, exemplu de dăruire și înaltă conștiință profesională. Se poate și așa!

Primim din partea Întreprinderii „Electronica” București: Din analiza celor semnalate în articolul „Lipsa pieselor de schimb” apărut în numărul 45 al revistei „Flacăra”, a rezultat că baremul de piese contractat cu U.J.C.M. Iași a fost livrat la zi. Constituie într-adevăr o problemă de moment aprovizionarea și livrarea tubului electronic P.C.L. 86. La data de 22 noiembrie o delegație a Întreprinderii „Electronica” a analizat la U.J.C.M. Iași cu cooperativa „Prestajunea” situațiile semnalate în articol, încheind un acord cu măsuri operative de prevenire a repetării acestora. Suplimentar s-a dispus reprezentanților tehnice județene onorarea cererilor întemiate de piese de schimb, chiar dacă acestea depășesc baremul contractat cu U.J.C.M.-urile. Solicităm sprijinul U.J.C.M.-urilor în urmărirea folosirii pieselor de schimb destinate întreținerii televizoarelor în termen de garanție, printr-o repartizare judicioasă a acestora în cadrul cooperativei subordonate. Așigurăm pe această cale conducerile cooperativei că valorificăm permanent informațiile privind calitatea, că am luat și vom lua măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a calității produselor noastre.

Întîmpinăm o serie de greutăți în ceea ce privește deplasarea noastră de acasă, adică din orașul Bacău, la serviciu, în comuna Filipești. Aceste greutăți vin din partea tovarășului Gheorghe Colac, șofer pe mașina Gheorghe Gheorghiu-Dej-Iași, cu plecarea din Bacău la ora 6.50. Acesta refuză să ne primească în mașină pe baza abonamentelor emise de Autobaza Bacău, motivînd că ele nu sînt valabile deoarece nu sînt emise de Autobaza Gheorghe Gheorghiu-Dej, de care aparține mașina respectivă. Acest tovarăș a pretins ca pe abonament să fie trecut numărul cursei respective, lucru refuzat de Autogara Bacău, întrucît acesteia, se vede, îi este greu să vireze contravaloarea abonamentelor la Autogara Gheorghe Gheorghiu-Dej. Astfel, datorită neînțelegerilor dintre cele două instituții sîntem nevoiți să plătim alți bani pentru biletele de călătorie, abonamentele pe care le avem neajutîndu-ne la nimic. (Semnează, în numele unui grup, **Dumitriu Sever-Ovidiu, Bacău**)

nale, pentru croirea unei lumi mai drepte, așa cum ideile luminate ale timpului o întrezăreau. Este, aici, unul dintre sanctuarele patriei. Despre care știe să vorbească, în cuvinte simple, profunde, înlăcrimate, cel care în fotografia alăturată se vede al doilea, în stînga: un bătrîn de 77 de ani, Tănase Dragoș, țaran din Tebea. (**Nicolae Tokacek, București**)

Strada noastră, strada Cilindrului, a fost pînă nu demult liniștită și curată. Spunem a fost, deoarece de la o vreme cetățeanii Rada Hașu, care locuiește la numărul 25, i-a schimbat aspectul destul de mult. Deși a fost amendată de cîteva ori din cauza mizeriei, continuă să-și țină în continuare curtea și locul din fața casei foarte murdare. Aduce zilnic de șapte-opt ori din piața Ghencea sau din coșurile de gunoi tot felul de resturi, toate legumele și fructele care sînt aruncate la gunoii de țărani sau de vinzătorii de la aprozar. Aduce, de asemenea, oaase și carne pe care cine știe de unde le culege, hrînînd cu ele o armată întreagă de pisici și de ciini. Noi, vecinii care o cunoaștem, ne ferim a trece prin fața acestei case datorită mirosului greu pe care numai acum frigul îl mai atenuează. Curtea este plină de tot felul de zdrențe, de cutii. Un adevărat bazar al mizeriei, o periculoasă sursă de infecții. Noi am înaintat o cerere la Inspectoratul sanitar de stat al municipiului București la data de 29 septembrie a.c. cu numărul 189, dar nu a venit nimeni pînă acum să constate că toate cele relatate coincid cu realitatea și să ia măsurile care se impun. (Semnează: **Maria Badea, Cornelia Suciu ș.a.**)

Mă numesc **Vasile Danielenco**, pensionar, domiciliat în Ploiești, strada Flamurei 2, ap. 39. Aș dori să fiu înțeles de la început că nu pentru o jumătate de scriu cit pentru fapta în sine care, oricum, rămîne dezagrabilă. Pe 31 ianuarie a.c. am cumpărat circa 20 mp faianță albă, 13 cutii a câte 66 bucăți cutia. În prima cutie pe care am deschis-o am găsit doar 63 de bucăți. M-am așezat pe numărul și în final am văzut că lipsesc exact 21 de plăci. Anunțînd la magazin această lipsă, mi s-a spus că lor le-a sosit marfa facturată la cutii a câte 66 bucăți, furnizorul fiind Întreprinderea de materiale de construcții „Cesarom” din București, de pe bulevardul Preciziei nr. 1. Am scris întreprinderii, care la 12 martie a.c. mi-a răspuns: „Ca urmare a sesizării dv. în ceea ce privește lipsa unui număr de plăci faianță în ambalaje, vă comunicăm dorința noastră de a rezolva urgent această situație nedorită. În scopul rezolvării acestei probleme vă rugăm să ne comunicați posibilitatea deplasării dv. la sediul întreprinderii noastre, iar dacă această deplasare vă este incomodă așteptăm în cel mai scurt timp apelul dv. telefonic la nr. 60 51 90, interior 167”. În cel mai scurt timp, adică imediat, m-am conformat. După o vreme am primit un telefon, să le trimit bonul. M-am conformat iar. Urmarea a fost o tăcere prelungită pînă astăzi în legătură cu acest caz foarte mărunț dar cam rusinos a cărui morală nu poate fi decît că, în bulevardul Preciziei nr. 1, ceva nu se numără chiar precis.

Primim din partea Consiliului popular al sectorului 7, București, răspunsul privind sesizarea adresată redacției de Biseceanu Stanca, prin care aceasta arăta că „a ajuns pe drumuri, fără locuință, fiind singură, fără nici o nădejde de nicăieri”. Din verificările noastre s-a stabilit că numita Biseceanu Stanca ocupă în strada Știrbei

Vodă nr. 76 într-un apartament de 3 camere, o cameră cu dependințele comune cu pensionarul Ciucă Ion. Neînțelegerile și ambițiile celor doi locatari au condus de-a lungul anilor la peste 30 de procese, pentru cele mai diverse probleme — șicane, insulte etc. Din totalul proceselor, o parte au fost cîștigate de Ciucă Ion și o parte de către Biseceanu Stanca. Cazul acestora este bine cunoscut la Judecătoria sectorului 7 și la alte instanțe. Ultimele procese au fost judecate la Tribunalul municipiului București, apoi la Tribunalul Suprem al R.S.R. Pentru a se pune capăt acestei situații, instanța, în mod justificat, a hotărît evacuarea numitei Stanca Biseceanu care ocupă o cameră, urmînd ca Ion Ciucă, avînd familia de 3 persoane, să continue a ocupa două camere și acces la dependențe, iar spațiul ce ar rămîne liber prin evacuarea numitei Biseceanu Stanca urmînd să fie repartizat unui alt cetățean. După obținerea hotărîrii de evacuare a numitei Biseceanu, Ciucă Ion refuză să mai primească pe cineva în spațiu, solicitînd extindere și pe cea de-a treia cameră. Pînă în prezent Biseceanu Stanca n-a fost evacuată, dar hotărîrea instanței va fi pusă în aplicare, urmînd ca petiționara să-și soluționeze singură situația locativă.

Mă numesc **Cristina Cioran** și locuiesc în Reșița, strada Răsăritului, bloc 1, ap. 11. Blocul nr. 1 și cele din preajmă se află într-o zonă mai înaltă a orașului. Acesta poate că este și motivul pentru care, locuind aici de vreo zece ani, nu pot spune că ne-am putut bucura și noi de apa caldă pe care IJGCL-ul ne-o incapează, integral, în fiecare lună. În decursul unei luni avem apă caldă cîteva ore. În ultima perioadă am început să avem necazuri și cu apa rece. Conducerea IJGCL-ului a întocmit un orar din care reies orele în care ar trebui să curgă apa și în apartamentele noastre, dar acest program există numai pe hîrtie, fiind respectate numai orele cînd se oprește apa. Aceste aspecte le-am sesizat forurilor în drept, dar n-am observat să se fi luat nici o măsură de îndreptare a situației.

Tribunalul județean Timiș ne comunică referitor la scrisoarea adresată redacției noastre de către Florea Capac, domiciliat în Timișoara:

Prin dispoziția nr. 729 din 15 noiembrie 1976, directorul Întreprinderii „Dermatina” Timișoara a desfăcut contractul de muncă lui Capac Florea, electrician, pentru abateri repetate în realizarea sarcinilor de serviciu. Judecătoria Timișoara a respins plîngerea făcută de către petiționar împotriva desfacerii contractului, iar acest tribunal județean a respins recursul declarat de contestatar. Conducerea întreprinderii, cînd a luat măsura desfacerii contractului, și cele două instanțe cînd au menținut-o au ținut seama de faptul că petiționarul și-a încălcat, repetat, atribuțiile de serviciu. Astfel, în trei rînduri adunarea generală i-a diminuat retribuția pentru abateri disciplinare și aport scăzut în muncă. Ulterior contestatarului i s-a pus în sarcină efectuarea defectuoasă a unei legături electrice, care a întrerupt producția la o mașină, refuzul de a efectua o lucrare la cererea maistrului de schimb plecarea de la locul unde trebuia să-și facă serviciul, absențarea de la lucru. Sancțiunile

de reducere a retribuției n-au fost contestate iar pentru celelalte abateri chiar atelierul cizme, unde lucra contestatarul, a cerut desfacerea contractului. Soluțiile date în dosar au fost verificate, la cererea petiționarului, de către Procuratura județeană Timiș, însă nu s-a propus introducerea recursului extraordinar.

Comitetul municipal de partid Birlad ne comunică referitor la scrisoarea adresată redacției revistei „Flacăra”, prin care Panțiru Ioana, a cărei casă a fost grav avariata în urma cutremurului din 4 martie, solicită o altă locuință:

Este adevărat că locuința petiționarei a fost distrusă de cutremur, însă în situația sus-numitei au fost peste 700 de familii în municipiul Birlad și cu toată străduința organelor locale nu s-au putut rezolva toate cazurile în timpul dorit de solicitanți. În septembrie a.c. însă, Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a repartizat familiei Panțiru Ioana un apartament cu 2 camere în blocul D1 din Alea Parcului nr. 2.

În municipiul Cluj-Napoca a fost ridicată statuia marelui domnitor Mihai Viteazul, statuie pe care o așteptăm de peste 50 de ani. Sculptorul Marius Butunoiu a realizat o operă de artă demnă de toată lauda, pentru care îi mulțumim. Dar de ce nimeni nu s-a învrednicit să tipărească ilustrate cu statuia marelui voievod? Ne întrebăm de ce nu s-au luat măsuri ca librăriile și chioscurile să fie aprovizionate cu ilustratele respective? (**Vasile Bolocan, Rimnicu Vilcea**)

● **Anunțăm pe cititorii noștri** care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10—13 iar luni, marți și miercuri între orele 10—17.

● **„FLACĂRA” nu ia în considerare** scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Poșta redacției

- **Elena Covalinschi** — Constanța. Vi s-a repartizat apartamentul cerut.
- **Petre Ioanițoiu** — Vinju Mare, Mehedinți. În urma împărțirii bunurilor de către părinții dv. care s-au despărțit spuneți — dar neconvîngător — că ați rămas pe drumuri. La 21 de ani. Mai spuneți că urmați o școală pentru o meserie frumoasă, statul creîndu-vă posibilitatea de a nu avea nici un fel de griji materiale, fiindcă vă dă bursă, cazare etc. Toate drumurile, în viață, vă sînt deschise, așadar.
- **Mariana Sopaltă** — Lipănești, Prahova. Evident, vecinii dv. n-aveau voie să taie, de capul lor, salcimi și pomi fructiferi în plin rod.
- **Ilie Doniga** — comuna Tirnava, Sibiu. Scrisoare neclară. Reveniți.
- **N. Bolocan** — București. În problema relatată, că unele autoturisme parchează neregulamentar în cartierul Șoseaua Giurgiului și că poluează aerul, vă puteți adresa direct Consiliului popular al sectorului 5.
- **Ștefan Niculescu** — București. Am fost informați că, de cînd v-ați încadrat în unitatea respectivă, în aprilie anul trecut, ați făcut 22 de reclamații care au necesitat peste 200 de file privind cercetarea lor și că ați avut 13 procese la comisia de judecată (4 contestator, 7 reclamant și 2 pirit din care 10 respinse, 2 amendat și 1 în curs de judecare). Cele sesizate nu s-au adevărit nici de data aceasta. Cînd o să vă opriți?

DUMITRU CONSTANTINESCU

INTRE CLASIC SI BAROC

Goya

Insomnia rațiunii

3.

Oare numai asta urmărește acest „cel mai mare poet al singelui”? Doar faptul că printre răni și coșmare surzenic lui e mai suportabilă? Vrea să-și repete că există pe lume dureri mai teribile decât suferința lui? Vrea să meargă pînă la capătul infernului numai pentru a-și găsi consolarea? Și, de fapt, nu se sinchisește de dezastrele pe care le pictează? E surd la protestele lumii și protestează numai în numele lui? Ceea ce îl interesează este infernul altora, pentru a îndura mai ușor infernul său? Caută printre cei torturați o speranță pentru sine? Inchiziția n-are deci motive să se teamă de el, chiar dacă uneori i se pomenește numele?

Aparent, Goya pune prin cruzime totul la îndoială. În fața ochilor bestiali ai lui Saturn ne întrebăm fără voce: pentru asta am venit pe lume? Sau poate că Goya vrea în primul rînd să-și învingă frica. Și atunci caută înăuntrul ei curajul. Pictează toți monștrii pe care și-i poate imagina ca să-și aducă dovezi că nu se teme. Li desenează nu atît ca să-i biruie pe ei, ci ca să-și biruie frica de ei. El se eliberează tocmai înconjurîndu-se de toți monștrii posibili, procedînd de fapt ca și creatorii măștilor grotești din arta neagră care dau imagine duhurilor nu din pasiune pentru ceea ce e inficoșător, ci din dorința de a le exorciza, de a le face neputincioase. Nimic nu mă va mai amenința după ce mi-am arătat singur toate primejdii, pare să murmure Goya... Asta înseamnă că pentru a lupta împotriva singurătății, trebuie să vorbim despre ea? Că pentru a combate nefericirea, trebuie s-o privim în ochi? Că pentru a ne striga dragostea, trebuie să ne așezăm în mijlocul deșertului? Probabil, nu asta a vrut să ne sugereze Goya, însă **Dezastrele și Capriciile** sînt opera unui Heracles care se luptă în felul său propriu cu monștrii. Adică nu ocolindu-i, ci privindu-i în față. Adică neascultînd sfatul grecilor care ne-au învățat că nimeni nu trebuie să infrunte privirea Gorgonei dacă nu vrea să impietrescă. Abisul, spunea cam în aceeași vreme Goethe, cunoaște spaima pe care cerul le ignoră; dar nu poate ajunge la cer cine nu a străbătut pămîntul și iadul. Cu alte cuvinte, ar zice ciudatul pictor al curții regale spaniole, singura salvare este aceea de a nu evita. El înfruntă labirintul adus parcă de El Greco din Creta și un Minotaur care nu mai e fructul dragostei dintre o regină desfrînată și un zeu, ci al somnului rațiunii.

Ca și Rembrandt, ca și Van Gogh, Goya ne va spune astfel că arta este un lucru profund serios, cu care nici un artist adevărat n-a glumit. Și că toți învingătorii din rasa lui Prometeu nu și-au obținut victoriile numai pentru ei. Goya pictează singele pentru a-l azvirli împotriva propriei sale suferințe, dar și împotriva tuturor suferințelor. Și cu cit rănile singerează mai abundent, cu cit carnea e strivită mai crud, cu atît înțelegem că acest artist n-are sufletul lui Erasm, ci, dimpotrivă, în unele privințe e contrariu său. El cere socoteală lumii și vieții pentru cruzimile lor. Ne aduce în față lucruri oribile parcă pentru a adăuga: nu vă prefăceți că nu știți. Nu, acest surd nu vrea să lupte numai împotriva singurătății sale. Scenele sale de supliciu sînt ale unui martor cutremurat, nu ale unui artist amestecat printre plutoanele de execuție. El schingiuesc pentru a protesta în numele trupului omenesc. Vrea să ne provoace oroare ca să nu ne permită să trecem indiferenți. Cruzimea lui nu are scopul să ne inficoșeze, ci să ne convingă.

Inseamnă că Goya nu-și face iluzii. El știe ce amenință lumea și omul. Și știe că Inchiziția nu pune totdeauna boneta țuguiată pe capul muribunzilor. Risul în fața unui cadavru nu face decît să ne atragă și mai mult atenția asupra cadavrului. Ca să nu mai existe nici o îndoială că acolo s-a petrecut un lucru teribil. „Nu le treziți! Somnul este adesea singura fericire a celui nenorocit”, scrie pictorul sub o stămpă care înfățișează patru ființe nenorocite dormind într-o închisoare. Dar el e primul care nu ascultă de această poruncă. De fiecare dată, Goya strigă pentru ca cei nefericiți să-și cunoască nefericirea. „Asta nu se poate privi”, scrie el sub o execuție. Dar tot el e primul care privește atent și notează toate detaliile suplicului. Goya își ccută libertatea în durere. Iși caută un drum printre fantome. Și repetă că uneori curajul nu-ți cere decît să nu refuzi să privești. Chiar dacă deocamdată nu înțelegi. Important e să nu treci mal departe fără să arunci o privire spre dezastrele războiului sau ale ciumei, spre **Execuțiile din 3 mai** sau spre **Nebunia friții**. El știe că oricînd s-ar putea recunoaște victime. Și poate chiar își caută chipul întorcînd cadavrele să le privească obrazul.

Acum putem fi siguri că omul cu fața cufundată în mîini nu doarme. Dacă întîrzie să ridice capul o face pentru a da tuturor monștrilor din el prilejul să iasă, să plutească în jurul lui, să-l amenințe, pentru a-i putea birui, înainte ca Inchiziția să-și dea seama ce se ascunde în spatele desenelor și al vorbelor.

Căci Goya a fost poate primul care a urmat îndemnul picturii sale de a căuta curajul înăuntrul friții și rațiunea înăuntrul labirintului. Nefericit din pricina suferinței sale, nu era decît un om surd. Dar aceasta l-a învățat să înțeleagă nefericirea altora și atunci i-a deschis drumul marii arte. Chiar dacă el nu judecă vicțiile, ci numai le arăta, nu cere dreptate, ci strigă, ride ca un nebun sau izbucnește într-un hohot tragic, lăsîndu-ne să tragem singuri concluziile. Pictorul ridică brațele celui împușcat în **Execuțiile din 3 mai** și-l crucifică în fața plutonului de execuție. Scrie sub o scenă de spînzurătoare: „Nu se poate ști pentru ce”. Dar, de fapt, repetă cu fiecare tablou: pentru ce? Căci Goya vrea să înțeleagă.

OCTAVIAN PALER

O ANIVERSARE SUB SEMNUL TRADIȚIEI ȘI AL FESTIVALULUI „CÎNTAREA ROMÂNIEI”

Aplauze fără flori

De data aceasta, cronică nu la un spectacol ci la spectacolul unei aniversări: 125 de ani de atestare documentară a primului teatru stabil la Brăila.

Sesiune de comunicări științifice. Profesorul brăilean Ștefan Mircescu deapănă istoria teatrului la care, nedeclarat dar evident, ține cu patimă și cultură. Se înțelege din cuvîntul dumnealui că artiști buni și spectatori buni au tot fost la Brăila, însă că, tot acolo, s-au dat de către înaintași, esențiale și triste bătălii pentru un cuprins zidit al artei teatrale. În comunicare este folosit de cinci ori verbul „a solicita”. După Iacopo Billi în 1859, după Fani Tardini—Vlădicescu în 1860, după Gheorghe Budescu în 1869, după cererea unui Comitet teatral în 1869, actrița Aneta Ștefănescu face, în 1874, o lucidă și excelentă argumentare a rostului unui teatru, dar se lovește tot de lipsa de înțelegere a primăriei. Pe de altă parte însă actorii de talent și de prestigiu care au fost Grigore Manolescu, Iancu Petrescu, Ion Niculescu, Aristizza Romanescu — impresionați de receptivitatea publicului brăilean — au hotărît, prin 1891, să se stabilească un răstimp mai îndelung acolo. Istoria teatrului din Brăila nu a fost doar o istorie a solicitărilor, ci în primul rînd o istorie a artei de calitate și a poftei de artă de calitate.

Patru spectacole într-o seară și o zi întreagă. „Don Carlos” de Friedrich Schiller, în regia lui Gheorghe Miletineanu și scenografia lui Mihail Mădescu; „A fi sau a nu fi... rude” de Emil Braghinski și Eldar Riazanov în regia lui Marius Popescu și scenografia Olimpii Damian-Ulmu; „Se adună vremeile” de Mihail Vasiliu și Remus Nastu în regia lui Marius Popescu și scenografia lui Radu Corciova; și „Recitîndu-l pe Shakespeare” de Cristian Munteanu, în regia lui Gheorghe Miletineanu și scenografia lui Radu Corciova. Concluzii: repertoriul teatrului este astfel alcătuit încît spectatorul dobindește și artă și educație și bucurie în speța veseliei; dramaturgia națională este promovată, fără a fi neglijată cea universală; se acordă încredere

debutanților și debutului (din cele patru spectacole unul a fost în premieră pe țară iar altul în premieră absolută); mai toți actorii au jucat dacă nu în toate măcar în două dintre cele patru spectacole, iar Bujor Macrin a susținut trei roluri principale într-o singură zi; spectatorii au fost cucerți, au aplaudat spontan replici de haz, dar și replici ale adevărului grav și au aplaudat, tot spontan, arta actoricească; criticii veniți din afara județului Brăila s-au arătat — deocamdată oral — entuziasmați de nivelul artistic și de viziunea inedită a spectacolului „Don Carlos”.

Regia spectacolului antractelor a fost condusă de o excelentă gazdă: actrița Ana Cristi. A muncit cu mintea și sufletul pentru organizare, a muncit mult, secretarul literar Gheorghe Lupășcu. Într-un cuvînt, oamenii colectivului Teatrului Municipal „Maria Filotti” și-au justificat și făcut sărbătoarea singuri. Prin muncă multă și de calitate, dar, nedrept și stînjitor și mîhnitor, la toate cele patru spectacole locurile rezervate oficialităților locale au rămas, cu o singură excepție, goale. Iar pe scenă n-a fost trimisă nici o floare.

Și doar oamenii acestui colectiv sînt direct folositori, direct eficienți culturii concrete la nivelul județului. Și doar oamenii acestui colectiv se luptă, asemeni înaintașilor, dar firește temporar, și cu neșansa de a nu avea casa lor; se luptă pentru menținerea flăcării de calitate a teatrului în condiții improprii (e adevărat, proiectul de refacere a clădirii teatrului a fost făcut și fondurile necesare alocate, dar lucrările încă n-au fost începute).

Dumitru Pislaru, Petre Simionescu, Nicolae Budescu, Gheorghe Moldovan, Bujor Macrin, Marilena Negru, Petre Cursaru, Jeny Dumitrescu, Gina Nicolae, Ruxandra Petru, Mihai Stoicescu, Marin Benea, Mircea Valentin, Zoe Muscan, Elena Aliu. Am încercat să înlocuiesc lipsa acelei flori pe care îmi reproșez că n-am avut-o nici simbătă, nici duminică, la Brăila, caligrafînd, cu grijă și prețuire, măcar cîteva dintre numele artiștilor Teatrului Municipal „Maria Filotti”.

Evident, de la împrumutul de 200 de galbeni refuzat, cu urmări și materiale, de Consiliul municipal al Brăilei în 1859, la încrederea, acoperită-n aur sufletesc, a unui buchet de flori în 1977, este un mare pas; pe care oficialitățile majorității județelor țării l-au depășit de mult.

NELU IONESCU

Invitație la optimism a actorilor brăileni: scenă din spectacolul cu „A fi sau a nu fi... rude”.

CRONICA FILMULUI

„Iarba verde de acasă”

Un triplu debut: prozatorul Sorin Titel (ca scenarist), regizorul Stere Gulea (aflat la primul său lung metraj artistic), operatorul Valentin Ducaru (imaginea).

Probabil că sînt mai mulți debutanți în acest film, rîndurile de față nu intenționează să-i cuprindă pe toți; aportul lor este evident: au făcut un film care, chiar fără a beneficia de momente spectaculoase, rămîne un film lucrat curat, un film contemporan, un film sincer. Ceea ce înseamnă mult.

Stere Gulea a rescris, de fapt, textul lui Titel, l-a rescris filmic, renunțînd la acele lungimi caracteristice scriitorului — și care, în proză, își

au savoarea lor aparte — a mutat acțiunea în timp, aducînd-o în chiar anii noștri, dar a păstrat în același timp două dintre calitățile de bază ale cărții lui Sorin Titel: realismul și candoarea.

Florin Zamfirescu are în acest film primul său rol principal și este extraordinar de bun acest tînăr actor, alături de Cotescu, Caramitru sau Maței, alături de Mariana Cabanov, apariție proaspătă și în același timp singulară în cinematografia română, amintind izbitor de eroina din „Love Story”.

Satul în care se petrece acțiunea filmului cu greu își mai poate păstra denumirea de sat: civilizația a pătruns aici pregnant, vechile tradiții au devenit anacronice; și totuși, satul, satul autentic, de care „ne despărțim, firese, deși cu lacrimi în ochi” — sat reprezentat, mai ales, de tatăl eroului — este prins cu talent de către Stere Gulea, finalul (excepțional!), în care tînărul profesor cosește, parcă cu furie, „iarba verde de acasă”, devenind simbolic, în straniul său amestec de prospețime și tristețe.

Remarcabilă muzica compozitorului Radu Șerban, partitură veritabil cinematografică, funcțional cinematografică, dincolo de coloratura sa armonică.

În sfîrșit, un film care ne face să așteptăm cu încredere evoluția regizorului Stere Gulea și dacă ar fi să pomenim numai secvența coborîrii tînărului din tren în haltă, întîmpinat „cu muzică” de un singur om (foarte dotat actor Radu Gheorghe, aici într-un rol episodic), nu am face decît să menționăm unul dintre momentele reușite ale filmului. Iar acestea nu sînt puține.

HORIA PĂTRAȘCU

RUBRICA MEA

Cella Delavrancea sau tinerețe fără bătrinețe

Laureată a Conservatorului din Paris, pianistă de renume european, membră în jurii internaționale, Cella Delavrancea s-a afirmat și ca nuvelistă, romancieră, memorialistă și cronicară muzicală. Distinsă cu un premiu al editurii Cultura Națională, culegerea de nuvele **Vrajă** (1946) a fost reeditată în 1967 și 1973. Cu **Mozaic în timp**, impresii, călătorii, portrete, amintiri (Editura Eminescu, 1973), autoarea și-a evidențiat încă o dată talentul de evocare lirică, prin care nu și-a dezmințit calitatea de fiică a lui Barbu Delavrancea. Surprinzătoare a fost și apariția, în 1975, în colecția „romane de dragoste” a aceleiași edituri, a cărții cu titlul **O vară ciudată**, în care uimesc senzațiile de artă și impresiile peisagistice. Deși nu sint meloman, i-am urmărit cu atenție nedeținută foiletoanele muzicale în presa bucureșteană antebelică, apărute în parte în volumul **Arpegii în ton major** (Editura muzicală a Uniunii compozitorilor, 1970). Incompa-

rabilă pianistă, Cella Delavrancea știe să vorbească, așa zice, ca nimeni, despre concerte și concertisti, iar citiva dintre tinerii pianisti, revelați mai anii trecuți, i-au datorat formația muzicală.

Ca eseistă a tratat, printre altele, cu competență și autoritate, despre „Tradiție și inovație în arta muzicală” (Simpozionul Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, București, 1958). Fără a fi conservatoare, Cella Delavrancea s-a pronunțat contra inovației, cu observația că un genial pianist, ca sovieticul Richter, a „inovat” nu prin abateri de la text, ci prin „adâncirea gândului autorului”, în interpretarea **Humorescei** de Schumann.

Audiindu-l pe Dinu Lipatti la **Concerto-ul în mi bemol** de Liszt, la Ateneu, când tânărul pianist n-avea decât cincisprezece ani, înaintașă l-a felicitat „cu ochii plini de lacrimi”. Atunci profesoara lui, Florica Musicescu, i-a spus: „Lacrimile astea prețuiesc pentru tine mai mult ca orice laudă”. Firește, între criteriul estetic și plinset, la lectura, audiția sau vizionarea, în variatele domenii ale artei, literatura, muzica și pictura, nu este o legătură de la criteriu la criteriu. Când însă lacrimile sînt acelea ale unui mare specialist, cu o experiență estetică îndelungată, ca aceea a Cellei Delavrancea, lacrimile sînt expresia nu numai a unei emoții de ordin afectiv, ci și de ordin estetic. Și ele mai sînt semnul, mai ales când izbucnesc la audiția unui pianist sau a unei pianiste, al unei sensibilități artistice generoase, care nu cunoaște gelozia competitivă sau orice altă formă a micimii morale. A recunoaște talentul oriunde se afirmă, a fi bucurioasă de a-l proclama **Urbi et orbi**, a fi capabilă, indiferent de vîrstă, de sacral entuziasm înaintea frumosului, este o calitate pe care Cella Delavrancea a moștenit-o de la ilustrul său părinte și de la acea delicată profesoară și directoare a Școlii Centrale din București, care a fost Maria Delavrancea.

O altă trăsătură de caracter a sărbătoritei noastre, care a împlinit cu juventute fizică și spirituală, la 29 noiembrie, frumoasa vîrstă de nouăzeci de ani, este ascuțimea spiritului critic. Unele din portretele contemporanilor, ca acela al lui Mateiu I. Caragiale, din **Mozaic în timp**, sînt magistrale. I.L. Caragiale a admirat-o nu numai pentru marele ei talent de pianistă, dar și pentru inteligența ei superioară. Să fi bănuțit oare că în fiica cea mare a lui Barbu Delavrancea se ascunde și simburile talentului literar? Nu m-ar mira!

ȘERBAN CIOCULESCU ■

O carte avertisment

„Prima carte, ultima carte”

de Cătălin Bursaci

Prima carte, ultima carte este un document zguduitor despre trecerea unui tânăr prin această lume. Cei care au întocmit cartea (apărută la Editura „Albatros”) au avut curajul să scoată de sub tipar un volum neobișnuit care ne propune un sever examen de conștiință în legătură cu multe probleme pe care

le scăpăm din vedere. Viața lui Cătălin Bursaci, întreruptă de o boală la 18 ani, este reconstituită din o sumedenie de mărturii, ca și în volumele **par lui mame**: bilete, scrisori, pagini de jurnal, proiecte de scenarii, poezii, povestiri, transcrierea unor benzi de magnetofon, desene etc. Ele întocmesc o radiografie a conștiinței unui reprezentant din tinăra generație. Cătălin Bursaci n-a fost un Arthur Rimbaud care să uimească printr-o operă excepțională, deși paginile sale dovedesc un indiscutabil talent literar și dragoste de cultură. El era la curent cu filme ale unor remarcabili regizori, cunoscuse poezia modernă (versurile, sale atestă, printre altele, influența lui Apollinaire, Sandburg, Nichita Stănescu), avea criterii estetice („Poeziile, în perioada noastră, au nevoie de verb”). Dar a-i analiza producțiile literare în sine nu dezvăluie mare lucru din valoarea cărții. Trebuie cercetat întregul volum și nu cutare poezie sau povestire cuprinsă în el. Citit astfel, el devine o profesiune de credință a unui tânăr din această epocă. Opiniile sînt exprimate de cele mai multe ori fără echivocuri, fără menajamente și nu pentru a șoca prin teribilisme, ci din dorința de a instaura o atmosferă

cu adevărat prielnică unor „discuții libere”, sincere, lipsite de protocoale fariseice. Eroul-autor al cărții se analizează fără cruțare și își analizează contemporanii cu o franchețe brutală și neliniștitoare care alungă imaginea șablon despre adolescenți, preocupați, după părerea onora, numai de școală sau de joacă. Din carte se desprinde o pledoarie pentru un tineret care să fie respectat și nu dădăcit, care să fie socotit demn să răspundă la întrebările ridicate omenirii de contemporaneitate și totodată să fie socotit capabil să afle răspunsurile la întrebările care îl frământă. Experiența lui Cătălin Bursaci atrage atenția părinților, pedagogilor, activiștilor politici că trebuie să se vegheze în permanență, în mod responsabil, la relația care se stabilește între tineri și societate. Cartea protestează nu numai împotriva bolii care i-a frînt atît de devreme viața lui Cătălin Bursaci. Ea cuprinde critici aspre la adresa familiei, a profesorilor, a tuturor aceluia care au făcut din acest băiat destinul de natură bucuriei de a trăi un înstrăinat într-o lume care își propune tocmai ca principiu de bază grija față de om. Pentru că dacă generațiilor care se ridică li se asigură condiții de viață din ce în ce mai bune asta nu înseamnă automat că problemele ei au fost rezolvate și că implicit se știe totul despre ea, ci trebuie vegheat ca tinerii să nu se simtă niște ființe rătăcite pe un tărîm cu legi al căror înțeles le scapă. De aici dorința lui Cătălin Bursaci de „discuții libere”, eliberate de canoane și fraze prefabricate și mai ales imensa lui nevoie de tandrețe. De aici și teama lui că lumea ar putea renunța la sensibilitate sub avalanșa tehnicii: „Căci așa cum apendicula a devenit un organ nefolositor, s-ar putea, cu anii, ca și sufletul să nu mai fie decît ceva fără sens, și să ne căutăm nevestele și prietenii bîgînd o fisă în calculator”.

Dar această carte are și un interes pur literar și, odată cu trecerea anilor, după ce evenimentele reale care au stat la baza acestei cărți se vor uita în bună parte și personajele dramei nu vor mai fi, acest interes va spori în detrimentul faptului senzațional de viață. În prezent, eroul cărții este mai interesant decît autorul ei. După un timp însă **Prima carte, ultima carte** va deveni un roman cu un protagonist asemănător prin nonconformismul și prin dorința lui de tandrețe celui din **De veghe în lanul de secară** al lui Salinger. El începe să ia în posesie lumea prin scris, odată cu primul bilețel stîngaci întocmit și dispare atunci cînd refuză să se mai folosească de cuvînt ca de o armă împotriva morții. Dar pînă cînd **Prima carte, ultima carte** va prezenta un interes exclusiv literar trebuie s-o înțelegem acum ca un avertisment pe care conștiințele noastre nu trebuie să se prefacă în nici un caz că nu l-au auzit.

GEORGE ARION ■

CRONICA LITERARĂ

O istorie a literaturii române contemporane

«Dicționarul» lui Marian Popa se dovedește a fi, înainte de toate, o sinteză, ținînd loc deocamdată și de istorie a literaturii române contemporane. Firește, un dicționar de scriitori nu este propriu-zis o istorie. Criticul mai ales nu poate stabili filiații și nici structuri mai largi,

integratoare. Tratarea va fi — fatal — atomizantă. Dar nu e puțin lucru să realizezi un tablou global al unei întregi literaturi, urmîrind-o pe cîteva decenii bune de existență. Lucrarea lui Marian Popa rămîne încă (la propriu) incomparabilă. Pericolul era să se piardă în detalii. Criticul știe însă că amănuntele nu constituie adevărata erudiție și, pe de altă parte, împiedică percepția întregului. După cum ne avertizează chiar el, autorul a sacrificat (fără pierderi) cantitatea. De fapt a renunțat numai la ce prisosea, uneori inclusiv la cuvinte. Redactarea a atins acum o concizie remarcabilă. Nici unul din criticii de azi n-a reușit să spună mai mult despre un scriitor în atît de puține cuvinte. Stilul lapidar înseamnă aici un nou gen critic, al ascezei aproape abstracte și al sugestiei bazate pe paradox. Ce-i drept, se instaurează în critică și un nou hermetism, dat de adîncimea comprehensivă și de jocul fascinant al contrastelor, unde cu greu se mai poate impune un control logic. Dar, ca tot ce se află la limită, acest joc seduce. «Dicționarul» ni se oferă și ca lectură pasionantă, de-a dreptul gratuită. Nici nu e nevoie să urmărești la un moment dat justetea în sine a fiecărei afirmații. Sînt posibile oricînd deformări subiective, mai ales la un critic atît de incomod ca Marian Popa. Credem însă că nu umoarea a dictat de astă dată severitatea judecății critice. E vorba mai mult de a opera cu totalizări contrastive, afirmînd și negînd în același timp, întîind fără cruțare latura cea mai vulnerabilă a scriitorului sau operei analizate.

Se înțelege că autorul a întîmpinat mari dificultăți, la alcătuire, poate mai mari decît la prima ediție. Cu atît mai meritorie este opera. În definitiv, criticul se ocupă de un obiect în mișcare, uneori numai de germeni de literatură. Cu excepția clasicilor perioadei interbelice, care după 23 August doar și-au continuat creația, nimic nu se oferă de la sine **totalizării** critice, fiindcă nimic nu este împlinit. Vom întîlni, cum e firesc, în paginile dicționarului nu portrete ci formule. Aceasta din dorința legitimă de a stabili totuși sensuri definitive, sau cel puțin durabile, în schema unei gândiri non-relativiste. Încît cheia fiecărui articol e pînă la urmă judecata de situare. Foarte rar maniera de prezentare e descriptivă ori neutră. Atunci intervine criteriul lungimii articolului: valorile sigure se bucură de un spațiu sporit. Cu toate acestea, cum sugeram și mai înainte, criticul ni se pare mai degrabă sever, reprimîndu-și nu numai entuziasmul, dar și unele afinități. Spirit eminalemente speculativ, dar cu simțul măsurii, amator totodată de construcții vaste, care să epuizeze un domeniu întreg, Marian Popa are ca nimeni altul vocația sintezei.

«Dicționarul» mai are avantajul de a fi scris de un singur autor. Oricum, întreaga lucrare ni se pare a fi rezultatul unei tenacități violente de singularitate în cîmpul criticii actuale. Acesta e într-un fel prețul originalității, asociat poate și unui sentiment acut de izolare. Criticul are motive să fie mai degrabă sceptic. Piese de rezistență din «Dicționar» rămîn în continuare scrierile din epoca interbelică: Arghezi, Blaga, Barbu, Călinescu, Bacovia, Camil Petrescu. Cel mai amplu e comentat Lucian Blaga: douăsprezece pagini. Pentru prima dată, filosofia lui Blaga nu mai este repudiată convențional, ci rezumată atît, din interior și mai ales fără prejudecăți. Poezia e văzută așa cum se cuvine „ca un complement sacerdotal al filosofiei”. Pînă acum se obișnuia să se facă apologia poetului împotriva filosofului. Și desigur multe alte capitole stîrnesc sinceră admirația și conving de buna-credință, chiar de marea iubire a criticului pentru literatura de azi, implicit atunei cînd contestă unele pretense valori.

Am văzut, dimensiunile acestei cărți nu trebuie judecate nici ele cantitativ. Ca instrument de lucru, vom aprecia poate mai mult informația pusă la dispoziție de «Dicționar». Nu odată pagina e pur și simplu aglomerată de titluri, cu referințe critice minime. Fără să fie tern și schematic, Marian Popa reușește să implice convenabil bibliografia în actual critic, îmbinînd selecția și ierarhizarea cu simpla enumerare. Poate că discuția ar trebui dusă de acum pe fiecare articol în parte. N-o vom face (deocamdată). Avem însă convingerea că **Dicționarul de literatură română contemporană** marchează o etapă importantă în critica noastră actuală.

CORNEL MORARU ■

Maria Banuş:

Semne de sfârşit*)

27 iulie 1943

Faşa, şi aşa mică, palidă, pistruiată, a Vetuţii a rămas cât un pumn. Faţa şi-a pierdut exuberanţa. Îmi ajută la treabă, în casă, dusă pe gânduri.

— Ce-i cu tine, Vetuţo? Am auzit că nu mai stai cu Mihele. De ce v-ai despărţit?

— Mi-au scris părinţii carte că amu, când a fost acasă, a făcut ce nu trebuie şi să nu mai stai cu el că nu mai vor să ştie de mine.

— Dar ce-a făcut? S-a uitat la alte fete?

— (uimită de o asemenea absurdă presupunere, iluminată de conştiinţa puterii pe care o exercită asupra lui Mihele) Cum să se uite el la alte fete? Dar ştii, noi am trimis acasă împreună douăzeci şi patru de mii de lei, ca să ne cumpere părinţii doi viţei, doi boi, cum se spune la noi în Maramureş. Şi cât i-au crescut părinţii, câtă îmbucătură le-a dat, şi amu, când a fost acasă, a vrut să-i vîndă. Căpăta optzeci de mii pe ei şi noi am dat numai douăzeci şi patru. Şi părinţii n-au vrut. Cît i-au crescut ei, cît s-au necăjit! Şi amu, vara, când lucră cu ei, auzi, să-i vîndă! Şi dacă a văzut Mihele că nu poate să-i vîndă, a vîndut vaca, în loc de boi, vacă cu lapte. I-au dat patruzeci de mii pe ea.

— Dar de ce a vrut să-i vîndă? A avut nevoie de bani?

— D'apoi n-a avut nevoie. Dar l-au încântat părinţii lui. Că de ce a trimis banii la părinţii mei? Vor să-i dea o fată care are un unchi bogat, care e frate cu măştihoia lui, că el n-are mamă şi unchiul ăla n-are copii. Şi amu părinţii mei au de lucrat pămîntu şi bagă şi oameni şi să vîndă el vaca cu lapte? Mi-au scris că dacă fac după capu meu, să nu mai vin la ei.

— Ai şi tu pămînt, nu?

— (fi sticlesc ochii) Am! Că suntem patru fraţi. Avem fiecare două pogoane de pămînt. Da bun, tare, lingă casă. Şi avem şi vii. Jumătate pogon fiecare. Facem vin şi ţuică. Avem mulţi pruni.

— Cine lucrează atîta pămînt?

— Fraţii, tata şi bagă şi oameni.

— Mulţi?

— Douăzeci pe zi să seche porumbu. La tăiat griu nu aşă mulţi, că se taie mai repede. Am o soră, de douăzeci şi patru de ani. E tare bogată. Are de la tătutu două pogoane de pămînt tare, lingă casă şi cinci pogoane, auzi, de vii de la bărbatu-său. A fost tare bogat.

— De ce zici că a fost? Ce, a murit?

— Nu. E pe front. Şi tată-său, om bătrîn, a luat altă nevastă, o babă, că lui i-a murit nevasta. Şi i-a dat babel două pogoane. Şi băiatu nu l-a mai primit la el. Că de ce el, om bătrîn, să se însoare. Amu ar vrea să vină la ei, dar nu-l lasă.

— Nu te-ai despărţit tu pentru totdeauna de Mihele. Nu cred. Dacă se face băiat de treabă, vă împăcaţi voi.

— Dacă om merge acasă şi or vrea părinţii. Aici nu mai stai cu el. I-am arătat cartea de la părinţi şi el a zis: „Nu-i bai. Dacă nu vor părinţii să stai cu mine, du-te-n p...” Nu ne-am sfădit de loc.

Duminică, 25, seara, a fost anunţată la Radio Londra demisia lui Mussolini. Noi am aflat abia de dimineaţă. Anton era la birou, făcea o comandă la telefon.

A intrat Grosu, valvirtej, cu burta lui mare, tresăltînd de bucurie. S-a repezit la Anton. I-a dat peste mină:

— Ce telefon? Ce comandă? De ce-ţi arde dumitale, domnule! Nu interesează nimic! A demisionat Mussolini! Pe mine m-a trezit un prieten la cinci dimineaţă, să-mi spună.

Valvirtej urcă şi Anton sus, să ne anunţe bomba. Ascult cu gura, literalmente, căscată. Ne sărutăm. Facem suspoziţii, pronosticuri. Fug în oraş să cumpăr gazete. Mă întorc, mai tîrziu, cu ele, acasă. Intru în bucătărie unde mama trebaluleşte. Ea, duş rece:

— A venit Jac, înaintea ta, sus, şi m-a informat că italienii continuă războiul alături de nemţi.

— Tu trebuie să relevi totdeauna ceea ce-i rău. Niciodată nu vezi partea bună a lucrurilor.

— Nu te supăra. Parcă eu nu vreau să fie bine? Eu, în situaţia mea, țin mai mult ca oricine să se termine totul cât mai repede.

Iarăşi o aluzie! Fierb. Tac. După amiază îl văd pe Hari şi îi povestesc. El zice:

— Maică-mea a avut o reacţie similară. Când a auzit de demisia lui Mussolini, n-a făcut nici un comentariu dar a început să se plîngă de ultimele înfrîngerii ale ruşilor.

Anton povesteşte că în birourile Nicolaescu e atmosferă de sărbătoare. Weiss, contabilul neamţ, umblă ca o curcă plouată şi taie. Rareş, de curînd devenit catolic, se înduioşează creştineşte, uman:

— Are şi Mussolini familie, săracu, e şi el om...

Seara la Viorica şi Ionel. El:

— În definitiv, a fost un gest cum altul poate nu l-ar fi făcut. Şi-a dat seama că Italia e pe pragul dezastrului şi nu s-a cramponat de putere. A părăsit-o de bunăvoie. A fost un act de curaj.

Anton:

— De bunăvoie? Act de curaj? Ce vorbeşti! Trebuia să-şi tragă un glonte în cap. Asta însemnează să tragi consecinţele actelor tale.

Zvonuri, zvonuri, zvonuri! Bucureştiul freamătă:

Şefii fasciști ar fi încercat să treacă în Elveţia şi ar fi fost opriți la graniță. Englezii n-ar voi să stea de vorbă nici cu regele Victor Emmanuel, nici cu mareșalul Badoglio. Numai cu principele moștenitor. Ei nu înțeleg să ducă tratative de pace pînă cînd cele treizeci de divizii germane nu vor fi (după unii) retrase, (după alții) nimicite.

Vie activitate diplomatică la Vatican. Mașina papei e oprită de mulțimea care manifestă pentru pace și vociferează.

La Palermo, cînd au intrat englezii, entuziasm. Femeile li se aruncă în brațe. Preoții catolici li binecuvîntau de pe estrade. Soldații împărțeau alimente populației.

Colonelul B.:

— Noi, românii, în definitiv, suntem bucuroși. Tot spunea Mussolini că suntem țigani, că am fost sclavi ai românilor și tot ne-a luat Ardealul.

Așa-i trebuie!

Gazetele anunță evenimentul fără comentarii. Ieri, citeva au dat o explicație mișcătoare: Ducele era bolnav în ultima vreme.

Pe stradă, ziaristul E. infatua și grav, ca totdeauna, îmi dă știri fanteziste, care nu se confirmă: Badoglio ar fi ordonat trupelor italiene din Albania, Croația și Grecia să se retragă.

Pe bulevard, doi soldați italieni îmi aruncă priviri asazine. Roșesc. Probabil, fără voie, m-am uitat, ironic sau vesel, la ei.

Nicu, în aceeași seară, zice:

— Ați observat? Nu erau deloc italieni pe străzi. I-am căutat cu lumina și n-am dat de ei.

Pal nu mai atinge pămîntul, zboară. Euforia lui are ceva infantil, maladiv. Strălucește:

— Și eu care le dădusem ca termen maxim 5 august! Bravo, băieți! Mi-au luat-o înainte.

Berlinul declară: „Germanii au primit știrea ca ceva important dar n-au manifestat nici un fel de nervozitate”. Doamna G. în vizită la mama mare, despre germani:

— Un popor ca ăsta, care a comis atîtea crime, trebuie distrus.

Mama mare:

— Oriunde există oameni buni și oameni răi.

Doamna G.:

— Maniu le-a spus ăstora: „De unde o să aveți atîtea miliarde să le dați înapoi ovreilor ce le-ați luat?”

Lea, cu gîndul la Nică, împușcat în timpul rebeliunii din 1940 și agățat în cîrligul de vite, la abator:

— Bani, bani... Vorbiți de bani. Dar copiii cine ni-i poate da înapoi?

Jac:

— S-a învățat minte englezii. N-or să mai comită greșelile din războiul trecut. N-o să le mai fie milă de ei.

Clemenceau a spus-o și atunci: „Pacea trebuie dictată din Berlin”. Acum or să facă așa ca să nu se mai poată înarma timp de două sute de ani. Nu ca în războiul trecut cînd aveau loc conferințe de dezarmare și ei se înarmau pe ascuns.

Mama:

— Păi tot pe ascuns or să se înarmeze și după războiul ăsta.

De la 1 august o să se dea și piine albă. A fost o recoltă minunată. Numai pe la noi, în jurul Bucureștilor, furtuna a culcat spicele și nu se mai poate secera cu mașini. Numai cu mîna.

6 august 1943

...Marcus povestește: cînd au văzut lucrătorii din fabrica lui prima frazelă, au luat-o în brațe, au sărutat-o și au plîns.

La toate brutăriile sunt cozi, pentru piine albă. În Timpul stă scris, într-un articol: „Oameni care niciodată n-au mîncat piine albă, acum nu mai vor să știe de neagră. Cred ei că guvernul a dat liberă piinea albă pentru toți nesătuții? Trebuie să se reglementeze regulul piinii, pînă cînd va reveni fiecare la piinea lui”.

S-a reglementat: de la cinci jumătate dimineața pînă la zece jumătate se dă numai piine neagră... Mai tîrziu, pentru cei care ies din casă spre prînz, se dă și albă.

Cîteva zile nu s-a vorbit decît despre piine. Vedeai oameni ducînd triumfători piinea albă ca pe un trofeu, cu brațul ridicat — jîmbra pentru care stătuseră la coadă ore întregi.

9 august 1943

Pe Sfinții Apostoli, vizavi de strada Emigrantului, într-o casă renovată de curînd, au fost instalați la parter prizonieri americani. S-au pus gratii la ferestre. Oameni din cartier s-au adunat în fața geamurilor. Unul, Marcovici, care știa englește, a stat de vorbă cu ei. Cereau țigări. A doua zi au fost puse obloane cu lacate.

12 august 1943

...Vetuța fură. A observat mama că lipsește o sticlă de untdelemn. Am remarcat și eu că dispar diverse mici obiecte din dulap. Continui s-o învăț carte dar fără tragere de inimă.

Refac în minte filmul de scurt metraj al vizitei-inspecție, făcută de D. V. alias Abramovici. Mi-e rusine de suspiciunile mele. Probabil că e un biet om, nevoit să facă această treabă ingrată, pentru un carnet de muncă, nu un agent provocator cum l-am bănuț eu. Suspiciunea nu îl murdărește pe el. Pe mine.

Anton: „Îmi pare rău că dau așa cu barda, dar dacă n-aș reacționa citeodată cu violență, am impresia că m-aș ramoli și eu în atmosfera asta de bătrînețe, de moleșală”.

Jac repetă, ca un papagal, tot ce s-a discutat cu cîteva clipe mai înainte, în fața lui.

La masă, mama spune: „Să mai mîncăm și fără carne. Ce tot carne, carne...”

Jac: „Să mai mîncăm și fără carne”. Eu: „Chiar despre asta s-a vorbit mai înainte”.

Jac: „De unde să știu eu? Credeam că Annie spune așa, în general, că nu vrea să mai gătească...”

Mama: „Mai vrei friptură, Jac?”

Tace. Se vorbește despre altceva.

— Parcă ziceai ceva despre friptură. Dacă mai ai o bucățică...

Nu-și termină fraza. „Mai dă-mi”, ar fi o expresie prea tare pentru el.

Ieri dimineață am căutat, împreună cu Jac, localitatea Kirov pe harta cea mare, economică, a Rusiei. Nu o găsim. Sunt trecute numai localitățile de primă importanță, din punct de vedere economic.

— Degeaba, zic, n-are rost să mai căutăm.

Îi spun de ce și e de acord cu mine. Seara, îl găsesc cu aceeași hartă întinsă pe masă. E nervos, supărat.

— Al dracului să fie. Nu găsesc nici Kirov, nici Jarzeva.

— Păi n-am stabilit împreună, de dimineață, că nu se poate găsi?...

Papă, tatăl lui Anton, scund, bine legat, păr alb, des. Stă picior peste picior și zice plin de satisfacție:

— Ce face Jac? Se ramolește pe zi ce trece...

Ride hidos. I se mișcă dantura în gură.

Anton: — Nu e nici mai ramolit, nici mai puțin ramolit ca dumneata.

— Ce-i?

Își duce mîna pîlnie la ureche.

Anton repetă ce-a spus înainte. Bătrînul ride cu poftă.

— Ehehehe! Eu nu sunt nici bătrîn, nici ramolit. Eu sunt mai așa!

Și își umflă pieptul care oricum e bombat.

— Dar în fiecare zi ești mai bătrîn decît ai fost ieri. Și Jac tot așa. Și noi toți.

Reflecția asta melancolică nu izbuțește să-l indispuie pe papă. Ride, la fel de bine dispus, în timp ce dantura îi clănțane în gură.

Dimineața, în odaia de baie. Anton se bărbierește. Eu îi citesc gazeta.

Anton: — Harkovul nu e înconjurat de tot. Dacă ar fi așa, s-ar ști. Mai au pe unde scăpa.

Apoi îmi dă explicații tehnico-militare, cu aparatul de ras și periuța de dinți:

— Întîi merg tancurile și deschid drum. Apoi se opresc, aici (la periuța de dinți de pe etajeră). Artileria începe să tragă. Dacă tancurile nu s-ar opri, ar trage în propria lor armată. După asta tancurile iar mai înaintează o bucată... (au ajuns la sticlăuța de colonie).

15 august 1943

Jac vine mereu acasă cu bancuri optimiste. Îi strălucește ochiul cu care vede. Nu așa de tare ca cel de sticlă. Dar cel care vede strălucește de speranță.

— Știi cum se vorbește prin oraș? — Pleacă neamtu cu cartela / Vin englezii cu franzela... Hi, hi, hi!

La Berlin se spune: Führerul gîndește pentru noi, Goering mîncă pentru noi, Goebbels vorbește pentru noi și noi murim pentru noi.

— Tragic banc.

— Au vrut-o. Cu mîna lor și-au făcut-o.

Vine și Anton cu bancuri de la biroul Nicolaescu:

— Știi unde e Mussolini?

— Nu. Unde?

— La Viena. E bolnav. I se face o operație.

— Dar ce are?

— I se scoate axa din spate.

— Italianii rid de nu mai pot.

— De ce?

— Îi gîdilă englezii la talpă.

23 august 1943

Alaltăieri seară, la noi, Mitran. E mobilizat. Va pleca la Cherson. Distanța dintre el și noi, pe care n-o pot umple idealurile, convingerile comune. Altă clasă, altă lume. Ne domină nu numai de la înălțimea celor 40 ani ai lui, ci și de pe piscul unei gîndiri politice cuprinzătoare, ferme și elastice. Are stofă de om de stat. Îl văd, după război, în fruntea vreunui important minister. Masiv, sportiv, miroase puternic a colonie „4711”. Ne face o trecere în revistă a principalelor evenimente. Ne vorbește de memoriul de la 10 iulie al lui I. M. și D. B. către Conducător.

...Un soldat neamț îi spune unui soldat italian: „Traditore!”

Italianul îi răspunde: „Geloso!”

Pe bulevardul Brătianu, lingă „Florăria Națională” s-a deschis, de vreo săptămîină-două, o terasă rustică, cu olane roșii, cu tencuială crem, cu firmă savuroasă: Cassata siciliană.

De 3—4 săptămîni, n-a mai plouat. E amenințat porumbul.

Localitățile balneare sunt pline de vilegiaturiști...

*) Fragmente din Sub camuflaj, Jurnal 1943—1944 (în curs de apariție la Editura Cartea Românească).

Cenaclul ca spectacol (II)

Una dintre însușirile întâmplărilor literar-artistice ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, o constituie lipsa oricărei prejudecăți în ceea ce privește genurile de artă pe care le promovează. Într-un sincretism sui-generis artelor sunt invitate să conlucreze la realizarea faptului artistic. Această însușire derivă tocmai din calitatea de bază a cenaclului — aceea de deschidere (despre care am vorbit într-un număr anterior). Ca urmare spectatorul este în permanență captat de ceea ce se petrece pe scenă, nu e lăsat să se plictisească sau să obosească — iată, printre altele, de ce sunt posibile spectacole de 8 ore ! —, e uluit, smuls din confortul cu care contemplă de obicei o reprezentare. Arta acestui secol, nemulțumită de vechile canoane, renunță la ri-

gидitatea formulelor moștenite din alte epoci și-și caută — uneori prin răsturnări de-a dreptul revoluționare — un nou statut de existență, care să-i justifice prezența într-o perioadă tumultuoasă, cu mari prefaceri de la o zi la alta. În consens cu această aspirație a oamenilor de artă de pretutindeni, membrii cenaclului Flacăra au creat un tip de spectacol imprevizibil și încorfortabil pentru public, constrins să participe în orice moment la desfășurarea lui, să adere sau să respingă ceea ce i se înfățișează, dar să nu rămână indiferent, să ia o atitudine. Un mare rol îl joacă în acest sens modul în care sunt privite artelor în cadrul noii formule. Între ele domnește o egalitate deplină, nici una nu i se recunoaște suzeranitatea asupra celorlalte ca fiind cea mai izbită modalitate de comunicare cu publicul.

Democrația care domnește între diferitele arte — și, mergând mai departe, între diferitele stiluri de interpretare —, asigură o mare diversitate întâmplărilor literar-artistice, însă nu le conferă o structură mozaicală, pestriță, ca și cum o voință arbitrară le-ar reuni. În ciuda faptului că e vorba de genuri artistice diferite, numai comoditatea noastră separându-le în categorii distincte, atunci când ele sint topite în magma unui spectacol cu o idee călăuzitoare, precisă, așa cum este vorba în cazul cenaclului Flacăra, ele nu mai creează impresia de insolit, de adunare artificială, de haos în care nu poți să descoperi nici un punct de reper. Pe scenă se perindă rind pe rind sau uneori se află în același timp interpreți de folk și pop, cântăreți de muzică populară, se recită în timp ce altcineva acompaniază la chitară, se prezintă dialoguri teatrale, se întrețin discuții savuroase cu sala sau se apelează la travesti. — numărul lui Radu Gheorghe. Instrumentele „clasice” — vioara, de pildă — se întâlnesc cu instrumentele populare — fluierul, sau cu altele „moderne” — chitarele electrice sau cu ciudata gordună a Erikai Josza, confecționată chiar de interpretă. După o poezie plină de sensibilitate urmează o alta de un umor irezistibil, după un protest împotriva războiului o pantomimă care își alungă orice neliniște. Uneori, în incinta unde se desfășoară spectacolul respectiv se organizează expoziții de pictură. Toate aceste modalități de exprimare artistică sint convocate să participe la structurarea unei reprezentări de un specific deosebit de cele obișnuite, care are ca o consecință imediată o mai largă audiență la spectator. Acest sincretism nu e, bineînțeles, o descoperire a cenaclului Flacăra, deși membrii săi au trăit descoperirea respectivă pe cont propriu. După ce perioade întregi genurile artistice au dorit să trăiască într-o independență orgolioasă, în secolul nostru sint numeroase exemple de renunțare la această izolare și la acceptarea unei conviețuiri ca la începuturile artei, care le sporește viabilitatea, le ferește de rutină. Dar ar fi nedrept să vedem în modul în care cenaclul Flacăra susține experiența sincretismului doar un reflex al unor căutări vizibile și pe alte meridiane. La fel de bine se poate socoti că ea de-

rivă din folclorul românesc în care o astfel de simbioză a diferitelor arte este frecventă. Însă nu trebuie înțeles că dacă artelor se interferează în realizarea unui spectacol granițele dintre ele se șterg și el devine ultima formulă de spectacol după care nu se va mai putea inova. Ca și științele care își întrepătrund domeniile de cercetare pentru a intra mai adinc în tainele naturii fără însă a abdica de la specificul și prestigiul lor, și această formulă nu poate fi o soluție definitivă în materie de arta spectacolului. În arta modernă nimic nu poate fi socotit definitiv, dat o dată pentru totdeauna, deoarece ea se caracterizează tocmai prin febrilitatea căutărilor, chiar dacă nu de fiecare dată ele sint incununate de succes. Însă e sigur că în arta spectacolului din România întâmplările literar-artistice ale cenaclului Flacăra au adus un suflu innoitor, proșpețime și tinerețe și printr-o nouă atitudine față de genurile artistice.

GEORGE MAREȘ

● Ultima întâmplare literar-artistică din acest an a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra,

FESTIVALUL DE IARNĂ

simbătă, 24 decembrie 1977, orele 18, la Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală.

● Biletele se găsesc la casele Teatrului Național, în fiecare zi între orele 10-20 pentru cei care se vor grăbi să nu piardă acest spectacol unic.

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dialog

Cenaclul literar „Cezar Petrescu” din Florești : E într-adevăr merituos că în cei cincisprezece ani de strădanii ați reușit să creați în localitatea dv. un focar de spiritualitate, membrii cenaclului nelimitându-și încercările doar la versurile și bucățile de proză citite la reuniunile de lucru. Faptul că vă preocupă în egală măsură activitatea cultural-artistică din întreprindere și localitate, că vă faceți totodată prin tipărituri locale ori prin ziarul județean „Flamura Prahovei” mesagerii noutăților din viața colectivității, e iarăși demn de laudă. Încă și mai important ciștig îl reprezintă ieșirea dv. în larg, cu versuri apărute în culegeri literare locale sau centrale, ultima dintre ele fiind „Arc peste timp”. Cit privește selecția de versuri trimisă, câteva poezii, precum remarcați în pagina de față, le-am și reținut, ele înscriindu-se în mod mai pregnant sub semnul autenticității. Îndeosebi această nostalgică evocare a mamei scoțind piinea de sub țest („Lingă vatra de-acasă”), chit că viziunea nu e atît de nouă, ni se pare încărcată de mai multă sinceritate și frumusețe. Trebuie spus, de altfel, că universul în care se mișcă versurile dv. e în genere literaturizant, vestit. Se face prea puțin simțit suflul trăirilor zilnice (nu în sens jurnalistic, reportericesc). Se reiau motive ultracunoscute (a se reciti în acest sens chiar compunerea „Bradul” a tovarășului Gh. Jigărea, altfel nu lipsită de unele versuri frumoase, fluente). Se pun în ritm și rimă corect considerații vagi, ușor filosofarde (la tovarășul Christian Crăciun apare mai evidentă această tentăție). Altfel, disparat, în toate scrierile trimise se întâlnesc versuri și strofe frumoase, atestînd nu numai chemarea dv. spre literatură, ci un efort creator care merită susținut. Recomandîndu-vă să vă pătrundeți mai mult de sensurile lumii în mijlocul căreia trăiți, rămînem pe recepție.

Eugeniu Nistor : Incantații bucolice, armonioase, care nu adaugă nimic nou însă unui univers de mult constituit în poezia noastră, cu toate că uneori lectura lor se face cu plăcere: De-atîta soare merele se-aprind / dacă le-atingi cu palmele se-aude / cum se coboară frunzele foșnind / înfiorînd pămînturile crude // Se strînge rodul blindelor livezi, / ca niște lămpi gutuii luminează; / își cumpănește soarele-n amiezii, / deasupra țării, fiecare rază.

Valentina Pagu : Osirdia dv. lirică se împlinește cînd și cînd într-o strofă frumoasă, memorabilă chiar (La vadul vremii dragostea se-mparte / — măr viu și roșu într-un pom răscruce / Iubirea veche buciună departe / și apă vie în străbuni se duce...) însă, în ansamblul lor, scrierile trimise, ca să parafrazăm pe un mare poet și om de cultură, rămîniște compuneri... confortabile. Nici o tentativă nu se face simțită.

Ion Chivărăoșie : E multă voluptate în versurile trimise, uneori convertită în metafore și nuclee de poezie admirabile, care parcă te îndeamnă să le rostești cu voce tare. Universul și limbajul tradițional par să vă convină cu precădere, unele tentative de raportare la cotidian (cum se întâmplă, de pildă, cu unele versuri din „Pămîntul patriei”) eșuînd la sol. Marea carență a scrierilor trimise o constituie inegalitatea lor, coexistența strofelor și versurilor pregnante, pline de proșpețime, cu locurile comune cele mai cenușii. Efortul de limpezire, de selecție, e prea puțin vizibil. Peșemne aceasta a și făcut ca, deși scrieți de vreme mai îndelungată (pseudonimul nu ne poate înșela), să nu depășiți stadiul promisiunii. Vom reproduce, de aceea, poezia „În fagure de vîi”, după părerea noastră una dintre cele mai reușite, pentru că ea este concludentă implicit pentru imperfecțiunile de care suferă încă scrisul dv.

Rodica Botez, George Nicolae Podișor : Nimic nou.

Radu Dan Arieș : E într-adevăr multă sinceritate în versurile dv., de unde și autenticitatea, cîndoarea fiorului dragostei din „Noapte de iarnă. Vorbînd”. De aceea, deocamdată, dați curs îndemnului din propriile versuri: „cînd vezi o cărare și crezi că-i a ta, / S-alergi căutînd mai la vale...”

R. Cange : Interviu trimis prezintă interese mai mult pentru istoria literară. Referirile la activitatea actuală a Salonului sint mai mult decît anemice. Adresați-l deci unei publicații de specialitate.

Ion M. Vieru : Frumoase versuri uneori; de ce însă acest refugiu într-un univers atît de împietrit (chiar și în poezia „Lui Labiș”) ?

Vasile Huțu : Nu trebuie să fiți atît de necăjit cînd aveți atîta umor. Sperăm să se bucure de el și cititorii noștri la lectura unui grupaj pe care îl vom publica într-un număr viitor. Poate proximal.

Mai trimiteți : Dan Cristian Lavric, Iași; Ion Gherghina, Belean; Adrian Alui Gheorghe, Piatra Neamț.

DEOCAMDATĂ, NU : Sergiu Lupică, Tg. Cîrbunești; Socu Valerian, Constanța; Mircea M., Cugir; C. Blandini, Iași, Artur Holm, Botosani; Iordan Grecu, Tecuci; C. O., Pitești.

NICULAE STOIAN

P.S. Cum manuserisele care ne sosesc zilnic sint din ce în ce mai multe, dialogul nostru e departe de a fi ajuns la zi. Facem această precizare îndeosebi pentru o seamă de autori pe care i-am mai remarcat și publicat, rugîndu-i să nu se impacienteze, scrierile lor urmînd a fi comentate și, în funcție de calitate, publicate în primele numere din anul viitor, an pe care îl dorim cit mai cu belșug pentru brazda de sub cîndeii a tuturor. N.S.

Lingă vatra de-acasă

Pe la chindie ridică mama țestul —
clopotul ars și afumat
din vatră
și-nlăturînd jarul trecut
cu un covrag prinde vătraiul
în miini, dar cu șorțul în brîu
ca altădată !
Piinea.
Piinea de-acasă
roșia, s-o strivești mamă,
că dor îmi e de azima din alți ani
pusă pe pat,
cu ștergarul brodat acoperită.
Nu, n-o frînge,
mai las-o să ajungă pin' la moară
și să vină,
apoi om frînge-o amîndoi, să vezi
cum aburul sufletul griului înalță.

TUDOR VLĂDOI

Desen de RALUCA GRIGORCEA

Ce scrii

Starea aceasta nu e dor, starea aceasta nu e moarte
Un izvor lingă izvor udă secetele toate
Lumea noastră începută din cupolă
Albe odoare inveșmîntează cînd iubirea o așteaptă.
Nemaipregat de ne mină, vrerea inimii oprită,
Starea de lumină blindă și durerea ostoită
Calea dreaptă-n osul frunții cercetînd izbînda rece
Sufletu'-nălțat la astre printre arbori va să plece.

CHRISTIAN CRĂCIUN

În fagure de vîi...

Mi-ar place să dorm toamna în fagure de vîi
și fetele în sat să-ntrabe des de mine
cu vremea să mă-ngroape nînsori
și albinele albastre să-și cate-n min'dulbine.

Să mă viseze luna și vinul de colind
(și fetele la horă ce bat cărări de dor)
un făt plecat în lume ca dulcele Peer Gynt
și blestemat să cadă în sară zburător.

Și lupii peste mine să-și facă derdeluș
cătîndu-și sarbăd dum la ogrăzile cu miei
și veverița, doamne, de vrea un blind culcuș
să scurme în zăpadă pin'dă de ochii mei.

S-aștept ca primăvara să stringă iarna-n uși
topîndu-mă fierbinte în mierea de brînduși
țigăncile fudule să mă adune-n coș
să-mi buchisesc norocu-n lumini de nuri frumoși...

IOAN CHIVĂRĂOȘIE

Prahova

Statornică piatră de țară
vii din belșug și istorie
cu aurul negru sfîntă povară,
cu numele vibrînd a victorie,

Vatra ta ctitorie rămîne
luminatelor frunți
spre cînstirea ființei române
pe măsura fiilor — munți,

Patriei printre fiice îi ești,
ea binecuvîntîndu-te cu răsărituri în pace,
Prahovă — tărîm de minuni românești,
toată ca un om — vrednic, înțelept și tenace.

SERGHEI BUCUR

OCHII ȘI URECHILE LUMII

Efectul Chanel

Depășind luna preparatelor culinare și intrând noi, odată cu toată lumea, în Luna cadourilor, vom da un exemplu pentru a dovedi și femeilor dar și bărbaților cât de complicate sînt azi, în univers, problemele cele mai simple.

Să luăm, de pildă, elementara chestiune a parfumului. Cotidianul canadian din Montreal, „Le Devoir” (Datoria) relatează că cercetătorii serviciului pentru studiul faunei au descoperit că celebrul parfum Chanel Nr. 5 (Cinci) e îndrăgît și apreciat nu numai de cine știm cu toții, dar și de specia patrupedă numită „canis lupus”, ciinele-lup cum i-ar zice pe lîngă o coadă a calului, specie extrem de abundentă în Canada. Foarte frumos — se va spune, foarte frumos și pentru Chanel și pentru lup. Iată o nouă mărturie a forței omului, rege, după cum se știe, al naturii și totodată o confirmare a celebrei idei formulate de Lorenz, biologul, precum că lupul nu e chiar atît de inuman pe cît e porumbelul, cu mult mai crud decît spun basmele și desenele copiilor. Un lup căruia îi place Chanelul se va recunoaște că schimbă multe ipoteze și poate chiar datele „Scufiței roșii”.

Mergînd pe această linie, oamenii de știință de la serviciul faunei canadiene au ajuns să formuleze o foarte logică ipoteză de lucru. Avînd în vedere că lupul merită umanizat, s-a admis că și vînaarea lui trebuie îmbunătățită, exact în sensul cuvîntului, adică să devină mai bună la suflet. Serviciul faunei a apreciat că, la ora actuală, oamenii omoară lupii cu mult prea multă cruzime. S-a formulat un program prin care sistemul de capcane, vînaarea, prinderea și uciderea să se facă „mult mai selectiv”. Omul poate fi lup pentru om, dar nu lup pentru lup. El trebuie să omoare lupul cu mai multă omenie. În cadrul acestui program de îmblînzire a vînaătorului, biologii canadieni au emis ipoteza că foarte bun ar fi Chanelul 5 (Cinci). Chanelul ar putea înlocui multe curse și metode barbare pentru atragerea și împușcarea lupului. Ei au verificat încă și încă o dată efectul Chanelului asupra lui canis-lupus și susțin acum sus și tare că parfumul franțuzesc trebuie introdus printre momelile cu iz mai uman. Ziarul din Montreal face o remarcă de haz aproximativ: „Rămîne de determinat cum își va putea convinge vînaătorul dulcea jumătate să-l lase a folosi un parfum atît de fin ca momeala”. Personal, cred că nu asta e problema. Așa pusă, chestiunea e prea simplă. Ea se complică serios gîndindu-ne la cum va arăta, cum va miroși și cum va viețui pădurea parfumată cu Chanel. Ecologii vor sări în sus. S-a studiat efectul Chanelului asupra procesului clorofilian, asupra brazilor, pinilor și a frunzelor de orice fel? Și mai departe, și invers: dacă parfumeriile vor începe să miroasă a pădure? Cum îi știm capricioși și exigenți, oamenii nu vor fugi din parfumerii? Ca să nu mai întreb ce se va întîmpla dacă oamenii — îmblînziiți dinspre partea capcanelor — se vor agita pentru un Chanel, influențați de blîndețea lupilor, înduioșați de omenia omului?

Ce pădure de probleme!

RADU COSAȘU ■

Mărul și ogiva

Răsfățat mai e mărul de mitologie! Dacă ar fi să dăm crezare legendelor popoarelor, fructul acesta este răspunzător pentru multe lucruri, bune sau rele, săvîrșite în istoria omenirii. Un măr, „al discordiei”, a declanșat războiul troian. Altul, „fructul oprit”, ar sta, după biblie, la temelul cunoașterii. Un al treilea măr, așezat pe creștet de copil, ar fi arătat iscusința de arcaș și stăpînirea de sine ale eroului Alpilor elvețieni, Wilhelm Tell. Căzînd din pom sub privirile lui Newton, un măr i-ar fi revelat acestuia legea gravitației. Ca să nu mai vorbim de merele cu virtuți fabuloase din grădina Hesperidelor sau de „merele de aur” culese de Prislea...

Și iată că ultimii ani ne-au pus sub ochi un nou măr: mărul comunitar. Cea mai nouă însușire a fructului de care vorbim pare a fi aceea de a ilustra grandioarea și decăderea Pieței comune agricole, întreprindere atît de zbuicumată în tribulațiile ei și atît de vulnerabilă cînd trebuie să armonizeze interesele în materie ale celor nouă state membre ale comunității economice vest-europene.

Anul trecut, bunăoară, mărul comunitar a avut un sezon prosper. Într-atîta de prosper încît, pentru a menține prețurile, „cei nouă” au decis să retragă de pe piață cam 800 000 de tone. S-a întîmplat atunci din nou o situație absurdă, proprie crizelor de supraproducție din economia capitalistă: au fost distruse fără ezitare cantități importante de mere, la fel de nonsalant cum se trecuse, în situații similare, la alimentarea cu cafea a focului din cazanele locomoti-

velor sau la deșertarea în canal a cisternelor cu lapte. Toamna aceasta, în Franța, „prea plinul” producției de conopidă a fost aruncat pur și simplu la gunoi.

Toate acestea întîmplîndu-se, o știm prea bine, într-un moment cînd în lume foametea cronică încearcă fiecare al doilea locuitor al planetei.

În 1977, mărul comunitar trece, judecînd în ansamblu, printr-o perioadă grea. Suferă mai mult din această pricină Franța și R.F.G., mai puțin alte cîteva țări membre ale Pieței comune, deloc Italia. Italia se plînge însă de altceva: a avut o producție foarte bună de mere. Și așa se face că în timp ce francezii și vest-germanii au cerut suprimarea completă a taxelor vamale la importul de mere, italienii s-au opus cu strășnicie unei asemenea măsuri. Pînă la urmă, după principul plus-minus, s-a convenit reducerea, la scara C.E.E., a taxei vamale asupra importurilor de mere de la 14 la 6 la sută. S-a considerat că, așa, toată lumea va fi măcar pe jumătate mulțumită și numai pe jumătate nemulțumită, iar mărul comunitar al anului, chiar dacă nu va fi un „măr al concordiei”, nu va mai fi măcar unul al învrăjbirii.

Ce-l așteaptă oare pe mărul Pieței comune în 1978? După un an rău, speră unii, poate un alt an bun. „An bun”, adică o producție care prisoșește „celor nouă” și din care o parte ar urma să se regăsească din nou, în baza unei decizii comune, printre banalele resturi menajere. Să facem un mic raționament: merele, cartofii, conopida s.a.m.d. se pot așadar acumula uneori, după socotința celor din Piața comună, în cantități mari, alarmant de mari, spun ei, într-atîta de mari încît trebuie distruse fără șovăire (în condițiile, o spunem iar,

cînd jumătate din planetă e infometată). Dar bombe, rachetele, submarinele nucleare și toate celelalte instrumente de distrugere ce se acumulează în arsenalele lumii s-ar părea că nu sînt defel considerate prea multe, prea primejdioase, chiar dacă sîntem cu toții de acord că, prin potențialul lor ucigaș, ar putea distruge oricînd și de multe ori, viața pe scoarta planetei. Încercînd să continuăm acest raționament (!) am putea crede că s-ar cuveni să veghem ca merele să nu prolifereze în nici un caz peste măsură, iar dacă așa ceva devine un fapt inevitabil, trebuie luate măsuri drastice, cum se și întîmplă în cazul pe care-l aducem în discuție. Cît privește însă de pildă tancarile, nu, categoric nu, aici e cu totul altă poveste, tancarile, fie ele oricît de multe, oricît de noi sau oricît de vechi, trebuie gresate cu grijă, ținute mereu în stare ireproșabilă de funcționare, nu se cade nicidecum să fie date la topit, nu se știe cînd sînt bune de ceva.

Noroc că silozurile de mere trebuie primenite sezonier, că de la un an la altul plusul nu se poate reporta. Silozurile de ogive nucleare ignoră însă datele calendaristice; dacă apar alte soiuri, mai bune, foarte bune, dar nici cele vechi nu sînt de lepădat.

Judecînd după ceea ce se decide prin diverse cancelarii diplomatice, după ceea ce se face — sau mai degrabă nu se face — în felurite foruri de negocieri, ca și după calculele celor ce fac mercurialele Pieței comune, s-ar părea că așa ar cam trebui procedat.

Nebănuite mai pot fi căile logicii, dacă de logică poate fi vorba în cele de mai sus!

CORNELIU VLAD ■

Știința pe mapamond

Ritmul biologic și activitatea umană

Inginerul Dmitri Polski, din Dușanbe, a calculat, cu ajutorul unui computer, ritmul biologic al șoferilor de pe autocamioanele care circulă în capitala R.S.S. Tadjice și a stabilit, în acest fel, „zilele critice” pentru fiecare din șoferii testați.

Potrivit unei ipoteze emise de mai mulți oameni de știință, viața omului, de la naștere pînă la moarte, nu reprezintă altceva decît o serie de cicluri de trei tipuri, care se repetă continuu: ciclul fizic, egal cu 23 de zile, ciclul emoțional, egal cu 28 de zile, și ciclul intelectual, egal cu 33 de zile. Prima jumătate a fiecărui ciclu reprezintă perioada cea mai productivă de bună dispoziție și avînt intelectual. Cea de-a doua se caracterizează prin reducerea tonusului și prin obosire rapidă. În cadrul fiecărui ciclu, la trecerea de la faza pozitivă la cea negativă apare „ziua critică”.

Pe baza calculelor realizate de Dmi-

tri Polski, șoferii din Dușanbe primese în această zi un avertisment scris și sînt datori să se concentreze la maximum la volan, pentru a evita accidente. Prin calcule s-a stabilit că 50 la sută din accidentele rutiere se produc tocmai în „zilele critice”, care diferă din punct de vedere calendaristic de la un om la altul.

Cea de-a treia formă a vieții descoperită pe Terra

Anunțarea unei informații științifice cu un caracter atît de neobișnuit a generat curiozitate în cele mai diverse medii, dorința de a afla amănunte manifestîndu-se cu deosebită insistență.

Pînă în prezent, biologii distingeau tradițional două forme de viață pe Terra, în funcție de gradul complexității metabolismului acestora: o formă primitivă, reprezentată de bacterii, și o formă superioară, din care decurg vegetalele și animalele. Cele din urmă se disting prin celule de 100 de ori mai mari decît bacteriile, dar mai ales printr-un metabolism mult mai complex, care permite funcții complicate, ca fotosinteza, respirația etc. Iată însă că un cercetător american, dr. Carl Woese,

a descoperit că ființe unicelulare anaerobe, care fuseseră anterior clasate ca bacterii, nu funcționează ca acestea. Ele asimilează bioxid de carbon, hidrogen și apă și elimină metanul într-o modalitate total diferită de cea a bacteriilor. Carl Woese crede că aceste vieți trebuie să fi apărut în primele stadii ale dezvoltării vieții pe Terra, aproximativ acum 3,5 miliarde de ani, cînd globul pămîntesc era înconjurat de o atmosferă primară constituită mai ales din bioxid de carbon. În ceea ce privește răspunsul la întrebarea dacă această formă de viață le-a precedat pe celelalte două, savantul american a declarat că nu se poate încă pronunța. Cercetătorul de la National Science Foundation consideră mai curînd că cele trei forme de viață au evoluat plecînd de la un strămoș comun, încă necunoscut. Dar, în orice caz, avem de-a face cu una din formele de viață cele mai primitive din cîte există, din cîte se cunosc.

Organismele anaerobe descoperite de Carl Woese au ajuns pînă la noi trăind într-un mediu din care oxigenul este absent: sursele termale din parcul național din Yellowstone, uzinele de reciclare a gunoaielor, fundul oceanelor și... stomacul vacilor.

● „Omul va putea să trăiască 200 de ani” afirmă revista franceză PARIS MATCH într-unul din ultimele sale numere în care este prezentat un reportaj pe această idee. Repro-

ducem două dintre fotografiile însoțind acest reportaj, reprezentîndu-i pe doi dintre cei mai vîrstnici locuitori ai planetei: Mislîmov, 172 de ani (U.R.S.S.)

— îngrijind un arbore pe care l-a plantat în urmă cu 100 de ani — și José Toledo, 140 de ani (Ecuador), lucrîndu-și grădina și la această vîrstă.

Sintem, cu toții, locuitori ai aceleiași planete.

Răspundem egal pentru viitorul ei!

Ce reprezintă lumea de astăzi, cum va evolua ea și cum va arăta în viitor? Iată o întrebare la care nu putem rămâne indiferenți, o întrebare care preocupă în mod acut deopotrivă pe omul politic, pe savantul dispunând de instrumente științifice de cercetare, dar și mai mult pe omul obișnuit, pe cetățeanul de referință al planetei. Faptul că la nivelul acestuia se constată un interes din ce în ce mai sporit pentru „faptul extern”, pentru ceea ce se întâmplă dincolo de universul său apropiat, depășește înțelesul simplei curiozități. Această reacție spontană traduce în fapt o motivație obiectivă: contemporanii noștri, opinia publică se interesează din ce în ce mai mult de ceea ce se petrece în afara spațiului concret de care sint legați istoric și geografic, politic și sentimental, nu numai din dorința de a ști, de a cunoaște pulsul evenimentelor internaționale. Ei sint preocupați de sensul în care evoluează aceste evenimente, simțind că existența noastră cotidiană resimte acest sens. Devine un fapt din ce în ce mai evident că lumea s-a schimbat în mai puțin de o jumătate de secol în resorturile sale intime. Că astăzi omenirea nu mai este, ca odinioară, limitată la un grup de țări ale căror poziții-cheie le permiteau să hotărască soarta umanității. La fel de evident este și faptul că marile mutații ce au loc pe plan internațional înclină tot mai mult balanța în favoarea forțelor păcii și progresului, exprimând hotărârea tot mai fermă a popoarelor de a-și clădi o viață liberă și dreaptă.

Tabloul extrem de dinamic al devenirii contemporane se relevă însă, la o analiză atentă, nu numai extrem de policrom, de divers, ci și extrem de complicat. Configurația politică a lumii în care trăim se definește printr-o mare complexitate, fenomene ale vieții internaționale, aparent izolate, prezintă, nu de puține ori, ramificații și conexiuni cu implicații pentru întreaga umanitate. Aceasta îndeamnă la analiză, la înțelegere și la acțiune. Conectată la istorie și la adevăr, politica externă a României socialiste, elaborată și dirijată de Partidul Comunist Român, pornește totdeauna de la realitatea concretă, acționând în lumina fenomenelor noi ce apar în lume, explorând rațiunile fundamentale care determină mersul — nu totdeauna liniar — al vieții internaționale. Dornică să răspundă aspirațiilor de veacuri ale întregii omeniri — pace, bunăstare, independență și libertate — România așază la baza conceptului despre necesitatea întronării în viața internațională a unei politici noi, de colaborare democratică reală, de egalitate, dreptate și respect reciproc, încrederea nemărginită în forța unită a popoarelor. E o viziune cu ample capacități mobilizatoare, ilustrată exemplar de Raportul prezentat de secretarul general al partidului nostru la Conferința Națională a partidului.

Evoluția mondială contemporană, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este deosebit de contradictorie. Pe arena interna-

țională contradicțiile se ascut, au loc noi regrupări în cadrul raportului de forțe, cunoaște o intensificare politica imperialistă de reimpărțire a lumii în zone de influență, de cîștigare a noi poziții dominante. Experiența istorică arată însă că ori de câte ori a fost înălțat prin forță sau presiune dreptul inalienabil al popoarelor la existență și dezvoltare independentă, această încălcare flagrantă a dus la apariția unor focare de tensiune. Se impune, de aceea, astăzi mai mult decît oricînd, o reconsiderare a raporturilor interstatale, așezarea lor democratică pe principii ferme, care să fie recunoscute și acceptate unanim. Cantitativ, omenirea se poate lăuda cu niște acumulări de bunuri, de experiență, de cunoaștere științifică. Acumulări ce aparțin istoriei umanității, dar a căror repartiție este inechilabilă, a căror utilizare contravine de multe ori — cazul grav al înarmării — tocmai intereselor popoarelor. Saltul la calitate se reclamă și în această situație, statornicirea unor relații calitativ noi între toate statele lumii constituindu-se ca singura cale viabilă pentru înfrinarea tendințelor periculoase și plasarea ireversibilă a societății umane pe orbita păcii și progresului. „Mai mult ca oricînd — se adresa secretarul general al partidului nostru de la tribuna înaltului forum al comuniștilor români — se impune întărirea solidarității și conlucrării tuturor forțelor înaintate, a tuturor popoarelor care se pronunță pentru dezvoltarea progresistă a omenirii, pentru pace și colaborare... Este necesar să crească vigilența și combativitatea tuturor acelor care se pronunță pentru o politică democratică de pace și colaborare internațională, pentru noua ordine economică bazată pe echitate și dreptate, pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forță”.

Deci, marile probleme ce stau astăzi în fața umanității cer eforturi pe măsura complexității lor. Universalizarea consultării democratice a tuturor statelor, mari sau mici, puternic industrializate sau în curs de emancipare economică, reprezintă deja o formă pe care viața însăși a validat-o. Ea se bazează tocmai pe acceptarea unei realități diverse în lumea contemporană, realitate ce constă în decalaje de dezvoltare, în contradicții, cu diferite grade de acuitate. Păreră potrivit căreia respectul dintre state, liniștea lumii în ultimă instanță, se pot întinde pe forță, pe „capacitatea de amănare” s-a dovedit a fi în repetate rânduri falimentară. O astfel de situație a degenerat în războaie, în deschiderea unor focare de tensiune, a înveninat atmosfera planetei. Nu se poate vorbi despre dezvoltare, despre egalitate, despre medierea pașnică a unor conflicte, care să țină cont de interesele fiecărei părți, acceptându-se barierele forței, superioritatea măsurată în potențial militar, eliminarea de la masa discuțiilor a unor dintre părțile direct interesate.

Evoluțiile lumii de astăzi, ce pot fi caracterizate sumar prin afirmarea largă, economică și politică, a țărilor socialiste, intensificarea luptei popoarelor din diverse zone ale Terrei pentru libertate națională, pentru dezvoltarea independentă, lichidarea sistemului colonial impun, în aceeași măsură, o redimensionare a tuturor elementelor de ordin politic, economic, tehnic, științific, cultural. Este, mai mult decît oricînd, o epocă a interdependențelor crescînde, a interacțiunii permanente, un eveniment, un fenomen, o inițiativă antrenînd urmări imediate la scara întregii planete. Iată de ce analiza fiecărui fenomen în parte, intervenția decisivă și colectivă a umanității pentru rezolvarea oricărei situații de criză trebuie să se facă avîndu-se în vedere existența acestor interdependențe, datele reale, specifice ale fiecărui caz în parte. Este un principiu de acțiune, de conduită, pe care România socialistă, Partidul Comunist Român îl așază consecvent în prima linie a activității sale internaționale. Pornind de aici, marile cauze pentru care țara noastră militează în primele rînduri ale forțelor progresiste mondiale — securitatea, dezarmarea, lichidarea subdezvoltării, instaurarea unor noi ordini economice și politice internaționale — nu reprezintă în esență altceva decît armonizarea realităților existente cu un nou tip de relații, care să le exprime cu adevărat. Deschiderea amplă realizată de politica externă românească în ultimul deceniu, participarea activă a țării noastre la dialogul politic internațional, inițiativele constructive reprezentînd tot atîtea soluții clare, viabile pentru o serie de probleme dintre cele mai diverse, în fine consecvența cu care România respectă principiile relațiilor între state dovedesc cum o țară din categoria celor „mijlocii” și în curs de dezvoltare din punct de vedere economic poate juca un rol deosebit în viața mondială. Angajarea deplină și responsabilă față de viitorul omenirii, față de aspirațiile de pace și progres ale miliardelor de locuitori ai Terrei izvorăște din conștiința datoriei pe care o avem cu toții de a face din lumea în care trăim, din lumea în care vor trăi copiii noștri și copiii copiilor noștri un pămînt fericit și prosper. Prin puterea și acțiunea unită a popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, acest lucru este posibil, această realitate visată poate deveni adevărată. Există concentrate într-o asemenea viziune gravitate și luciditate, cunoaștere științifică și realism, dar, mai presus de toate, există încrederea nestrămînută în capacitățile creatoare ale omului, umanismul autentic născut din responsabilitatea față de viitorul poporului român, față de viitorul tuturor popoarelor lumii. Stă în puterea popoarelor, acum mai mult ca niciodată, să acționeze egal, solidar, păstrîndu-și ființa proprie, pentru a da un curs ireversibil proceselor pozitive din viața internațională.

DOINA IOVANEL

Paradoxurile supervizitației

„CÎȚI PRIETENI AVEȚI?” Această-i întrebarea. Ea a reprezentat punctul culminant al unei serii bogate de interogații percutante, avînd scopul simplu de a lumina resorturile vieții intime a tinerilor studenți americani. Răspunsurile l-au consternat pe David Riesman, cunoscut sociolog, care și-a efectuat sondajul la Universitatea Harvard.

Reacția studenților pare să îndreptățească cele mai sceptice concluzii. În esență, speranțele nutrite în primii ani de școală se epuizează în ultimii ani de facultate, lăsînd loc unei poziții abulice, de acră dezamăgire. Tinerii au, în masă, senzația că se îndreaptă spre o societate care îi refuză. De aici proliferarea religiilor de minigrup sau chiar individuale, precum și disponibilitatea tinerilor de a se depune, fără rezerve, în brațele unor secte de tipul „Moon” sau „Hare Khrishna”.

Specialiștii depun, în consecință, o rivnă deschisă pentru a lansa pe piață tratamente de psihoterapie socială. Să inventeze adică pilula-fermecată, care să dea impresia noii generații că poate intra zglobeie, sărînd într-un picior, în minunata lume care de-abia îi așteaptă cu dulci capcane și bariere încîntătoare.

INSOLENȚĂ CU CHIRIE. Despre curentul „Punk” a început să se vorbească, în ultima vreme, din ce în ce mai mult și din ce în ce mai tare. Adepții și adeptele acestei noi elucu-

brații, care face ravagii în lumea occidentală, prezintă ca notă comună pofta sălbatică de a se da în spectacol, sfidînd, fără nici o reticență, bunul simț. A fi „punk” înseamnă să umbli zdrențaros, tatuat în modul cel mai grotesc cu putință și, mai presus de orice, să reușești să-i scoți din sârte, printr-o obrăznicie nedisimulată, pe oamenii rămași normali. Punk este un coctel de jeg, abjecție, gugumănie și cretinism agresiv. Sociologii occidentali s-au speriat la timpul convenit, cu vreo trei luni în urmă, cînd Punk începuse să capete proporții. Recent însă Punk s-a clasicizat, acceptînd o relație cordială și rentabilă cu societatea „tuturor posibilităților” și, de data aceasta, permeabilă la efectele provocate de propriile cauze... O firmă britanică s-a organizat, cu eleganță și tact, punînd pe roate „Rent-a-punk”. La dîneurile și seratele propitendadei celei mai sofisticate, amfitrionii pot închiria, cu ora, derbedei impertinenți, mirosînd urît și puși pe amarnice năstrușnicii. În felul acesta, spleen-ul cel mai teribil și tăcerile cele mai grele se elimină dintr-un condei...

EXPORTUL DE FANTOME. Zăngănindu-și cit se poate de strident armura, Henric al VIII-lea intră în han, încălecat pe armăsarul său favorit. Se uită sumbru în jur, îi înlemni pe cei care tocmai urmăreau un meci la televizor și, fără nici un motiv, urlă prelung, satanic. Apoi, rinjind fosfores-

cent, explodă, lent și fără țîndări, într-o pală de fum violet, cum numai fantomele reușesc în virtutea unei tehnici îndelung exersate...

Richard Inimă de Leu a fost văzut făcîndu-și unele cumpărături într-un magazin universal, iar Cromwell s-a lăsat remarcat în timp ce înfuleca vată de zahăr într-un bilci scoțian. Despre personajele care bîntuie numai noaptea și numai în vechile castele, ce să mai vorbim. Totuși, Jack Hallam, de la „Sunday Times”, a avut hulozitatea să contabilizeze fantomele care își fac, fără drept de apel, apariții repetate în Marea Britanie. El a publicat un „Who's who” în care a inventariat, în ordine alfabetică, fantomele demne de această calitate.

Ele sînt peste 500. Alte 2000 apar mai rar, nedovedind o personalitate proeminentă. Pe bază de sondaj, s-a stabilit că șase milioane de insulari au văzut cu ochii lor fantome singure sau chiar în grup. Recordul de frisoane îl dețin locuitorii unui cătun din Hampshire. Astfel, în Bramshot, 27 de fantome apar săptămînal și, culmea, pe aceleași trasee...

De partea cealaltă a Canalului Mîneci, francezii, malițioși și amatori de spaimă picante, au sugerat ca, în cadrul relațiilor intercomunitare, britanicii să includă pe listele de export, în contravalori precizate în lire, franci sau dolari, fantome istorice. Deocamdată nu s-a găsit, însă, soluția tehnică de conteinerezare a strigoilor care, oricum, nu pot accepta să-și schimbe destinul pe fondul nesigur al burselor de schimb.

RADU BUDEANU

MONDO UMANO ?

Addenda la

„Dosarul Kennedy”

La grupajul „O nouă filă la dosarul Kennedy” (compus din capitolele „Lee Harvey Oswald nu l-a putut împușca pe John F. Kennedy” și, respectiv, „Un asasinat și 33 de morți”) din Almanahul „Flacăra” — 1978, adăugăm aici două știri apărute între timp. Cea mai importantă și mai recentă dintre acestea e datată 7 decembrie a.c. cînd F.B.I. a publicat prima parte — 40 001 pagini — a dosarului său secret privind ancheta asupra asasinării lui John F. Kennedy. Potrivit agențiilor de presă primul examen al acestor 40 001 pagini ale dosarului secret arată că ele nu conțin nici un fapt nou. Totuși, ele dezvăluie că la două ore după moartea lui John Kennedy, fostul director al F.B.I. — Edgar Hoover — era deja(!) convins de vina lui Lee Harvey Oswald și l-a și averțizat imediat prin telefon pe Robert Kennedy, fratele președintelui, pe atunci ministru al justiției. Cu o totală convingere, în convorbirea telefonică, Hoover îl califica pe Oswald drept „imbecil” și „persoană cu caracter rău”.

Evident, prima parte a dosarului F.B.I. și cea de-a doua — tot 40 000 de pagini, care vor fi date publicității în ianuarie 1978 — cuprind rezultatele anchetării și reanchetării a foarte multor persoane. Stenogramele au fost „revăzute” înaintea publicării lor, operație care a dus la eliminarea unor cuvinte sau paragrafe, considerate ca secrete. Oricum, în esență, cele 80 001 pagini privind 25 000 de depoziii ale anchetei F.B.I. confirmă (contestată) concluzia a Comisiei Warren potrivit căreia „atît Oswald, singurul asasin al lui Kennedy, cît și Jack Ruby, cel ce l-a ucis pe Oswald, au acționat individual și nu făceau parte dintr-un complot”.

E, oare, înfîmplător că publicarea „Dosarului F.B.I.” are loc într-un moment în care concluzia lui — și a Comisiei Warren — e tot mai mult pusă la îndoială? Astfel, la 31 octombrie a.c., poliția new-yorkeză aresta un om pe care, la 5 noiembrie, justiția îl elibera pe cautiune. Era acuzat că voise să obțină, chiar și prin amenințări, tăcerea unuia din ultimii martori ai asasinării lui John Kennedy. Martorul se numea Marita Lorenz și a fost agentă a C.I.A. și a F.B.I. La 1 noiembrie a.c. ea declarase senatorului Robert Blakie, membru al comisiei senatoriale care a re-deschis ancheta în dosarul Kennedy în 1975, că posedă dovada că cel care voia s-o împiedice să vorbească a tras (la 22 noiembrie 1963) asupra președintelui, și se numește Frank Sturgis. Mai mult, Lorenz afirma că, cu câteva zile înaintea crimei de la Dallas, ar fi mers acolo împreună cu Frank Sturgis, Lee Harvey Oswald și alți patru tipi. Potrivit ei, cei șase aparțineau „Operațiunii 40”, un grup constituit în 1960 de C.I.A. și a cărei existență (ca și a altuia, însărcinat cu asasinat) fusese recunoscută de Sturgis, în 1975. În schimb, el a negat că s-ar fi găsit în Dallas, la data indicată de Marita Lorenz. Ca atare, justiția americană nu i-a reproșat decît că a încercat să reducă la tăcere un martor și l-a lăsat liber pentru o cautiune de 25 000 de dolari.

Firește, versiunile menționate aici nu sînt inedite. Dacă noile evoluții contravin tezei Warren + F.B.I., cînd oare se va face lumină în această tenebroasă afacere? Pînă atunci, primele 40 001 pagini ale dosarului F.B.I. sînt oferite oricui le cere în 15 pachete de cîte 28 kg fiecare și la un preț de un dolar 10 pagini iar potrivit sondajelor trei americani din patru n-au crezut niciodată în teza oficială a asasinatului.

PETRE NICOLAE

Subteranele

Avind gura aurită, încă de la începutul campionatului am prevestit echipei din Reșița un destin destul de amărit. Existau mai multe indicii care mă îndemnau spre asta: plecarea unor jucători buni de la această echipă, imposibilitatea lui Reinhardt de a mai stăpâni unsprezecele din Valea Domaniului și, în general, plictisul născut la unii membri ai echipei față de balonul rotund. Rezultatele concrete sunt că va fi foarte greu ca această echipă să mai rămână în prima Divizie. Lucrul este foarte trist pentru că n-a trecut multă vreme de când jucătorii reșițeni ocupau locuri mai răsărite și pe teren propriu erau spaima oaspeților, dar se vede treaba că există și un destin al echipelor, cum există un destin al indivizilor.

Pe locul 17 în clasament se află **Corvinul**, echipă care a ambiționat mult și cheltuit și mai mult pentru a se afla pe linia de plutire. Aici s-au adus jucători ca **Lucescu**, **Nunweiler VI** și, mai devreme, **Angelescu**, **Dumitriu IV** și alții, fără ca rezultatele să fie din cele mai bune. Se vedește încă o dată că tot sursele proprii sunt mai bune și că lipsa unor rezervoare locale duce la rezultate neplăcute. E de neimaginat că pe aceste meleaguri să nu se găsească 20 de tineri foarte buni pe care ambiția să-i facă de netrecut. Poate — conducerea echipei va cugeta la ceea ce scriu eu aici.

Paradoxală este situația **Politehnicii Iași**, după câteva sezoane bunicile și un început promițător. Nu știu ce se întâmplă în capitala Moldovei, dar e ceva putred în Danemarca! Să-și fi pierdut Oană peste noapte harul, ori vinul e mai tare decât ambiția antrenorului? Adevărul îl știu numai cei care se ocupă de formația pe care foarte mulți o simpatizăm.

C.S. Tirgoviște, cu un efectiv aproape anonim, a făcut o bună figură în prima jumătate de campionat. Publicul său entuziast cred că va reuși să salveze pe inimosii jucători care se zbat cu toată convingerea pentru supraviețuire. Oricum, aici nu este vorba de rea-credință ci, pur și simplu, de un război la care se merge cu prastia.

Locul 14 este ocupat de echipa **F.C. Bihor** unde nu se poate vorbi de lipsă de nume. Dimpotrivă, așa zice. Dar anul acesta orădenii n-au reușit să fie ei înșiși. Cauzele nu le cunoaștem, dar le bănuim. Probabil că e vorba de cotizațiile susținătorilor care au scăzut, dar asta e o chestiune care se remediază, mai ales în ultima parte a campionatului când ajunge cuțitul la os.

F.C. Constanța promitea foarte mult în toamna care a trecut. Avea un antrenor hotărât, o formație tină, cu multă ambiție, însă una e ambiția și alta e realitatea. Cu 16 puncte viața va fi foarte grea în retur, când orice catastrofă este posibilă. Să sperăm că forța lui **Antonescu** și talentul unui **Zamfir** și al celorlalți, mai necunoscuți din acest unsprezece vor salva echipa litoralului.

În sfârșit, cite ceva despre echipa din **Bacău**, aflată pe locul 10 și **F.C. Petrolul**. Băcăoanii sunt și ei în plină năpărire, jucătorii mai tineri luind locul fostelor vedete. Se muncește serios, ce-i drept. Au fost și rezultate foarte bune, dar și căderi inexplicabile. Locul 10 nu-i de disprețuit, dar numărul de puncte e încă anemic și trebuie mare băgare de seamă. Cu **Petrolul** cred că nu trebuie să avem griji. Echipa e bine strunită, bine construită și are în **Simaciu** un bun marcator. Să sperăm că și ceilalți, excluzând pe jucătorii mai bătrâni, vor arăta măiestria care se așteaptă de la ei.

Cam astea ar fi fost de spus, în mare, despre echipele din campionatul nostru. O judecată globală ne duce la concluzia că nu avem încă formații în stare să reprezinte un fotbal de calitate în afara granițelor pentru că până și liderul **A.S.A.** a dovedit în **Cupele europene** că, în deplasare, falnicii fotbaliști de pe Mureș devin niște iepurași. Celelalte echipe de la care aveam multe pretenții: **Steaua**, **Dinamo**, **Universitatea Craiova** s-au dovedit a fi în declin. Să credem că **Politehnica Timișoara** este outsider-ul care va șterge rușinea anilor trecuți? Să fim prudenți. Probabil că trebuie să mai așteptăm citva timp dacă vom începe din primăvara care urmează reconstruirea fotbalului românesc cu seriozitate, până la ivirea citorva echipe cu adevărat puternice...

EUGEN BARBU ■

Ion Dumitru

„Sint ca un om care stă pe marginea patului și vrea să scape de niște vise urite”

— Chiar așa să fie, Liță, să-ți fi trecut prin minte, după meciul cu Iugoslavia, să te lași de fotbal? ! La nici 28 de ani?

— Jur.

— Ia te uită! Te-a oprit cineva s-o faci?

— M-a oprit, în primul rînd, dragostea mea pentru fotbal. Apoi respectul pentru public, față de care am de achitat, mai ales după înfringerea cu Iugoslavia, multe datorii. M-a mai oprit teama că într-o zi, peste un an sau peste zece, fiica mea mă va trage la răspundere și mă va condamna. Firește, au mai existat și alte argumente.

— Deci nu te mai retragi?

— Nu, M-am tot gîndit, m-am tot zburciomat, apoi mi-am zis că, după zece ani de fotbal și după opt de echipă națională, în care am jucat de cincizeci și trei de ori, e păcat și e nedrept să plec pe usa din dos. Am hotărît s-o iau, în primăvară, de la capăt, dar mi se pare că încă nu m-am trezit de tot. Sint ca un om care stă pe marginea patului și vrea să scape de niște vise urite.

— Ce pat, ce vise? !

— Mi s-a întimplat mie să visez în ultima vreme două chestiuni foarte urite. Uite așa, se făcea că, la câteva zile după eșecul de la București, m-a chemat cineva la federație și m-a întrebat, nu între patru ochi, ci în fața unei comisii, pe unde am umblat în seara dinaintea meciului cu Iugoslavia. Nu umblasem, bineînțeles, nicăieri. Fusesem cu băieții la hotel, privindu-i pe Stan și Bran la televizor. Am spus ce făcuser, dar dinții au dat din cap neîncrezător și m-au avertizat că știu că în seara dinaintea meciului am fost la hotelul „Dorobanți”, unde locuiau fotbaliștii iugoslavi cu care, vezi doamne, am căzut la o înțelegere! Mi-au pus în față declarația unuia Năstase, un fel de organizator la federație, mai mare peste mesele festive și autobuzele trimise la aeroport, care scria că m-a văzut și că a stat de vorbă cu mine! Am simțit că-mi fuge pămîntul de sub picioare, nu pentru că un oarecare m-ar fi reclamat, ci pentru că pricepeam eu că oamenii aceia, cu funcții de răspundere în fotbalul românesc și în mișcarea noastră sportivă, înclinau să-l creadă pe el și să-l considere pe Dumitru hoț și vânzător. Am țipat, am plîns, apoi mi-am dat seama că trebuie să mă apăr. Am dat declarații și am căutat martori, băieții din lot cu care văzusem programul, dar nu cei de la Steaua care, mi s-a spus, ar putea ține cu mine, ci din alte echipe. Firește, lucrurile s-au lămurit repede, dar durerea a rămas, după cum și Năstase a rămas la locul lui, ca și cum nici usturoi n-ar fi mincat, nici gura nu l-ar fi mirosit.

— Asta ar fi primul vis urit?

— Da. Apoi se făcea că, înaintea partidei de campionat de la Hunedoara, m-am

Ion Dumitru, căpitanul Stelei și al reprezentativei țării: „Un dram de înțelegere în schimbul unei promisiuni”.

după antrenamentul și mi s-a adus la cunoștință că nu voi face deplasarea, căci s-ar putea să mă huiduie lumea pentru jocul slab din preliminarii, iar eu să nu rezist din punct de vedere psihic. Le-am reamintit că, nu demult, după ratarea unui 11 metri în meciul cu Franța, publicul din Pitești m-a fluierat toată prima repriză, dar asta nu m-a împiedicat să joc foarte bine și Steaua să învingă cu 1-0. N-au zis nimic, dar mi-au dat să înțeleg că nu prezint încredere. Mi-am luat echipamentul și m-am dus acasă, unde am rămas pînă la terminarea campionatului.

— Să ne întoarcem la meciul cu Iugoslavia.

— Dezgropăm morții?

— Exact.

— Ajută cuiva?

— Poate chiar ție.

— Mă rog, cum crezi. De ce-am jucat prost? Pentru că s-a întimplat să joc prost, pentru că am vrut să dau totul și să batem, să ne calificăm și să fie toată lumea mulțumită. Au fost însă mai buni, m-am enervat și mi-am ieșit din mină, Piști Covaci m-a înlocuit și toate au ieșit cum au ieșit. Pe dos. Dar de aici și pînă la a-l scoate pe Dumitru țap ispășitor e un drum lung.

— Cred că exagerezi, dar e punctul

tău de vedere. Altfel. Se zice că nu erai bine pregătit și că, la club, tu conduci antrenamentele, nu Jenei.

— Se zice, se zice și iar se zice! ? Nu m-am pregătit niciodată cu mai multă seriozitate ca pentru partida cu Iugoslavia, mi s-a cerut să joc și am jucat.

— Prost!

— Foarte prost, dar mai e ceva. Lucrurile par simple, dar nu sint.

— Ce mai e?

— Nimeni nu vrea să creadă că e omește ca și un fotbalist foarte bun, cum mai susțin unii că sint eu, să poată juca un meci foarte prost. Lumea e cu ochii pe tine și greșelile tale apar de zeci de ori mai mari ca ale celorlalți. Crezi că-i ușor de jucat la Steaua?

— Nu știu dacă-i ușor sau nu, dar știu că mulți fotbaliști și-ar dori să joace la Steaua.

— Află de la mine că nu-i ușor, dacă te cheamă Dumitru sau Iordănescu! Pentru restul viața e mai dulce, lor li se iartă și li se trece cu vederea, dar tu trebuie să bagi gol, să dai pase de gol, să scoți mingea de gol de pe linia priei tale porți. Merge un sezon, merge două, apoi începi și tu, că om ești, să obosești și să te lase nervii. Recunosc că pe mine m-au cam lăsat. Când încep prost un meci, îmi pierd capul și simt că mă sufoc.

— Bun. Ce-l de făcut?

— Deocamdată mă odihnesc, apoi îmi voi relua antrenamentele și, din primăvară, o voi lua de la capăt. Ca la 15 ani. Apropo, să nu uit să-ți răspund la întrebarea cu Jenei. Nu numai că nu conduc eu antrenamentele la Steaua, pe care, între noi fie vorba, le consider exigente și bine strunite, dar nu mă bucur din partea antrenorilor de nici o înlesnire. N-am cerut așa ceva și nici nu mi s-a dat. Singura favoare pe care am solicitat-o a fost scutirea de chinul probei 3 ori 1600 de metri, un test pe care n-am reușit să-l trec niciodată.

— De ce?

— Pentru că mi-am dorit toată viața să ajung fotbalist și nu alergător de fond! Nu știu cine stabilește baremurile, dar nu totdeauna ține cont de limitele biologice ale unuia sau ale altuia dintre jucători.

— În clipa asta ce-ți dorești?

— Un dram de înțelegere în schimbul promisiunii că îmi voi spăla, pe terenul de joc, păcatele din meciul cu Iugoslavia.

— Faci ce faci și tot acolo te întorci!

— Fiecare cu ce-l doare, zău așa, fiecare cu ce-l doare, dar am impresia că ne cam doare același lucru.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Cădere de cortină în divizia B

Cu și fără mânuși

BUCUREȘTI: Metalul — Dinamo Slătina 1-1 (1-0). Încă din start, oaspeții și-au declarat intenția de a „îngheța” jocul (de parcă nu era și așa suficient de frig!), așezînd cinci fundași în fața porții și aducîndu-i pe mijlocăși în apropierea lor. Ca atare, înaintarea slătineană, nesprîjinită de la mijloc, nu va reuși decît rar să încropească vreo acțiune mai acatării, trăgînd în prima repriză un singur șut la poartă. Dinamo va obține pînă la urmă un nesperat (și nemeritat, după aspectul partidei) punct, fundașul Cioceană egalînd golul înscris de Șumulanșchi din penalty, la un hînt comis în careu de căpitanul oaspeților, Gungiu, silîit să oprească balonul cu mina după ce portarul Stoica, cel mai bun fotbalist din teren, fusese bătut. În repriza secundă, cînd Stoica, accidentat, a apărut mai mult într-un picior, metalurgii s-au întrecut în ratări, Șumulanșchi, Popa și Giugumică dovedîndu-se campioni în materie. Ar mai fi de consemnat faptul că juniorul a fost înlocuit cu un junior și apoi cu un senior, fără ca „intermediarul” să fi atîns mingea, practică folosită cu consecvență de antrenorul Paul Popescu, că dinamoviștii Frățilă, Popescu și Cotoșman au jucat cu mânuși (la propriu!) și că, după terminarea partidei, bucureștenii Sebe și Popa s-au încăierat, primul reproșîndu-i celui lalt, în vîzul spectatorilor, că a ratat prea mult!! Fără strălucire a arbitrat ieșeanul T. Balanovici (Ion Predoșanu)

Gazdele... într-un picior!

CUGIR: Metalurgistul — F.C. Baia Mare 0-2 (0-1). Meciul a început în condițiile în care oaspeții, dotați cu crampoane adecvate terenului înghețat bocră, au jucat fotbal, iar gazdele, fără ele, au făcut patinaj! În minutul 10, pe marginea terenului au apărut 6 perechi de ghete cu crampoane ascuțite, iar un oarecare Rapcea, probabil conducător local, a oferit soluția „salvatoare”: „fiecare jucător să încalze o gheată, pentru frînă!”. Astfel, sarcina băimărenilor a fost mult ușurată, golul de pînă la pauză al lui Sepi reprezentînd doar materializarea palidă a unei dominări pline de ocazii, înlesnîți și de plasamentul „invers” al apărătorilor metalurgisti. Nimic nou în repriza secundă. Oaspeții, respectînd cu strictețe ciudatele indicații ale antrenorului Mateianu („merge banda, merge, băieți, hai la joc”), au stăpînit terenul, în vreme ce gazdele au făcut eforturi, altfel lăudabile, de a sta măcar citeva secunde în poziție verticală. După ce Dragomirescu a majorat scorul, stabilînd un rezultat logic după desfășurarea partidei, publicul, sportiv tot timpul, i-a aplaudat pe băimăreni cu sinceritate și i-a huiduit copios pe localnici („hoții, hoții”) după minutul 90, sancționînd astfel „performanța” echipei gazdă de a cîștiga la Timișoara, cu 1-0, și de a pierde pe teren propriu, după ce, ani și ani, își obișnuise suporterii cu înfrîngeri în deplasare și victorii acasă! Bucureșteanul N. Georgescu a arbitrat bine un meci fără probleme. (I. Cornel)

„Șepcile roșii” revin

în prim plan

CLUJ-NAPOCA: Universitatea — Mușeșul Deva 3-1 (2-1). Victorie obținută mult mai lejer decît s-ar părea după scor, de o echipă tină și ambițioasă în fața alteia, la fel de ambițioasă, dar mai puțin dotată din punct de vedere tehnic. Devenii, în încercarea lor de a se menține (surprinzător) în plasa frunțașilor seriei, s-au agățat cu disperare de fiecare minge, disperare transformată într-o înfrîngere, pînă la urmă onorabilă, în 2 cartonașe galbene, într-un fault în careu (Szabados asupra lui Cimpeanu II, care va inscrie) și într-o eliminare, Marincău, just dictată de arbitrul Ioan Rus, bun pe toată întinderea meciului. Intrucît primul gol s-a înscris repede, Mureșan în minutul 6, și intrucît oaspeții nu arătau cine știe ce velleități ofensive (ei vor marca prin Enescu la unul din puținele lor contraatacuri), atenția celor peste 8000 de infrigurați (minus 10 grade!) și pătimași suporterii ai „șepcilor roșii” s-a îndreptat spre tranzistoare, radioul local transmitînd în direct meciurile-cheie ale seriei. Deși de la Cugir n-au sosit vesti prea bune, poetul Horia Bădescu, crainicul stadionului „Municipal”, anunțînd victoria băimărenilor, rezultat care, merită spus, nu l-a surprins pe clujenii (care bănuiau ei ce bănuiau...), după terminarea meciului suporterii universitarilor au făcut tinerei garnituri a lui Peniță Moldoveanu, urcînd pe locul 3 al clasamentului, o caldă manifestație de simpatie, cîntînd în cor „Gaudeamus” și altele. Cum ziceam, a condus bine mureșeanul I. Rus. (M. Constantin)

FLACĂRA ALMANAH 1978

■ Colectivul redacțional al almanahului anunță cititorii că în ziua de 23 DECEMBRIE 1977 ALMANAHUL FLACĂRA '78 — almanahul revistelor Flacăra și Rebus — va fi prezent, pentru câteva ore, în chioșcurile de difuzare a presei. Pregătiți 25 de lei și veți obține în schimbul lor 416 pagini de ALMANAH FLACĂRA '78. Din copertă în copertă, cu excepțiile omeneste de rigoare, veți avea ce citi în Almanahul Flacăra '78. Pentru suma de 25 lei veți putea obține un Almanah Flacăra. Pentru un Almanah Flacăra, cine știe ce favoruri veți obține de la cei cărora le veți dăruia un exemplar.

■ Să sperăm că mica întârziere a apariției va fi compensată de multiplele bucurii și surprize ce le veți avea citind

ALMANAHUL FLACĂRA '78

Saltimbancii

Saltimbancii fac parte din categoria șmecherilor multicolori, a celor care își petrec cea mai mare parte a vieții pe sirmă.

...poate trăi o viață întreagă, din adolescență până la adânci bătrânețe, exclusiv pe sirmă?... Sînt unii care au reușit o asemenea performanță, fără să stîrnească însă aplauzele spectatorilor.

Saltimbancul trăiește de azi pe mâine, din țigări americane strecurate pe furis, din bacșisuri și chefuri intimplătoare. Și-a părăsit domiciliul conjugal și s-a mutat cu tot calabalacul pe sirmă, unde, ferit de obligații paternale, se simte mai în siguranță. N-are sentimente, ci numai pensii alimentare. Saltimbancul face tumb pe sirmă, cînd are un ban în buzunar nu-și mai dă seama că sirmă e totuși subțire și s-ar putea rupe. Cînd e strîns cu ușa are și crize de conștiință; da, o să se încadreze, o să se umanizeze, o să aibă grijă de copii și de aspectul lui moral. Bineînțeles, colectivul e de vină că nu l-a tras de minecă mai tare, nu l-a admonestat mai energic.

Saltimbancu are în general aceleași trăsături, îndulcite de specificul feminin; ea nu merge pe sirmă, ea dansează pe sirmă și, uneori, chiar oțtează pe sirmă... Flotantă și neîncădrată, a venit cu gîndul de a cuceri Bucureștiul, pe urmă Parisul și așa mai departe... De dimineață, chircită, îngrozită, pîndește — uneori, sărăcuța,

Lașul

„Fii cuminte...”

— Fii cuminte, nu te amesteca,
Nu te băga
Unde nu fierbe oala ta,
Nu te lega la cap, dacă nu te doare,
Fiul meu, așa să faci,
Dacă vrei s-ajungi mare !”

Astfel răsună uneori, infundat,
Ca dintr-un mormint astupat,
Glasul răgușit,
Egoist,
Al lașei morale burgheze,
Punînd proverbele în paranteze.
Înțeleptule „Fii cuminte...”,
Împlîtoșat cu mieroase cuvinte,
Lubitorule de comoditate,
Tu n-ai văzut niciodată un frate,
Un om lovit de soarte
Care-astepta de la tine dreptate ?
N-ai văzut un copil năpăstuit,
De părinți părăsit,
Un om chinuit,
De-un denunț cumplit,
Care-avea nevoie
„Să te bagi”, să spui,
Curat,
Răspicat,
Că nu-i vinovat ?

— „Fiecare cu ale lui”,
Ne mai șoptește, pe ascuns,
în ureche

Vicleană, fără pereche,
Înțelepciunea scriboasă
A vreunui burju,
A lașului Fii cuminte
Care, lată, ne cere,
Dacă vrem să bem bere,
Să fim la plăcinte,
Înainte
Să stăm la război
Înapoi.

Nu prea-nțeleptule-prost
Rămîie morala aceasta la voi,
Așa lași, n-am fost
Și nu vom fi noi.

ION DODU BALAN ■

chiar pe stomacul gol — marea iubire sau marea pleacă. Visează dimineața Alfa-Romeo dar se mulțumește spre seară și cu un taxi și o friptură în singe. Munca o jignește, de aceea se simte mai în largul ei dansînd pe sirmă, iarna într-un pardesiu subțire... Dacă saltimbancu e trecut de 30 de ani, bineînțeles nu mai dansează, își ia un scăunel și moțăie pe sirmă în așteptarea unui sentiment rentabil.

Există și saltimbancul junior — aflat la începutul carierei; se comportă ca pui de rîndunică care încă n-au învățat să zboare; trăiește cînd pe sirmă, cînd acasă, sub ocrotirea părinților... După citeva salturi pe sirmă, mai riscant, se întoarce la părinți, pe care-i tapează cu recunoștință. Cînd banii de buzunar dați de părinți se epuizează își ia inima în dinți și face mici escrocherii pe cont propriu. Visează să se elibereze de tutela părinților și să trăiască numai și numai pe sirmă, să nu-i mai tapeze, să fie demn. Să trăiască din propriile-i escrocherii... E convins că are viitorul în față...

În rîndurile saltimbancilor s-a produs o mare catastrofă: a dispărut sirmă atît de necesară existenței lor, și așa destul de riscantă. Cei mai îndărătnici s-au calificat, înfruntînd toate riscurile, sirmă e sirmă, și au început să danseze pe frînghie.

TEODOR MAZILU ■

Numărul următor al revistei,
de joi 29 decembrie 1977,
va apărea în 32 de pagini
cu un supliment special

de Anul nou
și într-un tiraj sporit.
Prețul unui exemplar: 3 lei
O nouă șansă așadar,
alături de Almanahul „Flacăra”,
de a vă asigura
o lectură agreabilă
de sărbători

CRONICA ȘOSELEI

Din nou despre centura de siguranță!

Imaginile care însoțesc de regulă articolele ce apar la această rubrică reprezintă mașini care cu greu mai pot fi recunoscute drept „Fiaturi”, „Trabanturi”, „Dacii” etc.

În cazul de față lucrurile stau cu totul altfel. Autoturismul Fiat 1500 din fotografie, înmatriculat în București, e aproape întreg. Nu-i lipsește decît o ușă, care a fost smulsă după puternicul impact cu un stîlp de susținere a cablului telefonic.

Cum s-a ajuns la acest eveniment rutier, întimplat nu pe un sector de drum dificil, în condiții meteorologice grele, ci pe un segment de șosea în aliniament, cînd starea timpului nu punea nici un fel de probleme conducătorilor auto, ba am putea spune că chiar le favoriza deplasarea în condiții de siguranță? Pe deasupra, conducătorul auto, F. N., ce se afla la volanul Fiatului 1500 rula pe o șosea județeană cu trafic extrem de redus.

În mașină se mai aflau soția, T.N., care ocupa locul din dreapta șoferului, ținînd în brațe pe băiețelul lor D.N. în vîrstă de numai doi ani, iar pe fotoliul din spate al doilea copil al familiei, V.N.

La „Green-Park Hotel” din Londra

De felul cum a decurs acest angajament la Londra a scris ziarul Rampa într-un interviu acordat chiar de către Grigoraș Dinicu la reîntoarcerea sa în țară, interviu care a apărut sub următorul titlu **S-a reîntors de la Londra**
THE KING OF GIPSY PLAYERS
(Regele țiganilor interpreți) de A. Dumbrăveanu.

...După ce am debutat, lumea din sală nu mai conținea de bisurile. În loc de 15 minute cît eram angajat să cînt (fiindcă în prealabil directorul restaurantului, un italian, Cassali, mă făcu atent că, indiferent de succes, să nu cînt decît maximum unul sau cel mult două bis-uri) a trebuit să cînt aproape o oră. Dar după citeva zile auzeam publicul, cînd apăream pe scenă să-mi fac programul, fredonînd cîmpele din *Doina sau Steluța*, mulți încercau și *Ciocirlia*, dar nu puteau, fiindcă li se împleticea limba. Totuși englezilor le plăcea cît mai mult „*Toacăria*”, nu puteau pronunța *Ciocirlia*, și în fiecare seară trebuia să o repet de citeva ori, supunîndu-mă cererilor insistente. Englezii m-au numit „*Regele lăutarilor*”. Și astfel am primit de la Georges Boulanger al nostru nenumărate scrisori din Londra (cînd eu eram la Londra și cîntam la *Green-Park Hotel*, el cînta la *Savoy Hotel*, cel mai elegant restaurant din Londra; aș putea să vă povestesc revederea noastră, dar o păstrez pentru mine) cu următoarele adrese: „*Regelui țiganilor din România*”, „*Împăratului lăutarilor care se află în România*”, sau „*Profesorului meu, regele vioarei*” etc., etc.

De 10 mai 1928 mă aflam tocmai la Londra, cînd domnul Laptew, care ținea locul domnului Nicolae Titulescu, m-a invitat la legăție ca să cînt cu prilejul recepției organizate pentru sărbătorirea independenței. Au fost acolo cele mai strălucite personalități ale Angliei. Am cîntat tot repertoriul meu folcloric românesc și pot spune că am recrutat din ziua aceea, pentru tot timpul șederii mele la Londra, multe personalități care doreau să mă mai audă. La sfîrșitul recepției, îmi spuneau cei de la legăție: „*Bravo, Grigoraș, dar te rugăm să termini, fiindcă invitații noștri nici nu se gîndesc să plece. Pleacă tu întîi, fii tu mai... diplomat decît dinșii!*”

În prima seară cînd am debutat la Londra, am avut o mare emoție. Nu cunoșteam publicul, nu puteam ști ce-i place,

F.N., strungar la Uzina de mașini electrice București, plecase din Capitală spre Rm. Vilcea pe ruta Galicea — Stoilești — Vitomirești după ce lucrase pînă la ora 13.00. Experiența sa în conducerea mașinii era modestă. Primele permisiuni cu trei luni înaintea zilei în care s-a produs accidentul, timp în care nu „*acumulase*” prea mulți kilometri. Ajuns pe la orele 19.00 în comuna Galicea, județul Vilcea, autoturismul a intrat pe o porțiune de drum în aliniament cu vizibilitate perfectă pe ambele părți ale arterei rutiere.

Mașina nu rula cu viteză prea mare, deoarece drumul, altfel bine întreținut, era doar pietruit și nu asfaltat, neofertînd deci condiții pentru o deplasare rapidă. Cu toate acestea, pe respectivul sector de drum perfect drept, șoferul nostru pierde controlul mașinii. Aceasta părăsește drumul, trece peste o conductă de țitei, se „*catără*” pe un mal mai înalt cu 0,60 m față de platforma drumului și apoi intră puternic cu partea laterală dreapta în stîlpul amîntit, coliziune ce are ca urmare smulgerea ușii și proiectarea micuțului D.N. în afara autoturismului. Accidentul se soldează cu moartea copilului D.N. și rănirea gravă a mamei sale în vîrstă de 27 de ani.

La cercetări șoferul a lămurit cauzele „*intrării mașinii în decor*”, arătînd că a privit în partea stîngă spre cîmp și s-a pomenit că mașina părăsește șoseaua.

Grigoraș Dinicu: Memorii

● Transcrise de fiul său, Grigore Dinicu

● Sosit pentru prima oară în capitala Angliei la propunerea vestitului violonist Mischa Elman (care îl ascultase la București), virtuozul român avea să continue și să amplifice faima lăutarilor noștri ce vizitaseră Londra încă din sec. XIX. Expozițiile universale de la Paris — inaugurate încă din 1869 — au atras atenția asupra folclorului românesc și mai ales asupra interpretării lui, nu puțini lăutari traversînd Canalul Minecii, spre a încînta publicul londonez. În capitala Angliei, Grigoraș Dinicu și-a împărțit gloria cu alt mare virtuoz al artei noastre populare: Georges Boulanger, lăutarul Tulcei. În biografia lui Grigoraș, popasul londonez s-a înscris ca primul pas în ascensiunea artistică internațională.

VIORIEL COSMA ■

fiindcă în fiecare loc găsești alt gust al fructelor și mă gîndeam cu ce să încep. Ca o minune, ca să spun așa, m-am pomenit cîntînd *Doina*, cel mai reprezentativ cîntec folcloric românesc, fiindcă sînt convins că prin acest cîntec românii de totdeauna și-au exprimat totul, durerea și bucuria. Acest cîntec îl cred — muzical — cel mai nealterat și s-a păstrat intact cu toate suferințele ce le-a avut de îndurat țara noastră în decursul istoriei ei. Dar cînd am terminat, englezii au început să aplaude și să strige bravo. Le plăcea, de asemenea, mult cînd puneam la țambal o carte de vizită și-i dădeam drumul „*La moară la hîrta, hîrta*”. Această melodie era așa de cunoscută după „*Rapsodia*” lui Enescu, încît după citeva zile cînd mergeam pe stradă și eram recunoscut aveam plăcerea să o aud fluierată sau fredonată de cite un trecător.

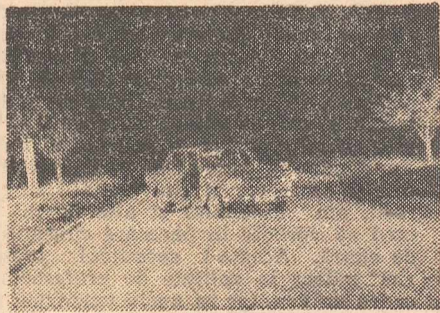
Nu știu ce m-a făcut să revin în țară așa de repede. Tare îmi era dor de o mititel și de un sprit. Dar cum într-o bună zi începuseră reparațiile în fața intrării principale, am refuzat un angajament la *Picadilly*, care mi se oferise și am venit să gust din nou plăcerea, cu care publicul nostru de restaurante mă înconjură și-mi accepta și micile mele capricii.

Dacă acolo am ajuns să înțeleg că un artist nu trebuie abrutizat (slîndu-l să dea prea mult), aci am în schimb satisfacția că sînt la mine și, fie pînă cît de rea, tot mai bună-i țara mea. De aceea nu îmi doresc să părăsesc țara „*leilor*” românești pentru aural țării străine. Eu în România, afară de că mă simt mulțumit, dar și simt fericit, cînd știu că ceea ce cînt este cunoscut și nu devin o curiozitate, scuzat să-mi fie că spun, balcanică sau orientală. Sînt român în țara mea !..

La sosirea în țară Grigoraș Dinicu fu proclamat ambasadorul nr. 1 al muzicii populare românești. Cu această ocaziune, la propunerea lui N. Titulescu, guvernul de atunci îi acordă o înaltă și frumoasă răsplată, decorîndu-l.

După vreo doi ani, prin 1929—1930, Grigoraș Dinicu acceptă un angajament la Paris și cîntă la *Michiodiere* și la *Ambassadeur*, pe *Champs-Élysées*. Aici succesul lui Grigoraș Dinicu nu mai are limite. Presa pariziană îl elogiază, iar guvernul francez îi acordă însemnele Academiei Franceze în grad de „*Chevalier*”. Tot aci primește propunerea direcțiunii de a trece la Ostend în Belgia. Cînd Grigoraș Dinicu își aduce și familia; fiind împreună cu cei dragi lui, muzicianul pare a suportat mai ușor durul de scumpa lui țară și a mai rămas încă pentru 6 luni la Paris și Monte Carlo.

(Va urma)

Spre a fi evitate asemenea tragice întimplări, trei lucruri aș recomanda începătorilor și nu numai lor, drept învățăminte din acest tragic accident:

1. Cînd conduc să-și concentreze atenția numai și numai asupra pilotării mașinii și a drumului.

2. Să-și echipeze mașinile cu centuri de siguranță și să le poarte atît ei cît și cei ce ocupă locurile din dreapta, chiar cînd fac deplasări doar în orașe.

3. În nici un caz să nu permită ca persoanele din dreapta lor să țină în brațe copii.

Dacă micuțul D.N. se afla pe fotoliul din spate, iar soția șoferului purta centură de siguranță, accidentul se solda în cel mai rău caz cu rănirea celor doi ocupanți.

Colonel VICTOR BEDA ■

— Tovarășe profesor Caius Iacob — permiteți-mi ca din toate titlurile dv. științifice să-l folosesc doar pe acela de profesor, care, probabil, vă descrie cel mai complet — la vârsta de 64 de ani aveți 42 de ani vechime neîntreruptă în învățământul nostru superior. Trăim într-o vreme a cifrelor, a recordurilor. Deși performanțele academice au propriile lor unități de măsură, în cazul dv. cifrele capătă o semnificație tulburătoare. O viață de om la catedră.

— Eu consider că Universitatea este cartea de vizită a unei națiuni. Ea joacă un rol primordial în făurirea chipului de mîine al țării, formînd cadrele cu pregătire superioară care vor prelua conducerea tehnică a economiei. De buna lor pregătire va depinde, într-o măsură hotărîtoare, și „ridicarea nivelului tehnic calitativ”, transformarea cantității într-o nouă calitate, considerată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului drept „o condiție hotărîtoare a progresului economiei noastre”. Și tocmai în acest context aș vrea să-mi exprim, ca bază de discuție, câteva păreri vizînd la îmbunătățirea mecanismului intim al Universității, ca și al altor institute de învățămînt superior, considerînd problemele nu prin prisma unor interese strîmte, de grup, ci a înaltelor obligații care revin Universității în viața unei națiuni. Cît despre faptul că în prezent, într-o problemă universitară sau alta, există anumite reglementări, el nu poate împiedica sugestiile de perfecționare, ci dimpotrivă. La fel se petrec lucrurile și în matematică sau în mecanică, specialitatea mea: existența unei teorii acceptate nu blochează, din contra stimulează căutarea unor rezolvări și mai judicioase, și mai eficiente. Dealtfel tocmai așa s-a procedat și pînă acum în domeniul învățămîntului — ca și în alte domenii — scheme și reglementări existente fiind, în timp, înlocuite cu altele socotite mai bune.

Un prim aspect. Luptăm pentru calitate. Pretutindeni. Deci, evident, și în învățămîntul superior. Din moment însă ce un cadru didactic își dovedește pe deplin capacitatea, de ce să nu-l promovăm, de ce să se transpună și în Universitate scheme organizatorice ale întreprinderilor economice: atîți și atîți șefi de birou, atîți și atîți șefi de serviciu, contabili, ingineri etc. La ce poate duce o asemenea reglementare strictă pe planul academic? La faptul că elemente foarte valoroase riscă să rămînă lectori sau conferențieri toată viața. Și am în vedere nu numai și nu atît partea materială, cît aspectul moral. Viața celor care predau în Universitate implică dăruire, combustie pentru idei. Dacă te vezi blocat, suferă, în primul rînd, moralul, cu urmări potențiale și mai negative decît lipsa stimulului material. Iată două exemple. Funcționează la noi la facultate doi conferențieri doctori docenți, autori a peste o sută de lucrări științifice, de tratate, unele traduse în limbi de circulație internațională. Și totuși, de ani de zile, ei nu mai pot înainta. Cadre de valoare „mor” conferențieri sau lectori. S-ar părea, pentru un om din afară, că problema nu este chiar atît de importantă, că ar fi vorba doar de o titlatură sau de cîteva sute de lei în plus sau în minus la retribuție. Fals. Funcționează la catedră de 42 de ani, am fost și prorector al Universității București, am îndeplinit și alte funcții și cred că vorbesc în oarecare cunoștință de cauză. Acesta-i specificul „meseeriei”: doar în calitate de profesor un cadru universitar își poate valorifica pe deplin ideile. Nu întîmplător la vechea Universitate din București circa 70 la sută din corpul didactic era format din profesori. Nu propun să copiem acest procentaj — avem nevoie și de asistenți, trebuie să creștem cadre tinere, dar și aci, după cum veți vedea, se nasc unele probleme — precunizez doar mai multe stimulente morale pentru cadrele de acum formate și care și-au dovedit, după ani și de-

„Universitatea este cartea de vizită a unei națiuni”

Academician profesor doctor docent CAIUS IACOB. Născut la Arad la 29 martie 1912. Absolvent al Facultății de științe din București la vîrsta de 19 ani. Doctor în matematică al Universității din Paris la vîrsta de 23 de ani. Carieră universitară: Politehnica din Timișoara, Facultatea de științe din Cluj, Facultatea de științe din București. Din 1950 profesor la Facultatea de matematică-mecanică a Universității din București. Unul din pionierii studiului mișcării la mari viteze, subsonice și supersonice. Tratatul său „Introducere matematică în mecanica fluidelor” a primit Premiul de Stat și și-a cîștigat o largă recunoaștere internațională. Caius Iacob este laureat al Premiului de mecanică al Academiei de Științe din Paris și autor a peste 130 lucrări științifice.

cenii de muncă, valoarea. Nu ar fi necesare nici sarcini suplimentare pentru stat: ar trebui doar ca, în cadrul financiar existent, în proporționarea funcțiilor să aibă un cuvînt de spus și conducerea Universităților și chiar a catedrelor.

— Vorbeați mai înainte despre unele probleme în legătură cu formarea tinerelor cadre...

— S-a creat o situație care dă de gîndit. Iată un exemplu de la catedra noastră, însă cu un înalt grad de generalitate: cel mai tînăr cadru didactic are 31 de ani! Pare incredibil, anecdotic, și totuși este o realitate. Eu la 31 de ani eram profesor universitar! Firește, aceasta nu poate deveni o regulă generală, dar nici actuala situație nu o consider pe deplin normală. Studii serioase, ca și întreaga experiență mondială stau mărturie că, în actualele condiții, perioada cea mai fecundă, cea mai creatoare pe planul academic și al cercetării științifice (ambele planuri se intersectează, cum spun matematicienii) se întinde de la vîrsta de 22 la 35 de ani. Cifrele nu trebuie absolutizate, dar ele reflectă realitatea în esența ei. Or, în prezent, Universitatea riscă să fie lipsită tocmai de apertul indispensabil, de dinamismul și de îndrăzneala specifică tinerilor cercetători și profesori. Absolvenții se rup de mediul și de preocupările universitare, apoi, fiind vorba de elemente foarte dotate — căci doar la acestea mă refer — beneficiază de posibilități de promovare rapidă în întreprinderea în care au fost repartizați, mulți se căsătoresc și, forțați de împrejurări (familie, casă, copii etc.), tind să se ocupe mai mult de considerente pur materiale; apoi, pot apărea pe parcurs și dificultăți pentru obținerea de titluri științifice. Pe scurt, multe tinere talente riscă să se piardă definitiv pentru Universitate sau, cînd ajung din nou acolo, trebuie s-o ia de la capăt, intervenind un hiatus tocmai în perioada de maximă creativitate. Nimeni nu pune în discuție însuși principiul repartizării prioritare în producție a absolvenților, care răspunde cerințelor stringente ale economiei și contribuie în măsură hotărîtoare la călirea morală și profesională a tinerilor în focul producției. Ultimii ani au dovedit pe deplin rodnicia și necesitatea acestei măsuri. Fără a se aduce modificări fundamentale acestei reglementări, cred însă că ea ar putea fi îmbunătățită. Cred că în acest sens merită toată atenția propunerea pe care am citit-o

recent într-un articol din „Flacăra”. Era vorba de o propunere făcută de un om al practicii, directorul unui centru de cercetări din Medias, și pe care aș extinde-o și învățămîntului superior: nicidecum să se renunțe la repartizarea în producție imediat după absolvirea facultății, ci absolventul doritor să lucreze în cercetare sau învățămînt, în funcție de medie și de capacitatea sa, să încheie un contract cu facultatea sau centrul de cercetare respectiv. Aceasta i-ar da o perspectivă clară, iar la elaborarea programului de stagiu în producție (subliniez: în producție, nu în laborator) ar contribui și facultatea sau centrul de cercetări respectiv, în funcție de viitorul profil al absolventului. După expirarea celor trei ani, el ar veni la catedră sau în cercetare, eventual, pe bază de concurs, îmbogățit de o valoroasă și indispensabilă experiență. Am fi astfel toți cîștigați: și practica, și cercetarea, și învățămîntul. Altfel, repet, există riscul îmbătrînirii Universității. Este un lux pe care nici o țară nu și-l poate permite.

— Legat de această problemă, v-ați referit mai înainte și la acordarea titlurilor științifice. La ce aspect concret vă gîndeți?

— Eu nu privesc problema izolat, prin prisma nemulțumirii sau a intereselor personale ale unor doctoranzi sau aspiranți la doctorantră, ci, dintr-un punct de vedere mult mai larg. Independența națională nu este un dar pe care-l primim din partea cuiva, ci o realitate pentru care trebuie muncit și luptat zi de zi, lună de lună, an de an. Ea poate fi menținută și consolidată și prin realizări culturale și științifice de prim ordin. A fi independent înseamnă și a nu rămîne în urmă în aceste domenii de vitală importanță în lumea de azi. Semnificațiile adînci le regăsim, dealtfel, în însuși faptul că ne aflăm în cincinalul revoluției tehnico-științifice. Interesul național cere să nu se piardă nici un element dotat, să avem — îndrăznesc a spune — cît mai mulți deținători de titluri științifice. Evident, am în vedere numai elementele cu adevărat valoroase, utile societății, oameni de știință cetățeni — nu o înmulțire formală a patalamalelor.

— Pînă acum am discutat despre „Hamlet” fără Prințul Danemarcei. A rămas în afara obiectivului Studentul. Cum îl promovăm? La figurat, nu la propriu.

— La noi se consideră uneori că studenții respinși reprezintă „rebuturi”.

iar promoții — „calitatea”. Eu sînt de părere că ar trebui să se dea studenților posibilitatea de a repeta de mai multe ori un examen decît se prevede actualmente. Mi-aduc aminte de colegul meu într-un profesorat la începutul carierei mele: Dan Barbilian (Ion Barbu). Era un profesor genial, dar poate cu prea multă fantezie matematică și ea dezorienta pe unii studenți. Unii din ei ajungeau pînă în anul IV fără a fi trecut temutul examen de anul I la Ion Barbu. În fond, nimic rău în asta; era pur și simplu un exemplu de maximă exigență, pe care și eu, ca tînăr profesor, o manifestam. Eu pledez pentru un surplus de exigență. După părerea mea, faptul că un profesor are mulți restanțieri nu denotă neapărat lipsă de conștiințiozitate din partea sa. Cînd am absolvit Facultatea de științe din București, din vreo 300 înscriși în primul an doar cinci sau șase au terminat ultimul an din prima sesiune! Desigur, ar fi absurd să luăm această cifră drept model pentru învățămîntul actual; am evocat-o doar pentru a ilustra un anumit spirit de exigență — cel puțin la facultățile cu profil științific — care azi riscă să se estompeze, deși, paradoxal, măsurile de limitare a examenelor au pornit tocmai de la grija pentru această maximă exigență. Știu că sugestia mea nu va fi pe placul unor colegi de ai mei, că ar crea dificultăți la normare etc., dar, ca și celelalte propuneri, cred că merită cel puțin dezbătută.

— În concluzie, cum apreciați „mecanismul intern” al Universității? S-ar părea, ca să rămînem în tonul problematicii noastre, că nu-i dați o „notă” prea mare.

— Nicidecum. Succesele învățămîntului nostru superior (pe care l-am avut în minte în ansamblu cînd vorbeam despre Universitate), dezvoltarea sa vertiginosă în anii din urmă, progresele cantitative și calitative sînt atît de cunoscute și de recunoscute înlăuntrul și în afara granițelor țării, încît nu am socotit util să repet lucruri știute. Ele reprezintă un bun cîștigat, definitiv pentru România socialistă. Pentru a mă limita la mecanică — unul din pilonii de bază ai mărețului edificiu al științelor naturii — voi aminti că în ultimii ani cercetările efectuate de universitari din generația mai vîrstnică și mai tînără și-au dobîndit recunoaștere internațională, au fost în mod deosebit apreciate la congresele internaționale de mecanică de la Bruxelles, München, Stanford, sînt menționate în tratate prestigioase ale unor savanți de renume mondial ca Villat, Sedov, Mises și mulți alții. Ca rezultat direct al integrării învățămînt-cercetare-producție aș putea cita zeci de exemple — de la aportul universitarilor la construirea cargonților românești și a galeriilor de mină în formă trapezoidală, la proiectarea judicioasă a conductelor de gaz metan peste riuri și elaborarea planurilor de amenajare complexă a bazinului unor riuri ca Jiu, Argeșul, Someșul, Siretul. Toate acestea sînt rodul actualului sistem de învățămînt. Am insistat mai mult asupra aspectelor susceptibile de îmbunătățire, fiindcă o soluționare, într-un sens sau altul, pe baza sugestiilor mele sau a altor propuneri, ar propulsa și mai viguros învățămîntul nostru superior. Din discuție iese lumină! Abêlard, unul din faimoșii magiștri de odinioară ai Sorbonei, spunea: „Nu întrebuinta niciodată constrîngerea pentru a conduce pe semenul tău la părerea ta. Spiritul trebuie să decidă prin lumina lui propriei”.

— Mai aproape de timpul nostru și de spiritul Universității bucurestene, în a cărei bătrînă clădire ne aflăm, s-ar cuveni poate evocate și cuvintele marelui Iorga: „Oricare ar fi valoarea sentimentelor trecătoare, nu e nimic mai puternic și nu e nimic durabil decît ceea ce dă inteligența omenească hrînă de tradiție și sfîntă de încercare”.

LIONEL NIȚESCU ■

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interloare: publicistică social-politică (L. Timbuș, I. Purcaru, L. Nițescu — 16 17); cultură, știință, învățămînt, sport (I. Octavian, N. Ionescu — 16 19, 16 06); scrisori, anchete cetățenești (A. Dohotaru, M. Nedelea, E. Seceleanu — 16 18, 17 87); fotoreportaj (15 95); documentare (16 23); cenaclu, administrație (17 78 82 și interior 17 83); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană — 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Nicolae Arsenie — 17 63 16 și interior 17 86); redactor șef adjunct (Niculae Stoian — 17 63 16 și interior 16 11); redactor șef — 18 22 96 și interior 18 22 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii” Citorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136—137, telex: 1 12 26, București str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU